

Program Rewitalizacji dla Gminy Orchowo na lata 2017 - 2026

Zamawiający

Gmina Orchowo

Wykonawca:

Ekolog Sp. z o.o.

ul. Świętowidzka 6/4

61-058 Poznań

Autorzy opracowania:

inż. Katarzyna Walkowiak

mgr Anna Grabowska-Szaniec

mgr inż. Dorota Krzemińska

mgr Aleksandra Woźnicka

dr inż. Marcin Milczarek

mgr Jakub Smakulski

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	3
SPIS RYSUNKÓW	5
SPIS TABEL	5
ZAŁĄCZNIKI	7
1. WSTĘP	8
2. POWIĄZANIE PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI DOTYCZĄCYMI GMINY	10
2.1. Dokumenty Krajowe	10
2.2. Dokumenty Regionalne	12
2.3. Dokumenty Lokalne	14
3. CHARAKTERYSTYKA GMINY ORCHOWO – ANALIZA OBECNEJ SYTUACJI GMINY	32
3.1. Sfera przestrzenna	32
3.1.1. Położenie	32
3.1.2. Rys historyczny	34
3.1.3. Zasoby i stan środowiska naturalnego	35
3.1.4. Zagrożenia powodziowe i osuwiskowe	37
3.1.5. Struktura gruntów	38
3.1.6. Infrastruktura techniczna i budownictwo	40
3.1.7. Kultura	44
3.1.8. Analiza zasobów rekreacyjno - turystycznych	45
3.1.9. Bezpieczeństwo Gminne	47
3.1.10. Identyfikacja problemów	48
3.2 Sfera gospodarcza	48
3.2.1. Struktura i trendy głównych branż na terenie gminy/główni pracodawcy	48
3.2.2. Liczba podmiotów gospodarczych z podziałem na sektory	52
3.2.3. Główni pracodawcy na terenie gminy Orchowo	53
3.2.4. Identyfikacja problemów w sferze gospodarczej	53
3.3 Sfera społeczna	53
3.3.1. Struktura demograficzna	53
3.3.2. Poziom i struktura bezrobocia	57
3.3.3. Pomoc społeczna	58
3.3.4. Struktura wykształcenia społeczeństwa	59
3.3.5. Edukacja i wychowanie przedszkolne	60
3.3.6. Stan i różnicowanie dochodowości gospodarstw domowych – dla powiatu	64
3.3.7. Struktura organizacji pozarządowych	65
3.3.8. Identyfikacja problemów w obszarze społecznym	66
4. ZASIĘGI PRZESTRZENNE OBSZARÓW REWITALIZACJI	66
4.1. Analiza wskaźnikowa i delimitacja obszaru rewitalizacji	67
4.2. Charakterystyka obszarów rewitalizacji	79

5. WIZJA STANU OBSZARU PO REWITALIZACJI	87
6. ZAŁOŻENIA PROGRAMU REWITALIZACJI, CELE REWITALIZACJI I KIERUNKI DZIAŁAŃ	88
7. ZESTAWIENIE PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH	89
7.1. Projekty inwestycyjne główne	90
7.2. Projekty nieinwestycyjne główne	100
7.3. Projekty uzupełniające.....	106
7.4. Projekty zintegrowane	108
7.5. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji.....	108
7.6. Oczekiwane wskaźniki realizacji programu rewitalizacji	119
7.7. Wpływ projektów podstawowych na zniwelowanie problemów społeczno-gospodarczych w obszarze rewitalizowanym.....	119
8. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	120
8.1. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	120
8.2. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój.....	121
8.3. Program Operacyjny Polska Cyfrowa.....	121
8.4. Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014 – 2020 (WRPO 2014+).....	121
9. SYSTEM WDRAŻANIA PROGRAMU REWITALIZACJI.....	129
9.1. Harmonogram realizacji Programu Rewitalizacji.....	129
9.2. Indykatywne ramy finansowe	130
9.3. System wdrażania programu.....	135
9.4. Partycypacja społeczna w ramach programu rewitalizacji	137
10. SYSTEM MONITORINGU I OCENY ORAZ MODYFIKACJI PROGRAMU	138
10.1. Ewaluacja i monitorowanie Programu Rewitalizacji	138
10.2. System wprowadzania zmian w programie rewitalizacji /procedury uaktualniania	140
11. OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU REWITALIZACJI	141

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie Gminy Orchowo na tle kraju	32
Rysunek 2. Położenie Gminy Orchowo względem wyższych jednostek administracyjnych	33
Rysunek 3. Mezoregiony wg Kondrackiego w granicach Gminy Orchowo	34
Rysunek 4. Formy Ochrony przyrody na terenie Gminy Orchowo	36
Rysunek 5. Obszary zagrożone podtopieniami w pobliżu Gminy Orchowo	38
Rysunek 6. Podział gospodarstw rolnych pod względem ich wielkości (stan na 01.10.2013 r.)	40
Rysunek 7. Ścieżki rowerowe w Gminie Orchowo	46
Rysunek 8. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych ogółem w latach 2013 – 2015	49
Rysunek 9. Podmioty gospodarcze według działów PKD 2007	50
Rysunek 10. Obszar rewitalizacji w miejscowości Orchowo	80
Rysunek 11. Obszar rewitalizacji w miejscowości Różanna	83
Rysunek 12. Obszar rewitalizacji w miejscowości Skubarczewo	85
Rysunek 13. Projekty rewitalizacyjne realizowane w miejscowości Orchowo	110
Rysunek 14. Projekty rewitalizacyjne realizowane w miejscowości Różanna	111
Rysunek 15. Projekty rewitalizacyjne realizowane w miejscowości Skubarczewo	112

SPIS TABEL

Tabela 1. Roczna ocena jakości powietrza w strefie wielkopolskiej w roku 2015	37
Tabela 2. Struktura użytkowania gruntów w Gminie Orchowo (stan na 2014 rok)	39
Tabela 3. Sieć kanalizacyjna na terenie Gminy Orchowo	40
Tabela 4. Sieć wodociągowa na terenie Gminy Orchowo	41
Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Orchowo	41
Tabela 6. Zasoby mieszkaniowe –wskaźniki	42
Tabela 7. Mieszkania w nowych budynkach mieszkalnych (oddanych do użytkowania w całości lub w poszczególnych częściach) i niemieszkalnych w Gminie Orchowo	43
Tabela 8. Oddane do użytkowania budynki niemieszkalne wg rodzajów w Gminie Orchowo w latach 2013-2015	43
Tabela 9. Pomniki przyrody na terenie Gminy Orchowo	45
Tabela 10. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w latach 2013 – 2015	49
Tabela 11. Podmioty gospodarcze według działów PKD 2007	50
Tabela 12. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg sekcji PKD 2007 w Gminie Orchowo i Powiecie Słupeckim	51
Tabela 13. Osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej wg sekcji PKD 2007 w Gminie Orchowo oraz w Powiecie Słupeckim	51
Tabela 14. Podmioty gospodarcze według sektorów własnościowych	52
Tabela 15. Zmiany liczby ludności Gminy Orchowo w latach 2013 – 2015	54
Tabela 16. Liczba osób w poszczególnych sołectwach Gminy Orchowo – stan na rok 2017	54
Tabela 17. Ludność w poszczególnych sołectwach z udziałem procentowym w ogólnej liczbie ludności gminy	55
Tabela 18. Ludność w poszczególnych miejscowościach Gminy Orchowo	55
Tabela 19. Wskaźniki demograficzne dla gminy Orchowo w latach 2013 – 2015	56
Tabela 20. Grupy wieku ekonomicznego ludności gminy Orchowo w latach 2013 – 2016	57
Tabela 21. Bezrobocie w Gminie Orchowo w latach 2013 – 2015	57
Tabela 22. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Orchowo i w powiecie słupeckim	58
Tabela 23. Ilość osób pobierających zasiłki z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2017 roku ..	58
Tabela 24. Poziom wykształcenia w Gminie Orchowo	59
Tabela 25. Wychowanie przedszkolne w Gminie Orchowo w latach 2013-2015	60

Tabela 26. Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w Gminie Orchowó (bez szkół specjalnych)	60
Tabela 27. Uczniowie uczący się obowiązkowo języka obcego w Gminie Orchowó	61
Tabela 28. Uczniowie uczący się dodatkowo języka obcego w Gminie Orchowó	61
Tabela 29. Współczynnik skolaryzacji w Gminie Orchowó (szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne) ..	62
Tabela 30. Szkoły podstawowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych wg gestora w Gminie Orchowó	63
Tabela 31. Uczniowie przypadający na jeden oddział w szkołach podstawowych w Gminie Orchowó	63
Tabela 32. Uczniowie przypadający na jeden oddział w gimnazjach w Gminie Orchowó	63
Tabela 33. Gimnazja dla dzieci, młodzieży i dorosłych w Gminie Orchowó (bez specjalnych)	64
Tabela 34. Gospodarstwa domowe wg liczby osób w powiecie słupeckim, na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku	64
Tabela 35. Gospodarstwa domowe wg składu rodzinnego w powiecie słupeckim, na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku	65
Tabela 36 Podział Gminy Orchowó na sołectwa	67
Tabela 37 Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	68
Tabela 38 Liczba osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	68
Tabela 39 Liczba podjętych interwencji przez służby w przeliczeniu na 100 mieszkańców	68
Tabela 40 Wskaźnik obciążenia demograficznego	69
Tabela 41 Wskaźniki wykorzystane w analizie stref znajdujących się w stanie kryzysowym	69
Tabela 42 Wskaźnik syntetyczny Perkala – sfera społeczna dla całej Gminy	69
Tabela 43 Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców	70
Tabela 44 Liczba podmiotów gospodarczych działających w sekcji G wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców	70
Tabela 45 Liczba podmiotów gospodarczych zatrudniających co najmniej 10 osób w przeliczeniu na 100 mieszkańców	71
Tabela 46 Wskaźnik syntetyczny Perkala – sfera gospodarcza	71
Tabela 47 Wskaźnik nagromadzenia wyrobów zawierających azbest [kg] na 100 mieszkańców	72
Tabela 48 Wskaźnik niskiej emisji [MgCO ₂ /GJ]	72
Tabela 49 Syntetyczny wskaźnik Perkala – sfera środowiskowa	73
Tabela 50 Liczba zabytków wpisanych do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego w przeliczeniu na 100 mieszkańców	73
Tabela 51 Liczba mieszkań socjalnych w gminie w przeliczeniu na 100 mieszkańców	74
Tabela 52 Liczba budynków wyposażonych w przyłącza wodociągowe i kanalizacyjne w przeliczeniu na 100 mieszkańców	74
Tabela 53 Wskaźnik syntetyczny Perkala – sfera przestrzenno – funkcjonalna	75
Tabela 54 Szacowana długość dróg gminnych wymagających remontu w przeliczeniu na 100 mieszkańców	75
Tabela 55 Liczba budynków wymagających remontu w przeliczeniu na 100 mieszkańców	76
Tabela 56 Wskaźnik syntetyczny Perkala – sfera techniczna	76
Tabela 57 Wartości wskaźników syntetycznych w poszczególnych sferach dla jednostek urbanistycznych znajdujących się w stanie kryzysowym	77
Tabela 58 Zestawienie obszarów rewitalizacji na tle powierzchni, liczby ludności oraz kosztów poszczególnych projektów	78
Tabela 59 Zestawienie projektów zrealizowanych przez Gminę Orchowó w latach 2007-2016 z uzyskanym dofinansowaniem	113
Tabela 60. Komplementarność projektów	116
Tabela 61. Źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2014+	123
Tabela 62. Harmonogram czasowo - finansowy Programu Rewitalizacji na lata 2017 - 2026	129
Tabela 63. Indykatywne ramy finansowe	131
Tabela 64. Wskaźniki monitorowania realizacji Programu rewitalizacji	139

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1. Mapa obszaru rewitalizacji – Orchowo centrum

Załącznik nr 2. Mapa obszaru rewitalizacji – Różanna

Załącznik nr 3. Mapa obszaru rewitalizacji – Skubarczewo

Załącznik nr 4. Mapa obszaru rewitalizacji – Gmina Orchowo

Załącznik nr 5. Ankieta Programu Rewitalizacji

1. WSTĘP

Przemiany społeczno-gospodarcze na przestrzeni ostatniego ćwierćwiecza wywołane procesem globalizacji oraz transformacją ustrojową i wyzwaniem gospodarki wolnorynkowej spowodowały szereg niekorzystnych zjawisk i procesów na obszarach jednostek samorządu takich jak degradacja tkanki materialnej oraz narastające problemy w sferach społecznej i gospodarczej. W takiej sytuacji szczególnego znaczenia zaczęło nabierać planowanie oraz realizacja kompleksowych projektów rewitalizacyjnych, obejmujących sferę przestrzenną, społeczną, gospodarczą, środowiskową i kulturową, a tym samym odpowiadających na indywidualny zestaw zidentyfikowanych problemów, czynników i zjawisk kryzysowych występujących na danym obszarze. Działania dotyczące rewitalizacji wpisują się także w szeroki kontekst działań Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju dotyczących polityki przestrzennej kraju, w szczególności Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020 i Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, m.in. w zakresie:

- przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego,
- przeciwdziałania suburbanizacji,
- optymalizacji gospodarowania przestrzenią i zasobami środowiskowymi, głównie poprzez nadanie priorytetu inwestycjom, głęboką przebudowę i adaptację zdegradowanych obiektów do pełnienia nowych funkcji, np. kulturalnych, rekreacyjnych, społecznych, gospodarczych oraz rekultywację terenów zdegradowanych na cele przyrodnicze.

Narodowy Program Rewitalizacji został zaprojektowany jako zestaw rozwiązań na rzecz stworzenia korzystnych warunków do prowadzenia skutecznej rewitalizacji, w odniesieniu do przygotowanej przez samorząd gminy diagnozy lokalnych potrzeb i potencjałów. NPR zakłada działania w wielu płaszczyznach, obejmujących m.in. zmiany legislacyjne, narzędzia, informację i edukację oraz instrumenty finansowe. Mówi o kierunkach zmian, które stworzą przyjazne warunki dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce oraz upowszechnią i usystematyzują jej prowadzenie.

Narodowy Plan Rewitalizacji stanowić będzie rdzeń systemu i zawiera opis jego głównych elementów, diagnozę aktualnego stanu procesów rewitalizacyjnych w Polsce, cel strategiczny, kierunki interwencji, charakterystykę poszczególnych narzędzi i rozwiązań na rzecz rewitalizacji oraz planowane i postulowane kierunki ich zmian lub potrzeby wprowadzania nowych instrumentów. NPR będzie zawierał także opis wymagań dla Programów Rewitalizacji i dla prowadzenia samego procesu rewitalizacji, aby można było uznać go za pełny i prawidłowy. Poza dokumentem głównym, na pakiet NPR będą się składały: regulacje i nowe regulacje (rozwiązania legislacyjne, ustawa o rewitalizacji), instrumenty wsparcia (krajowe i unijne), informacja i edukacja. W NPR wskazana zostanie konieczność powiązania procesu rewitalizacji ze wszystkimi politykami gminy, m.in. poprzez uwzględnianie interwencji w zakresie przekształceń terenu oraz koordynację programów rewitalizacji z gminnymi dokumentami planowania przestrzennego, polityką społeczną, mieszkaniową czy lokalnymi dokumentami strategicznymi. Horyzont czasowy dokumentu to 2022 rok. Wyznaczenie go związane jest z jednej strony ze środkami finansowymi dostępnymi dla Polski z budżetu UE na lata

2014-2020, a z drugiej z możliwością zbudowania mocnych podstaw dla krajowych instrumentów, które będą nabierały coraz większego znaczenia w miarę ubywania środków UE.

Głównym celem Narodowego Planu Rewitalizacji jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu służyć będzie tworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położenie nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań.

Program rewitalizacji jest inicjowany, opracowany i uchwalony przez Radę Gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późn. zm.). Niniejszy Program został opracowany w oparciu o Wytyczne Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.

Program rewitalizacji to wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Rewitalizacja Gminy Orchowo koncentruje się na obszarach:

- a) gospodarczym – nowe miejsca pracy oraz warunkowanie powstawania nowych podmiotów gospodarczych, rozpowszechnianie i ułatwianie aktywności gospodarczej,
- b) społecznym – działania koncentrujące się na zapobieganiu patologiom i wykluczeniu społecznemu (marginalizacji, bezrobociu, ubóstwu) oraz mające na celu wzrost poziomu integracji mieszkańców gminy,
- c) przestrzenno-funkcjonalnym – w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, w tym: zaplanowano inwestycje w zakresie budowy elementów małej infrastruktury rekreacyjnej, zagospodarowania obszarów stanowiących miejsca rozrywki i integracji dla mieszkańców,
- d) technicznym – zły stan techniczny obiektów użyteczności publicznej, brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska,
- e) środowiskowym – zły stan jakości powietrza w strefie wielkopolskiej, brak prowadzenia pomiarów jakości wód i powietrza w Gminie Orchowo, niski stopień skanalizowania gminy przyczyniający się do przenikania zanieczyszczeń do środowiska gruntowo-wodnego

Dzięki wdrożeniu Programu Rewitalizacji zwiększy się atrakcyjność gospodarcza Gminy Orchowo, a co za tym idzie stworzona zostanie szansa do tworzenia nowych podmiotów gospodarczych oraz miejsc pracy. Ponadto wdrożenie działań pozwoli na rozwój kulturalno-społeczny gminy, a co za tym idzie na przeciwdziałanie wykluczeniu kulturalnemu mieszkańców gminy.

Objęcie danego obszaru Programem Rewitalizacji będzie stanowiło podstawę do ubiegania się o dofinansowanie poszczególnych przedsięwzięć w ramach funduszy zewnętrznych w tym środków Unii Europejskiej.

Dla wyznaczenia zasięgu obszaru rewitalizacji kierowano się następującymi przesłankami wynikającymi z Wytycznych Ministerstwa w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020:

- obszar rewitalizacji to całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk;
- obszar rewitalizacji to obszar o istotnym znaczeniu dla rozwoju lokalnego;
- obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% gminy oraz nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Wyznaczony do rewitalizacji na terenie Gminy Orchowo stanowi 0,08% powierzchni całej gminy oraz obejmuje 15,85% ludności.

Program Rewitalizacji dla Gminy Orchowo obejmuje perspektywę czasową do roku 2026. Aby realizować procesy rewitalizacyjne zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późn. zm.) oraz nawiązując do Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 perspektywa ta musi zakończyć się w roku 2023, tak więc Gmina Orchowo wykona aktualizację programu przed końcem obowiązywania perspektywy czasowej ze ścieżki ustawy o samorządzie gminnym oraz Wytycznych(...).

2. POWIĄZANIE PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI DOTYCZĄCYMI GMINY

2.1. Dokumenty Krajowe

Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju

Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju –dokument określający główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej, przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 5 lutego 2013 r. Głównym celem dokumentu jest wytyczenie i charakterystyka działań skierowanych ku poprawie, jakości życia Polaków i rozwoju Polski na tle Unii Europejskiej. Założeniem strategii jest przezwyciężenie kryzysu finansowego w możliwie najkrótszym czasie oraz wzrost gospodarczy kraju.

Program Rewitalizacji dla Gminy Orchowo jest zgodny z następującymi celami w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:

- Cel 3 Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki;
- Cel 6 Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” Kapitał Ludzki;
- Cel 8 Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, Obszar Równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski: Rozwój regionalny;
- Cel 11 Wzrost społecznego kapitału rozwoju, Obszar Efektywności i sprawności państwa: Kapitał społeczny.

Strategia Rozwoju Kraju 2020

Dokument wyznacza najważniejsze zadania państwa, których realizacja przyczyni się do szybszego i bardziej zrównoważonego rozwoju kraju i poprawy, jakości życia ludności poprzez wzmocnienie potencjałów gospodarczych, instytucjonalnych i społecznych. Główne działania obejmują trzy obszary: sprawne i efektywne państwo, konkurencyjną gospodarkę oraz spójność społeczną i gospodarczą.

Obszar strategiczny: Sprawne i efektywne państwo, Cel 3 Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, kierunek: rozwój kapitału społecznego.

Obszar strategiczny: Konkurencyjna gospodarka, Cel 4 Rozwój kapitału ludzkiego, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego.

Obszar strategiczny: Spójność społeczna i terytorialna, Cel 1 Integracja społeczna, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020, Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie

Kompleksowy średniookresowy dokument strategiczny odnoszący się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim.

Cel główny: Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju –wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”).

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Dokument określający zasady ładu przestrzennego w Polsce. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju jest najważniejszym dokumentem strategicznym w kwestii zagospodarowania przestrzennego kraju. Został on stworzony w celu zapewnienia efektywnego wykorzystania jego przestrzeni. Dokument zawiera cele i kierunki działań służące takiemu planowaniu przestrzennemu, który pozwoli na wzrost społeczno-gospodarczy państwa. Cele określone w dokumencie to:

- Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającego spójności.
- Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystywanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.
- Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.
- Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.

- Zwiększanie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.
- Przywrócenie i utrwalanie ładu przestrzennego.

2.2. Dokumenty Regionalne

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku. WIELKOPOLSKA 2020

Wizja rozwoju została określona jako Wielkopolska 2020 roku region inteligentny, innowacyjny i spójny. Głównym celem strategii jest efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych na rzecz wzrostu konkurencyjności województwa, służące poprawie jakości życia mieszkańców w warunkach zrównoważonego rozwoju. Niniejszy program dla gminy Orchowo jest spójny z kierunkami działań wyznaczonymi w „Zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku Wielkopolska 2020”, a z punktu widzenia realizacji zamierzeń rewitalizacyjnych w Gminie Orchowo istotne są zapisy dotyczące celów, wśród których wskazano:

- Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej regionu;
- Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami;
- Lepsze zarządzanie energią;
- Zwiększenie spójności województwa;
- Wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu;
- Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia;
- Zwiększanie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa;
- Wzrost bezpieczeństwa i sprawności zarządzania regionem.

W Strategii jako jedna ze słabych stron województwa wskazano istnienie obszarów wymagających rewitalizacji oraz dużą powierzchnie terenów zdegradowanych, a wśród zagrożeń odnotowano marginalizację obszarów i ośrodków o niższej konkurencyjności, a także grup o najniższym wykształceniu, upośledzonych pod względem społecznym, fizycznym i psychicznym, wzrost patologii społecznych, liczne grupy i środowiska zagrożone wykluczeniem.

Istotne z punktu widzenia realizacji zamierzeń rewitalizacyjnych w Gminie Orchowo są działania wpisujące się w cele wyznaczone w dokumencie nadrzędnym, tj. rozwój obszarów wiejskich (cel operacyjny 5.2); aktywizacja obszarów o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych (cel operacyjny 5.3); wsparcie terenów wymagających restrukturyzacji, odnowy i rewitalizacji (cel operacyjny 5.4); zwiększenie dostępności do podstawowych usług publicznych (cel operacyjny 5.5); wsparcie terenów o wyjątkowych walorach środowiska kulturowego (cel operacyjny 5.6); rozwój gospodarki społecznej (cel operacyjny 6.11); poprawa warunków, jakości i dostępności edukacji (cel operacyjny 7.1.); wzmocnienie włączenia społecznego (cel operacyjny 8.5); wzmocnienie systemu usług i pomocy społecznej (cel operacyjny 8.6); budowa kapitału społecznego na rzecz społeczeństwa obywatelskiego (cel operacyjny 8.8); ochrona zasobów, standardu i jakości życia rodziny (cel operacyjny 8.9); ochrona i utrwalanie dziedzictwa kulturowego (cel operacyjny 8.10).

Strategia Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku

Misja Samorządu Województwa Wielkopolskiego w zakresie polityki społecznej została oparta na regule „3W”: wrażliwości, wyobraźni i współuczestnictwie. Realizacja Strategii powinna sprzyjać zrównoważonemu rozwojowi, budowaniu spójnych i funkcjonalnych społeczności, ochronie podmiotowości i promowaniu zaradności obywateli, ustaleniu pewnego minimum i hierarchii chronionych zasad i priorytetów oraz realnemu udziałowi podmiotów niepublicznych w tworzeniu i realizacji programów społecznych.

Cele rewitalizacji są komplementarne z następującymi priorytetami strategicznymi wyróżnionymi w Strategii:

1. Wielkopolska równych szans i możliwości.
2. Zdrowi Wielkopolanie.
3. Bezpieczna Wielkopolska.
4. Wielkopolska obywatelska.

Wśród celów realizacji polityki społecznej województwa, z którymi są spójne cele i kierunki działań rewitalizacyjnych w gminie Orchowo można wyróżnić:

- Ochrona zasobów, standardu i jakości życia rodziny, umożliwiających realizowanie funkcji i zadań służących jej rozwojowi;
- Tworzenie warunków aktywności sportowej i rekreacyjnej;
- Rozwój infrastruktury instytucjonalnej, organizacyjnej i finansowej dla ochrony warunków życia i rozwoju młodego pokolenia;
- Rozwój infrastruktury służącej edukacji kulturalnej i uczestnictwu młodego pokolenia w kulturze oraz przedsięwzięć edukacyjno-szkoleniowych służących przygotowaniu do życia na emeryturze;
- Rozwój infrastruktury i warunków dla usuwania i/lub ograniczenia barier społecznych i architektonicznych utrudniających funkcjonowanie osób z ograniczeniem sprawności;
- Rozwijanie przedsięwzięć na rzecz poprawy spójności obszaru i bezpieczeństwa socjalnego jego mieszkańców;
- Ochrona dzieci i młodzieży przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i społecznym wykluczeniem.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego

Celem planu jest zrównoważony rozwój przestrzenny regionu jako jedna z podstaw wzrostu poziomu życia mieszkańców. Zgodnie z zapisami dokumentu, realizacja tego celu będzie się opierała na dwóch celach szczegółowych:

1. Dostosowanie przestrzeni do wyzwań XXI w;
2. Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjałów rozwojowych województwa.

Działania rewitalizacyjne zaplanowane dla Gminy są spójne z celami szczegółowymi rozpisanymi w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego”, w tym w szczególności:

- Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi;
- Wzrost znaczenia i zachowanie dziedzictwa kulturowego;
- Poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej;
- Przygotowanie i racjonalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych;
- Wzmocnienie gospodarstw rolnych oraz gospodarki żywnościowej;
- Zwiększenie udziału usług turystycznych i rekreacji regionu;
- Restrukturyzacja obszarów o ograniczonym potencjale rozwojowym.

Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020, WRPO 2014+¹

W dokumencie wskazano, iż najważniejszym celem w ramach sytuacji społecznej i zdrowotnej mieszkańców regionu jest rewitalizacja fizyczna, gospodarcza i społeczna ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich. W priorytecie inwestycyjnym 9b pn. Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich podkreślono, iż jego realizacja przyczyni się do rozwiązywania problemów społeczności lokalnych określonych w lokalnych programach rewitalizacyjnych. Podejmowane będą działania prowadzące zarówno w sposób bezpośredni, jak i pośredni do ograniczenia skali ubóstwa na obszarach, na których realizowane będą programy rewitalizacyjne. Rewitalizacja i restrukturyzacja obszarów zdegradowanych społecznie i fizycznie ma stanowić silny czynnik rozwojowy dla tych terenów i ich mieszkańców.

W dokumencie wskazano, iż w Wielkopolsce skala degradacji fizycznej, gospodarczej i społecznej części obszarów jest znacząca. W mniejszych miastach regionu istnieją znaczne obszary charakteryzujące się zdegradowaną zabudową, zdekapitalizowaną infrastrukturą techniczną, ograniczoną dostępnością transportową, koncentracją negatywnych zjawisk społecznych. Podkreślono, iż sytuacjom tym towarzyszą często zjawiska wykluczenia społecznego mieszkańców tych obszarów, a także znaczna część obszarów wiejskich Wielkopolski objęta jest występowaniem zjawisk degradacji społeczno-gospodarczej i fizycznej.

Działania rewitalizacyjne prowadzone w obszarach problemowych, tj. zdegradowanych fizycznie, gospodarczo i społecznie, prowadzą do wzmocnienia bezpieczeństwa, promocji integracji gospodarczej, społecznej i kulturowej tych obszarów, a także zwalczania dyskryminacji, poprawienia podaży i dostępności kluczowych usług, zwiększenia liczby miejsc pracy, co jest istotne dla spójności społecznej Wielkopolski.

Reasumując cele oraz zadania rewitalizacyjne wyznaczone dla gminy Orchowo stanowią kontynuację i uszczegółowienie założeń polityki regionalnej i przyczyniają się do realizacji jej założeń na szczeblu lokalnym.

2.3. Dokumenty Lokalne

Działania wyznaczone w „Programie Rewitalizacji Gminy Orchowo” są spójne z celami, kierunkami i działaniami gminnych dokumentów programowych, tj. miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w obrębie wsi Różanna, wsi Skubarczewo, wsi Orchowo w Gminie Orchowo, „Lokalną Strategią Rozwoju Kierowanego przez Społeczność na lata 2016-2020

¹ <http://wrpo.wielkopolskie.pl/dowiedz-sie-wiecej-o-programie/zapoznaj-sie-z-prawem-i-dokumentami/756>

z perspektywą na rok 2023”, „Strategią Rozwoju Powiatu Słupskiego na lata 2014-2020”, „Strategią Rozwoju Gminy Orchowo na lata 2014-2020”, a także ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Orchowo:

Działania wyznaczone w „Programie Rewitalizacji Gminy Orchowo” są spójne z celami, kierunkami i działaniami gminnych dokumentów programowych, tj. miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w obrębie wsi Różanna, wsi Skubarczewo, wsi Orchowo w Gminie Orchowo, „Lokalną Strategią Rozwoju Kierowanego przez Społeczność na lata 2016-2020 z perspektywą na rok 2023”, „Strategią Rozwoju Powiatu Słupskiego na lata 2014-2020”, „Strategią Rozwoju Gminy Orchowo na lata 2014-2020”, a także ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Orchowo:

➤ Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego w obrębie wsi Różanna

- ✓ W zakresie zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego – obowiązuje m.in. zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko;
- ✓ W zakresie zasad ochrony i kształtowania ładu przestrzennego ustalono między innymi zakaz lokalizacji i rozbudowy obiektów budowlanych i urządzeń, które wpływają negatywnie na ład przestrzenny;
- ✓ W zakresie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego ustalono m.in. ochronę zabytkowych obiektów w centrum wsi a także innych obiektów znajdujących się na obszarze objętym opracowaniem;

Wyznaczone cele rewitalizacji dla obszaru wsi Różanna są zgodne z zapisami Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego w Obrębie wsi Różanna poprzez zwiększenie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży poprzez poprawę stanu zagospodarowania wokół szkoły oraz zapewnienie możliwości spędzania czasu wolnego i wpisują się cel w zakresie zasad ochrony i kształtowania ładu przestrzennego.

➤ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Orchowo.

W „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Orchowo” przyjęto jednostki urbanistyczne, które, dla zachowania spójności funkcjonalno-przestrzennej, przyjęto również do opracowania programu rewitalizacji. Cele strategiczne rozwoju gminy zostały sformułowane jako kierunki realizacji funkcji w następujących dziedzinach życia społeczno-gospodarczego:

- ✓ W zakresie ochrony środowiska i krajobrazu;
- ✓ W zakresie dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- ✓ W zakresie uwarunkowań wynikających z jakości życia i mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia;
- ✓ W zakresie uwarunkowań wynikających z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
- ✓ W zakresie uwarunkowań wynikających z potrzeb i możliwości rozwoju gminy;

- ✓ W zakresie uwarunkowań wynikających ze stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami.

Ustalenia dla gminy Orchowo wskazane w *Studium* są bezpośrednio powiązane z celami i kierunkami działań rewitalizacyjnych ujętych w niniejszym *Programie*, tj. **poprawa jakości przestrzeni publicznej oraz kapitału społecznego gminy, poprawą infrastruktury i zagospodarowania przestrzeni publicznej oraz wykorzystaniem potencjału środowiska naturalnego**. W zapisach obydwu dokumentów znalazły się dążenia do realizacji przestrzennych procesów rozwojowych w sposób kompleksowy i wszechstronny w obszarach: społecznym, gospodarczym, środowiskowym, funkcjonalno-przestrzennym i technicznym, determinując w ten sposób przekształcenia związane z poprawą sytuacji społecznej i jakości życia mieszkańców.

Strategia Rozwoju Gminy Orchowo na lata 2014-2020

Program rewitalizacji Gminy Orchowo jest zgodny ze Strategią Rozwoju Gminy Orchowo na lata 2014-2020.

Główne kierunki rozwoju Gminy to zadania z zakresu oświaty, ochrony środowiska, modernizacji dróg i rozwoju gospodarczego gminy. Kierunki te winny wpływać na rozwój przedsiębiorczości oraz poprawę atrakcyjności turystycznej Gminy. W Strategii Rozwoju Gminy Orchowo na lata 2014-2020 wyróżniono trzy główne cele:

Cel 1: Aktywny kapitał ludzki.

Cel 2: Rozwinięta infrastruktura.

Cel 3: Stabilna gospodarka.

Cele wyznaczone w Programie Rewitalizacji dla Gminy Orchowo idealnie wpisują się w powyżej wymienione cele główne poprzez cele i zadania w obszarach rewitalizacji m.in. zwiększenie aktywności mieszkańców, lokalna integracja oraz zapewnienie aktywnego wypoczynku; poprawa warunków do nauki oraz dostępności do zajęć pozalekcyjnych młodzieży szkolnej i przedszkolnej; podniesienie kompetencji zawodowych osób poszukujących pracy ograniczenie wykluczenia społecznego wśród mieszkańców, modernizacja budynków administracji i budynków użyteczności publicznej oraz terenu wokół nich, zagospodarowanie terenów zielonych na cele rekreacyjne i edukacyjne, zagospodarowanie terenów placówek edukacyjnych na cele sportowe i rekreacyjne tworzenie obszarów zieleni urządzonej.

Cele rewitalizacji zdefiniowane w „Programie Rewitalizacji dla Gminy Orchowo” są spójne z celami strategicznymi, kierunkami działań, wyznaczonymi w „Strategii Rozwoju Gminy Orchowo na lata 2014-2020”.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Orchowo na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021

Program Rewitalizacji dla Gminy Orchowo jest zgodny z następującymi strategiami działań w zakresie ochrony środowiska:

1. Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych

Cel strategiczny: zapewnienie włączenia celów ochrony środowiska do wszystkich sektorowych dokumentów strategicznych i przeprowadzenia oceny wpływu ich realizacji na środowisko przed ich zatwierdzeniem.

2. Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska

Cel strategiczny: podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

3. Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska

Cel strategiczny: uruchomienie mechanizmów prowadzących do proekologicznej produkcji towarów oraz do podniesienia świadomych postaw konsumenckich zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

4. Ochrona przyrody

Cel strategiczny: zachowanie bogatej różnorodności biologicznej, wraz z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego kraju.

5. Racjonalne gospodarowanie zasobami wody

Cel strategiczny: racjonalne gospodarowanie zasobami wód podziemnych i powierzchniowych, tak aby uchronić przed deficytem wody i zabezpieczyć przed powodzią.

6. Ochrona powierzchni ziemi

Cel strategiczny: rozpowszechnienie dobrych praktyk rolnych i leśnych, przeciwdziałanie degradacji terenów, zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych.

7. Ochrona wód

Cel strategiczny: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego wód.

Sołecka Strategia Rozwoju Wsi Różanna w Gminie Orchowo

Dokument ten określa uwarunkowania, które będą brane pod uwagę przy realizacji konkretnych działań oraz cele, których osiągnięcie doprowadzi do rozwoju sołectwa.

Do głównych celów programu długoterminowego Odnowy Wsi zaliczamy:

A. Tożsamość wsi i wartość życia wiejskiego:

Cel 1: Kultywowanie historii tradycji, integracja poprzez nabożeństwa.

Cel 2: Wzmocnienie wizerunku wsi

B. Standard życia:

Cel 1: Poprawa i rozwój infrastruktury społecznej.

C. Jakość życia:

Cel 1: Wzrost atrakcyjności miejscowości.

Cel 2: Zwiększenie integracji mieszkańców.

Cel 3: Edukacja mieszkańców wsi.

D. Byt:

Cel 1: Promocja wsi Różanna.

Cel 2: Rozwój przedsiębiorczości wśród mieszkańców wsi.

Program krótkoterminowy Odnowy Wsi na okres 12 miesięcy zakłada:

- organizację festynu rodzinnego,

- budowę siłowni zewnętrznej,
- sprzątanie i zagospodarowanie terenów zielonych,
- zajęcia i wyjazdy integracyjne dla dorosłych (teatr, kino, basen, kursy komputerowe),
- wymianę ogrodzenia wokół szkoły niepublicznej.

Sołecka Strategia Rozwoju Wsi Skubarczewo w Gminie Orchowo

Dokument ten określa uwarunkowania, które będą brane pod uwagę przy realizacji konkretnych działań oraz cele, których osiągnięcie doprowadzi do rozwoju sołectwa.

Do głównych celów programu długoterminowego Odnowy Wsi zaliczamy:

A. Tożsamość wsi i wartość życia wiejskiego:

Cel 1: Budowanie tożsamości i poczucia wspólnoty, kultywowanie tradycji.

Cel 2: Pobudzenie świadomości historyczno – kulturowej.

Cel 3: Zwiększenie świadomości mieszkańców z korzyści z życia w nieskażonym środowisku.

B. Standard życia:

Cel 1: Poprawa infrastruktury społecznej.

Cel 2: Poprawa infrastruktury technicznej.

Cel 3: Poprawa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.

C. Jakość życia:

Cel 1: Wzrost poziomu zaangażowania i współdziałania mieszkańców, zwiększenie integracji i oferty kulturalnej i rekreacyjnej.

D. Byt:

Cel 1: Przyciąganie inwestorów i nowych mieszkańców.

Cel 2: Poprawa warunków bytowych mieszkańców sołectwa.

Program krótkoterminowy Odnowy Wsi na okres 12 miesięcy zakłada:

- budowę placu zabaw i odnowę boiska sportowego,
- organizację Dnia Dziecka połączonego z festynem rodzinnym,
- szkolenie z samoorganizacji oraz podniesienia umiejętności w pozyskiwaniu środków na realizację zadań inwestycyjnych,
- budowę chodnika,
- odnowę i uporządkowanie terenu istniejącego boiska.

Sołecka Strategia Rozwoju Wsi Orchowo w Gminie Orchowo

Dokument ten określa uwarunkowania, które będą brane pod uwagę przy realizacji konkretnych działań oraz cele, których osiągnięcie doprowadzi do rozwoju sołectwa.

Do głównych celów programu długoterminowego Odnowy Wsi zaliczamy:

A. Tożsamość wsi i wartość życia wiejskiego:

Cel 1: Promocja walorów kulturowych i przyrodniczych miejscowości Orchowo.

Cel 2: Kultywowanie lokalnych tradycji.

B. Standard życia:

Cel 1: Poprawa infrastruktury społecznej.

C. Jakość życia:

Cel 1: Wzrost atrakcyjności miejscowości.

Cel 2: Zwiększenie integracji mieszkańców.

Cel 3: Edukacja mieszkańców wsi.

D. Byt:

Cel 1: Promocja wsi Orchowo

Cel 2: Rozwój przedsiębiorczości wśród mieszkańców wsi.

Cel 3: Zaspokojenie potrzeb osób starszych.

Program krótkoterminowy Odnowy Wsi na okres 12 miesięcy zakłada:

- wspólną organizację imprez (festynu kolejowego, dożynek wiejskich, święta pieczonego ziemniaka, 150-lecia Kółek Rolniczych, 70-lecia Koła Gospodyń Wiejskich „Kanwa”),
- modernizację Sali wiejskiej w Domu Strażaka w Orchowie (gruntowny remont, polegający na wymianie okien, podłóg, remoncie ścian i doposażeniu sali w krzesła, stoły i inne niezbędne wyposażenie),
- budowę przystanku wraz z WC,
- powstanie plaży wraz z miejscami rekreacji przy Jeziorze Orchowskim,
- zakup sprzętu – placu zabaw dla dzieci.

Lokalna Strategia Rozwoju Kierowanego przez Społeczność na lata 2016-2020 z perspektywą na rok 2023

Dokument ten jest realizowany przez Stowarzyszenie Światowid, które swoim działaniem obejmuje cztery gminy powiatu gnieźnieńskiego (Czarniejewo, Niechanowo, Trzemeszno, Witkowo) i jedną gminę powiatu słupeckiego (Orchowo). Dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia sporządzono analizę SWOT, określającą mocne i słabe strony obszaru oraz szanse i zagrożenia jego otoczenia.

Do głównych celów programu „Lokalna Strategia Rozwoju Kierowanego przez Społeczność na lata 2016-2020 z perspektywą na rok 2023” stworzonego przez Stowarzyszenie Światowid zaliczamy:

Cel ogólny 1: Silny kapitał społeczny Stowarzyszenia Światowid

Cele szczegółowe:

1.1 Przestrzeń publiczna sprzyjająca rozwojowi kapitału społecznego.

1.2 Lokalne dziedzictwo przyrodniczo – krajobrazowe oraz kulturowe tożsamością lokalnej społeczności.

1.3 Promocja regionu i jego rozwoju oparta o lokalne zasoby, swoiste cechy regionu oraz potencjał osobowy oraz historyczny.

1.4 Dobro wspólne źródłem aktywizacji społecznej.

Cel ogólny 2: Obszar Stowarzyszenia Światowid zogniskowany na rozwój

Cele szczegółowe:

2.1 Rozwój lokalnej przedsiębiorczości.

2.2 Zintegrowanie społeczeństwa i grup defaworyzowanych w rozwoju przedsiębiorczości społecznej i tworzeniu rynku zbytu i sprzedaży towarów i usług.

2.3 Wzrost kompetencji osób defaworyzowanych o utrudnionym dostępie do rynku pracy w zdobywaniu zatrudnienia.

Cel ogólny 3: Inicjowanie i kreowanie rozwoju obszaru Stowarzyszenia Światowid

Cele szczegółowe:

3.1 Sprawnie funkcjonująca jednostka administracyjna zarządzająca lokalnym rozwojem.

3.2 Działania kierowane na podniesienie wiedzy i umiejętności z wdrażania LSR

Cel rewitalizacji, tj. **rozwój kapitału społecznego, zapobieganie i redukcja negatywnych zjawisk społecznych oraz wprowadzenie nowych funkcji pozwalających na ożywienie społeczne, kulturowe i gospodarcze**, uwzględnia najbardziej istotne obszary życia społecznego, a dzięki realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych oczekiwane jest przyspieszenie procesu rewitalizacji zaplanowanych obszarów.

Strategia Rozwoju Powiatu Słupskiego na lata 2014-2020

W Strategii Rozwoju Powiatu Słupskiego na lata 2014-2020 wyznaczono cele główne, dla których określono szczegółowe cele oraz działania.

Cele główne oraz działania Strategii Rozwoju Powiatu Słupskiego i ich powiązania z Programem Rewitalizacji dla Gminy Orchowó		
1. ROZWÓJ POTENCJAŁU INWESTYCYJNEGO REGIONU		
Cele	Działania	Powiązanie z celami zawartymi w Programie rewitalizacji dla Gminy Orchowó
1. Tworzenie dogodnych warunków dla inwestycji	• Udostępnianie działek pod inwestycje, • Zapewnianie lokali użytkowych dla przedsiębiorców, • Ulgi i udogodnienia dla przedsiębiorców, • Stworzenie przejrzystego systemu informacji dotyczących możliwości inwestycyjnych (punkty informacyjne dla przedsiębiorców działające przy urzędach).	• Nie dotyczy.
2. Wyznaczenie spójnego kierunku rozwoju inwestycji na terenie powiatu	• Promocja regionu ze szczególnym uwzględnieniem aspektów ekologicznych gospodarki, • Wypracowanie oficjalnego dokumentu strategicznego w zakresie kierunków polityki inwestycyjnej we współpracy z przedsiębiorcami i trzecim sektorem.	• Nie dotyczy.
2. ROZWÓJ KAPITAŁU LUDZKIEGO NA TERENIE POWIATU		
Cele	Działania	Powiązanie z celami zawartymi w Programie rewitalizacji dla Gminy Orchowó
1. Aktywizacja zawodowa mieszkańców	• Tworzenie oddziałów doradztwa zawodowego i pomocy psychologicznej dla osób pozostających bez pracy w poszczególnych gminach, • Współpraca gmin z Urzędem Pracy w Słupcy w zakresie tworzenia miejsc stażowych dla osób poszukujących pracy, • Promowanie polityki stażowej wśród	• Nie dotyczy

Cele główne oraz działania Strategii Rozwoju Powiatu Słupeckiego i ich powiązania z Programem Rewitalizacji dla Gminy Orchowo		
	lokalnych pracodawców.	
2. Tworzenie warunków do rozwoju inicjatyw oddolnych na rzecz aktywizacji zawodowej	• Udostępnianie lokali i infrastruktury na potrzeby działalności organizacji pozarządowych, funkcjonujących w obszarze rynku pracy w powiecie, • Działalność promocyjna na rzecz podnoszenia poziomu świadomości obywatelskiej (np. dzięki organizowaniu spotkań z przedstawicielami organizacji pozarządowych), • Tworzenie forum wymiany doświadczeń pomiędzy organizacjami pozarządowymi, • Zachęcanie do współpracy w celu aktywizacji zawodowej organizacji pozarządowych spoza powiatu.	• Cel powiązany i zgodny: wsparcie oraz promowanie osób chcących otworzyć własną firmę na rynku lokalnym tworzenie nowych miejsc pracy w branży turystycznej oraz oświacie
3. Stworzenie warunków do rozwoju kwalifikacji i kształcenia ustawicznego mieszkańców	• Organizowanie szkoleń, • Systematyczne monitorowanie zapotrzebowania na kwalifikacje pracowników wśród lokalnych pracodawców.	• Nie dotyczy.
3. WSPARCIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W REGIONIE		
Cele	Działania	Powiązanie z celami zawartymi w Programie rewitalizacji dla Gminy Orchowo
1. Wsparcie mikro i małych przedsiębiorstw	• Dofinansowanie rozszerzania działalności i zwiększania możliwości zatrudnienia, • Wsparcie finansowe w zakresie organizowania szkoleń dla pracowników mikro i małych przedsiębiorstw, • Dofinansowanie organizacji staży i praktyk w mikro i małych firmach, • Promowanie polityki stażowej wśród lokalnych pracodawców, • Stworzenie systemu informacji i doradztwa w zakresie zakładania mikro i małych firm (punkty informacyjne dla przedsiębiorców działające przy urzędach), • Udostępnianie szkołom zawodowym i ponadgimnazjalnym w powiecie wyników badań dotyczących zapotrzebowania pracodawców – dostosowywanie programów nauczania w szkołach zawodowych do potrzeb lokalnych przedsiębiorców.	• Cel powiązany i zgodny: zapewnienie systemu wsparcia dla osób poszukujących pracy poprzez organizację warsztatów i szkoleń dla osób bezrobotnych; stworzenie warunków do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości spadek bezrobocia
2. Tworzenie warunków do rozwoju inicjatyw oddolnych na rzecz wsparcia przedsiębiorczości	• Koordynacja działań w zakresie tworzenia organizacji zrzeszających prywatnych przedsiębiorców w powiecie, • Wspieranie samorządności organizacji pozarządowych i stowarzyszeń w zakresie aktywizacji zawodowej, • Prowadzenie konsultacji z przedsiębiorcami.	• Nie dotyczy

Cele główne oraz działania Strategii Rozwoju Powiatu Słupeckiego i ich powiązania z Programem Rewitalizacji dla Gminy Orchowo		
3. Rozwój sektora usług turystycznych	- Rozbudowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, - Promocja przedsiębiorczości w zakresie usług turystycznych, - Promocja regionu ze szczególnym uwzględnieniem aspektów ekologicznych turystyki, - Umożliwienie rozwoju agroturystyki dzięki ułatwianiu procedury przekwalifikującej z działalności rolniczej na działalność agroturystyczną, - Organizacja systemu informacji mieszkańców w zakresie możliwości pozyskiwania zewnętrznego finansowania na potrzeby działalności turystycznej – ekoturystyki i agroturystyki.	Cel powiązany i zgodny: poprawa infrastruktury technicznej (chodniki, parkingi, drogi dojazdowe, ścieżki rowerowe), dostępność do kompleksowej infrastruktury turystycznej poprawa walorów estetycznych miejscowości objętych rewitalizacją, promocja walorów kulturowych gminy, organizacja wydarzeń kulturalnych, zagospodarowanie terenów zielonych na cele rekreacyjne i edukacyjne
4. INTEGRACJA KWESTII EKOLOGICZNYCH Z ROZWOJEM GOSPODARCZYM REGIONU		
Cele	Działania	Powiązanie z celami zawartymi w Programie rewitalizacji dla Gminy Orchowo
1. Rozwój ekoturystyki	- Dbłość o walory przyrodnicze regionu, - Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej regionu, uwzględniającej ochronę środowiska, - Stworzenie systemu informacji ekologicznej dla turystów.	Cel powiązany i zgodny: poprawa infrastruktury technicznej (chodniki, parkingi, drogi dojazdowe, ścieżki rowerowe), dostępność do kompleksowej infrastruktury turystycznej poprawa walorów estetycznych miejscowości objętych rewitalizacją, promocja walorów kulturowych gminy, organizacja wydarzeń kulturalnych, zagospodarowanie terenów zielonych na cele rekreacyjne i edukacyjne
2. Rozwój ekorolnictwa	- Tworzenie regulacji prawnych w zakresie ograniczania użytkowania nawozów azotowych, - Organizacja systemu informacji mieszkańców w zakresie możliwości pozyskiwania zewnętrznego finansowania na potrzeby działalności ekorolniczej.	Nie dotyczy.
3. Inwestowanie w ekologiczne rozwiązania w gospodarce	- Racjonalne planowanie inwestycji w zakresie tworzenia elektrowni wiatrowych, baterii słonecznych i innych sposobów ekologicznego pozyskiwania energii, - Wypracowanie oficjalnego dokumentu strategicznego w zakresie kierunków polityki inwestycyjnej we współpracy z przedsiębiorcami i trzecim sektorem.	Nie dotyczy.
5. USPRAWNIENIE DZIAŁANIA SAMORZĄDÓW W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA		
Cele	Działania	Powiązanie z celami zawartymi w Programie rewitalizacji dla Gminy Orchowo

Cele główne oraz działania Strategii Rozwoju Powiatu Słupeckiego i ich powiązania z Programem Rewitalizacji dla Gminy Orchowó		
1. Ochrona wód gruntowych	Tworzenie regulacji prawnych w zakresie wykorzystania wód gruntowych.	Nie dotyczy
2. Ograniczanie nieracjonalnej gospodarki odpadami i niwelowanie jej skutków	- Nakładanie sankcji za nielegalny wywóz odpadów i zanieczyszczeń, - Polityka cenowa wywozu śmieci zachęcająca mieszkańców do segregowania odpadów, - Inwestycje w infrastrukturę związaną z utylizacją odpadów.	Nie dotyczy
6. PODNIESIENIE POZIOMU ŚWIADOMOŚCI MIESZKAŃCÓW W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA		
Cele	Działania	Powiązanie z celami zawartymi w Programie rewitalizacji dla Gminy Orchowó
1. Edukacja ekologiczna mieszkańców	- Publikacja broszur, ulotek informacyjnych i informacji na stronie internetowej na temat walorów przyrodniczych regionu i ich znaczenia dla innych sfer (np. dla gospodarki), - Propagowanie informacji na temat kosztów ponoszonych przez gminę w zakresie likwidacji nielegalnych wysypisk śmieci, - Organizacja warsztatów, zebrań, spotkań we współpracy z organizacjami pozarządowymi w ramach promocji ekologicznego sposobu prowadzenia gospodarstw domowych i rolnych, - Organizacja cykli ekologicznych w szkołach, finansowanych ze środków zewnętrznych, - Przekazywanie mieszkańcom instrukcji dotyczących sposobów segregowania odpadów.	Cel powiązany i zgodny: organizacja wydarzeń kulturalnych oraz imprez okolicznościowych dla dzieci i dorosłych.
2. Zwiększanie zaangażowania mieszkańców w kwestie ochrony środowiska	- Tworzenie punktów konsultacyjnych udzielających ekoinformacji, a więc informacji dotyczących poprawnego odprowadzania odpadów z gospodarstw, wdrażania ekologicznych procedur (np. stosowania paneli słonecznych w domach), - Prowadzenie platformy internetowej, stanowiącej forum wymiany doświadczeń, uwag i pomysłów między mieszkańcami, dotyczących ekologicznego funkcjonowania gospodarstw, - Zapoznanie mieszkańców ze strategią powiatu opartą na koncepcji ekologicznego rozwoju – promocja wizji powiatu zawartej w strategii, - Pobudzanie działalności organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze ochrony środowiska – udostępnianie pomieszczeń w celu organizacji spotkań jednostek NGO, organizowanie forów wymiany doświadczeń między	Cel powiązany i zgodny: organizacja wydarzeń kulturalnych oraz imprez okolicznościowych dla dzieci i dorosłych.

Cele główne oraz działania Strategii Rozwoju Powiatu Słupskiego i ich powiązania z Programem Rewitalizacji dla Gminy Orchowó		
	przedstawicielami równych organizacji pozarządowych, Organizowanie inicjatyw, imprez masowych, których myślą przewodnią będzie promowanie idei ochrony środowiska (np. sprzątanie świata, konkursy na ekologiczne gospodarstwo).	
7. WSPARCIE SAMORZĄDNOŚCI		
Cele	Działania	Powiązanie z celami zawartymi w Programie rewitalizacji dla Gminy Orchowó
1. Wzmacnianie poczucia lokalnej wspólnoty (terytorialnej i społecznej)	- Promowanie idei wzajemnej pomocy sąsiedzkiej, - Organizowanie przez jednostkę samorządu terytorialnego lub organizację pozarządową spotkań wspólnoty w celu zachęcenia mieszkańców do współtworzenia grupowych lokalnych inicjatyw i wydarzeń, - Organizacja lokalnych świąt, spotkań, festynów, wydarzeń kulturalnych zapoznających mieszkańców powiatu z kulturą regionu i jego walorami	Cel powiązany i zgodny: organizacja wydarzeń kulturalnych oraz imprez okolicznościowych dla dzieci i dorosłych.
2. Wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych i inicjatyw oddolnych	- Organizowanie spotkań wspólnoty w celu zachęcenia mieszkańców do inicjowania działań w kwestiach istotnych dla lokalnej społeczności – angażowanie w akcje lokalnych elit (nauczycieli, lekarzy, działaczy społecznych etc.), - Udostępnianie pomieszczeń i sprzętów niezbędnych do działalności organizacji pozarządowych i oddolnych inicjatyw mieszkańców.	Nie dotyczy.
3. Zacieśnianie współpracy pomiędzy instytucjami publicznymi a trzecim sektorem	- Inicjowanie przez jednostki samorządu terytorialnego współpracy z organizacjami pozarządowymi, działającymi na terenie całego powiatu, - Organizowanie forów wymiany doświadczeń, paneli eksperckich z udziałem jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych w celu konsultacji decyzji o nowych inwestycjach i kierunkach polityki, np. społecznej, związanej z edukacją, kulturą, - Angażowanie organizacji pozarządowych w tworzenie dokumentów strategicznych i realizację lokalnej polityki.	Nie dotyczy.
4. Uwzględnianie opinii mieszkańców w decyzjach dotyczących lokalnej polityki (ochrony środowiska i ekologicznych rozwiązań w gospodarce,	- Organizacja konsultacji społecznych z udziałem mieszkańców i organizacji pozarządowych dotyczących decyzji związanych z: - ekologicznymi inwestycjami w powiecie (np. konsultacji społecznych przed decyzją o wdrożeniu elektrowni wiatrowych, spalarni śmieci	Nie dotyczy.

Cele główne oraz działania Strategii Rozwoju Powiatu Słupskiego i ich powiązania z Programem Rewitalizacji dla Gminy Orchowo		
tworzenia oferty kulturalnej)	etc.), – strategicznymi zmianami w powiecie, – ofertą kulturalną w powiecie, • Regularne monitorowanie preferencji kulturalnych mieszkańców.	
8. ROZWÓJ I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ		
Cele	Działania	Powiązanie z celami zawartymi w Programie rewitalizacji dla Gminy Orchowo
1. Inwestowanie w rozbudowę infrastruktury komunalnej oraz umożliwiającą selektywną zbiórkę odpadów, w szczególności na terenach wiejskich	• Rozbudowa sieci kanalizacyjnej, • System zachęt dla mieszkańców terenów nieobjętych kanalizacją do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, • Budowa sieci gazowej, • Budowanie wysypisk, • Organizacja regularnych zbiórek odpadów wielkogabarytowych w poszczególnych gminach.	• Nie dotyczy.
2. Inwestycje w rozwój infrastruktury drogowej	• Utwardzanie dróg gminnych i powiatowych, w szczególności na terenach wiejskich powiatu, • Remonty dróg i poboczy, w szczególności drogi prowadzącej do miasta powiatowego, • Rozbudowa chodników i ścieżek rowerowych przy drogach gminnych i powiatowych, • Opracowanie i wdrożenie spójnego systemu oznakowania szlaków turystycznych oraz obiektów zabytkowych i rekreacyjnych przy drogach powiatowych i gminnych.	• Cel powiązany i zgodny: lepsza dostępność do obiektów administracji i budynków użyteczności publicznej poprawa infrastruktury technicznej (chodniki, parkingi, drogi dojazdowe, ścieżki rowerowe)
3. Zapewnianie międzygminnego transportu autobusowego	• Zwiększenie liczby połączeń autobusowych pomiędzy gminami wiejskimi i miastem powiatowym, np. dzięki dofinansowaniu wdrożenia zbiorowego transportu prywatnego, • Badanie natężenia ruchu i planowanie połączeń na jego podstawie.	• Cel powiązany i zgodny: poprawa infrastruktury technicznej (chodniki, parkingi, drogi dojazdowe, ścieżki rowerowe)
9. ZWIĘKSZENIE POZIOMU BEZPIECZEŃSTWA W REGIONIE		
Cele	Działania	Powiązanie z celami zawartymi w Programie rewitalizacji dla Gminy Orchowo
1. Zapewnienie bezpieczeństwa na drogach	• Modernizacja dróg, budowa chodników i rozwój systemu oświetlenia na drogach gminnych i powiatowych (we współpracy jednostek samorządu gminnego i powiatowego), • Organizowanie akcji promocyjnych i prewencyjnych dotyczących bezpieczeństwa na drogach	• Cel powiązany i zgodny: poprawa infrastruktury technicznej (chodniki, parkingi, drogi dojazdowe, ścieżki rowerowe)
2. Poprawa funkcjonowania instytucji działających na rzecz bezpieczeństwa publicznego	• Regularne uzupełnianie i modernizacja wyposażenia służb działających na rzecz bezpieczeństwa, • Organizacja kursów doszkalających dla policji, straży po żarnej i pogotowia,	• Nie dotyczy.

Cele główne oraz działania Strategii Rozwoju Powiatu Słupskiego i ich powiązania z Programem Rewitalizacji dla Gminy Orchowó		
	Zwiększenie liczby patroli policji oraz liczby dzielnicowych na terenach wiejskich powiatu.	
3. Podniesienie poziomu zaufania do policji	- Organizacja akcji pokazowych promujących pozytywny wizerunek policji podczas wydarzeń lokalnych – z pomocą straży po żarnej, która cieszy się dużym zaufaniem mieszkańców, - Zwiększenie efektywności reagowania policji na zgłoszenia, kontrola reakcji poszczególnych jednostek na zgłoszenia.	Nie dotyczy.
4. Usprawnienie komunikacji dotyczącej bezpieczeństwa pomiędzy instytucjami publicznymi a mieszkańcami	- Regularna aktualizacja stron internetowych jednostek samorządu terytorialnego, regularna publikacja informacji o zagrożeniach meteorologicznych lub pożarami oraz wzmożonym ruchu drogowym, - Wprowadzanie internetowych formularzy szybkiego kontaktu mieszkańców z jednostkami samorządu terytorialnego w kwestiach związanych z bezpieczeństwem	Nie dotyczy.
10. EDUKACJA MIESZKAŃCÓW W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA		
Cele	Działania	Powiązanie z celami zawartymi w Programie rewitalizacji dla Gminy Orchowó
1. Edukacja w zakresie bezpieczeństwa wśród dzieci i dorosłych	- Organizacja spotkań i warsztatów w zakresie udzielania pierwszej pomocy oraz podstaw bezpieczeństwa dla dzieci, a także dla dorosłych, - Publikowanie na stronach internetowych jednostek samorządu terytorialnego numerów telefonów alarmowych oraz samouczków i tutoriali dotyczących postępowania w przypadku różnego rodzaju zagrożeń, - Organizacja dni bezpieczeństwa z udziałem przedstawicieli policji i straży pożarnej, - Rozdawanie mieszkańcom darmowych gadżetów zwiększających ich bezpieczeństwo na drogach (np. odblaski, lampki rowerowe etc.).	Nie dotyczy.

Cele główne oraz działania Strategii Rozwoju Powiatu Słupeckiego i ich powiązania z Programem Rewitalizacji dla Gminy Orchowo		
2. Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie szkodliwości uzależnień	Organizowanie akcji profilaktycznych i edukacyjnych na temat uzależnień w szkołach, a także przez jednostki straży pożarnej i policji – spotkań, warsztatów, kampanii promocyjnych.	Nie dotyczy.
11. PODNIESIENIE POZIOMU ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POWIATU W SFERZE SPOŁECZNEJ		
Cele	Działania	Powiązanie z celami zawartymi w Programie rewitalizacji dla Gminy Orchowo
1. Zapewnienie wsparcia dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej	- Organizacja pomocy społecznej w powiązaniu z aktywizacją zawodową i integracją społeczną (współpraca jednostek samorządu terytorialnego z Powiatowym Urzędem Pracy, a tak że poradniami psychologicznymi), - Wsparcie dla rodzin wielodzietnych – organizacja programów aktywizacyjnych i pomocowych we współpracy jednostek samorządu terytorialnego, powiatowego urzędu pracy, a tak że poradni psychologicznych i organizacji pozarządowych, - Wsparcie dzieci i młodzieży w trudnej sytuacji materialnej i społecznej za pomocą terapii środowiskowej oraz organizacji zajęć pozalekcyjnych we współpracy z ośrodkami pomocy społecznej i jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami pozarządowymi, z wykorzystaniem funduszy zewnętrznych, - Wsparcie dla osób wykluczonych społecznie – dyżury psychologów, prawników, lekarzy bezpłatnie udzielających porad i pomocy w siedzibach jednostek samorządu terytorialnego.	- Cel powiązany i zgodny: - przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego poprzez realizację projektów socjalnych oraz specjalistyczną pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem

Cele główne oraz działania Strategii Rozwoju Powiatu Słupskiego i ich powiązania z Programem Rewitalizacji dla Gminy Orchowó		
2. Rozpowszechnienie usług zdrowotnych na wyższym poziomie	• Angażowanie się jednostek samorządu terytorialnego w organizację programów profilaktycznych dla mieszkańców – bezpłatnych badań profilaktycznych, promocji zdrowego trybu życia, • Monitorowanie potrzeb mieszkańców w zakresie dostępu do lekarzy specjalistów, • Zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów w głównych ośrodkach gminnych – organizacja dyżurów lekarzy specjalistów, na których usługi zapotrzebowanie zgłaszali mieszkańcy w gminach powiatu słupskiego.	• Nie dotyczy
3. Dbłość o utrzymanie warunków mieszkaniowych na wysokim poziomie	• Regularne prace remontowe i renowacyjne w mieszkaniach socjalnych oraz spółdzielczych.	• Nie dotyczy.
12. INICJOWANIE DZIAŁAŃ PRZECIWDZIAŁAJĄCYM PATOLOGIOM		
Cele	Działania	Powiązanie z celami zawartymi w Programie rewitalizacji dla Gminy Orchowó
1. Zwiększenie efektywności instytucji przeciwdziałających patologiom	• Realizacja badań dotyczących zagrożenia patologiami – identyfikacja głównych przyczyn i problemów w celu weryfikacji zakresów działania instytucji pracujących na rzecz niwelowania skali uzależnień. Wytęczenie nowych celów i zadań istniejących instytucji, dostosowanie ich do potrzeb poszczególnych gmin i powiatu, • Współpraca pomiędzy instytucjami zajmującymi się przeciwdziałaniem patologiom w powiecie w celu organizowania wspólnych inicjatyw, • Przeznaczanie środków finansowych dla instytucji działających w zakresie przeciwdziałania patologiom, • Pozyskiwanie dofinansowania UE na program usprawniający komunikację między instytucjami, np. specjalną platformę internetową.	• Cel powiązany i zgodny: przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego poprzez realizację projektów socjalnych oraz specjalistyczną pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem
2. Wsparcie psychologiczne dla rodzin zagrożonych patologiami	• Organizowanie spotkań dla dzieci i młodzieży, dotyczących przemocy w rodzinie, uzależnień, przestępczości, ubóstwa, z udziałem psychologów i specjalistów w szkołach, • Wsparcie dla wykluczonych społecznie – dyżury psychologów, prawników, lekarzy bezpłatnie udzielających porad i pomocy w ośrodkach pomocy społecznej, • Organizacja infolinii i forum internetowego, umożliwiających anonimowy kontakt i skorzystanie z porady psychologów lub lekarzy przez osoby uzależnione oraz osoby z ich otoczenia.	• Cel powiązany i zgodny: przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego poprzez realizację projektów socjalnych oraz specjalistyczną pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem

Cele główne oraz działania Strategii Rozwoju Powiatu Słupskiego i ich powiązania z Programem Rewitalizacji dla Gminy Orchowo		
13. ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI DO EDUKACJI W POWIECIE		
Cele	Działania	Powiązanie z celami zawartymi w Programie rewitalizacji dla Gminy Orchowo
1. Rozwój edukacji przedszkolnej	- Budowa obiektów przedszkolnych oraz rozpowszechnienie alternatywnych form przedszkolnych, - Akcja promująca znaczenie wychowania przedszkolnego wśród rodziców.	Cel zgodny i powiązany: modernizacja placówek oświatowych w celu poprawy warunków i bezpieczeństwa dzieci i młodzieży szkolnej poprawa warunków do nauki oraz dostępności do zajęć pozalekcyjnych młodzieży szkolnej i przedszkolnej
2. Rozwój kształcenia ustawicznego	- Organizacja kampanii (we współpracy z powiatowym urzędem pracy) na rzecz edukacji przez całe życie, - Druk i kolportowanie broszur dotyczących edukacji przez całe życie i możliwości poszerzania kwalifikacji, dostępnych w powiecie dla osób dorosłych, - Tworzenie warunków dogodnych do otwierania w głównych miejscowościach w poszczególnych gminach oddziałów Ośrodka Doksztalania i Doskonalenia Zawodowego w Słupcy, - Systematyczne monitorowanie zapotrzebowania na kwalifikacje pracowników wśród lokalnych pracodawców, - Dobór kursów w ramach kształcenia ustawicznego, na podstawie wyników monitoringu potrzeb pracodawców oraz kwalifikacji niezbędnych w rolnictwie i ekorolnictwie.	Nie dotyczy
14. PODNIESIENIE JAKOŚCI USŁUG EDUKACYJNYCH W POWIECIE		
Cele	Działania	Powiązanie z celami zawartymi w Programie rewitalizacji dla Gminy Orchowo
1. Inwestowanie w rozbudowę placówek szkolnych	- Zakup wyposażenia dla szkół, - Remonty placówek szkolnych, które wymagają rewitalizacji, - Dostosowanie budynków szkolnych do potrzeb osób niepełnosprawnych	Cel zgodny i powiązany: modernizacja placówek oświatowych w celu poprawy warunków i bezpieczeństwa dzieci i młodzieży szkolnej poprawa warunków do nauki oraz dostępności do zajęć pozalekcyjnych młodzieży szkolnej i przedszkolnej

Cele główne oraz działania Strategii Rozwoju Powiatu Słupskiego i ich powiązania z Programem Rewitalizacji dla Gminy Orchowo		
2. Zwiększenie kompetencji wychowawczych i pedagogicznych kadry nauczycielskiej	- Organizacja dla nauczycieli kursów pedagogicznych i warsztatów z zakresu radzenia sobie z trudną młodzieżą, - Cykliczne szkolenia poszerzające kompetencje psychologiczno-pedagogiczne kadry nauczycielskiej, - Zachęcanie dyrektorów szkół do promowania indywidualnego rozwoju zawodowego nauczycieli oraz stwarzania nauczycielom możliwości rozwoju (np. organizacja zastępstw dla nauczycieli uczestniczących w kursach doszkalających).	Nie dotyczy.
3. Poszerzanie możliwości rozwoju dzieci i młodzieży	- Współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami kultury w zakresie organizacji bezpłatnych zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, - Zachęcanie szkół do udziału w konkursach o dotacje na rzecz realizacji programów rozwijających potrzeby poznawcze uczniów (np. w ramach wycieczek, wizyt w instytucjach kultury) we współpracy z organizacjami pozarządowymi, - Nauka języków obcych dla dzieci i młodzieży – zachęcanie nauczycieli języków obcych do podnoszenia poziomu swoich kwalifikacji, otwierania szkół językowych oraz kół nauki języków obcych przy szkołach - Dotacja zajęć z języków obcych dla dzieci i młodzieży ze środowisk wykluczonych społecznie.	Nie dotyczy.
4. Poprawa jakości kształcenia w zawodowych szkołach ponadgimnazjalnych	- Wsparcie szkół ponadgimnazjalnych w nawiązywaniu stałej współpracy z lokalnymi przedsiębiorstwami w celu organizacji praktyk i staży dla uczniów, - Zachęcanie przedsiębiorców do tworzenia klas patronackich w szkołach zawodowych i technikach.	Nie dotyczy.
15. KSZTAŁTOWANIE ŚWIADOMOŚCI W ZAKRESIE ZNACZENIA EDUKACJI		
Cele	Działania	Powiązanie z celami zawartymi w Programie rewitalizacji dla Gminy Orchowo
1. Rozwój systemu doradztwa zawodowego w szkołach	- Organizowanie spotkań i warsztatów grupowych dla uczniów szkół gimnazjalnych z udziałem doradców zawodowych i psychologów, - Organizacja indywidualnych konsultacji dla dzieci i opiekunów z udziałem doradców zawodowych, nauczycieli i psychologów, - Wdrożenie efektywnych testów kompetencyjnych dla dzieci i młodzieży w szkołach – oceniających zarówno zdolności akademickie, jak i inne umiejętności, użyteczne w procesie wyboru drogi edukacyjnej.	Nie dotyczy.

Cele główne oraz działania Strategii Rozwoju Powiatu Słupeckiego i ich powiązania z Programem Rewitalizacji dla Gminy Orchowo		
2. Budowanie świadomości rodziców i opiekunów dotyczącej angażowania się w rozwój edukacyjny dzieci	• Zachęcanie rodziców i opiekunów do uczestnictwa w indywidualnych konsultacjach dzieci z doradcą zawodowym lub psychologiem, • Bieżące informowanie rodziców i opiekunów o postępach edukacyjnych dzieci, również z podczas indywidualnych wizyt nauczycieli w domach uczniów, • Zachęcanie dyrektorów do angażowania rodziców i opiekunów w życie szkół dzięki organizowaniu spotkań informacyjnych	• Nie dotyczy.
16. AKTYWIZACJA KULTURALNA REGIONU		
Cele	Działania	Powiązanie z celami zawartymi w Programie rewitalizacji dla Gminy Orchowo
1. Poszerzenie i dostosowanie oferty kulturalnej do potrzeb mieszkańców powiatu	• Stworzenie spójnej wizji rozwoju kulturalnego powiatu – integracja działań poszczególnych gmin w zakresie kultury, • Nakierowanie inicjatyw kulturalnych na promocję regionu, • Skierowanie oferty do szerokiego grona odbiorców, • Zwiększenie nakładów finansowych powiatu i gmin na działalność kulturalną, • Regularne monitorowanie potrzeb kulturalnych mieszkańców powiatu i dostosowanie do nich oferty publicznych instytucji kultury	• Cel zgodny i powiązany: organizacja wydarzeń kulturalnych oraz imprez okolicznościowych dla dzieci i dorosłych, dostępność do kompleksowej infrastruktury turystycznej
2. Edukacja kulturalna mieszkańców i zwiększenie ich zaangażowania w inicjatywy kulturalne	• Angażowanie szkół w regionalne inicjatywy kulturalne, • Organizacja ogólnodostępnych wykładów na temat kultury i sztuki, • Finansowanie audycji w lokalnych mediach, dotyczących lokalnej kultury, • Zwiększenie możliwości uczestniczenia dzieci i dorosłych w inicjatywach kulturalnych, do których nie ma dostępu w powiecie – organizowanie wyjazdów na koncerty, do teatrów i kin za pośrednictwem szkół i instytucji kultury, • Promocja wśród mieszkańców imprez i oferty kulturalnej.	• Cel zgodny i powiązany: promocja walorów kulturowych gminy organizacja wydarzeń kulturalnych

Reasumując, cele oraz zadania rewitalizacyjne wyznaczone dla Gminy Orchowo stanowią kontynuację i uszczegółowienie założeń polityki regionalnej i przyczyniają się do realizacji jej założeń na szczeblu lokalnym.

3. CHARAKTERYSTYKA GMINY ORCHOWO – ANALIZA OBECNEJ SYTUACJI GMINY

3.1. Sfera przestrzenna

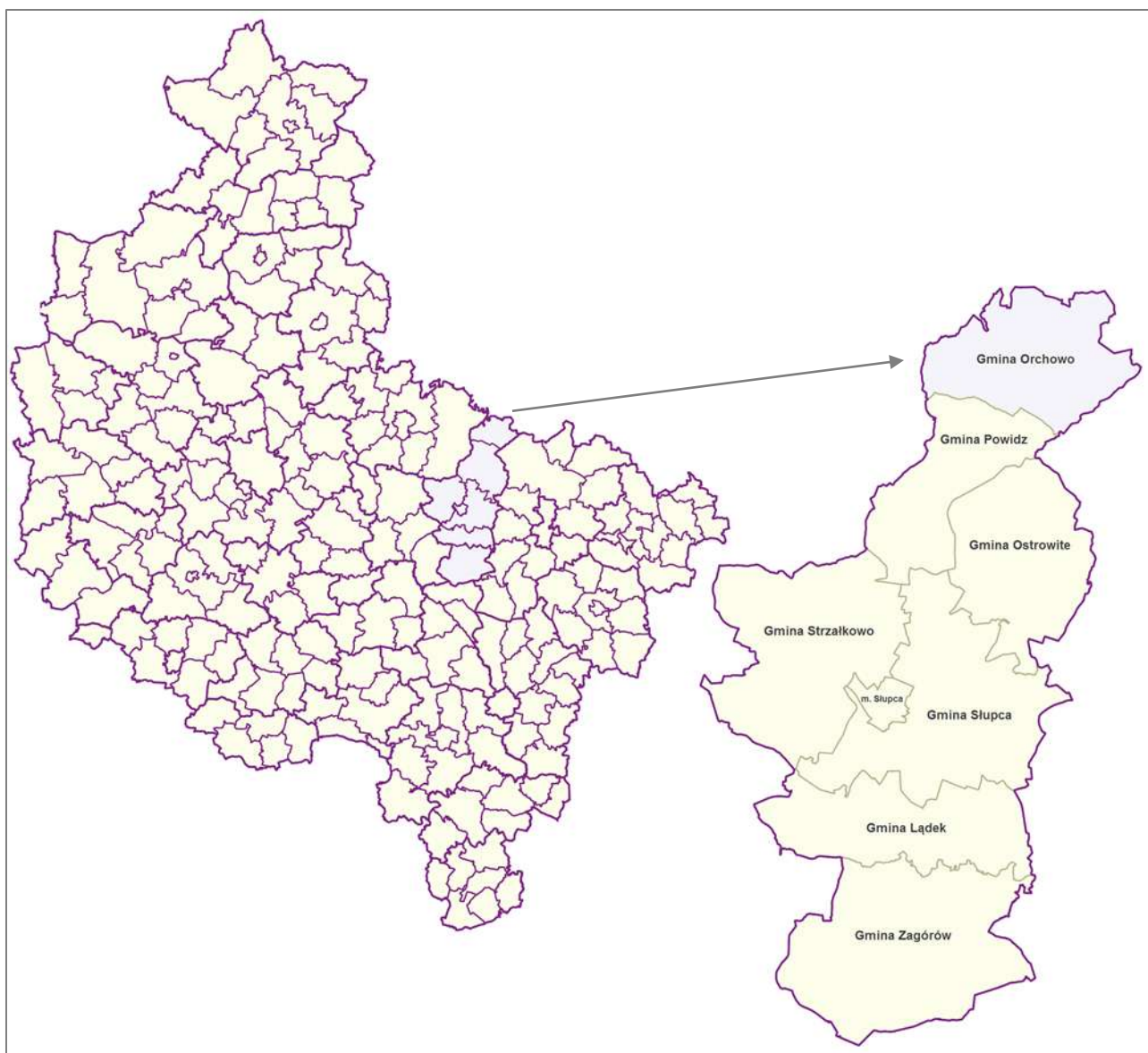
3.1.1. Położenie

Gmina Orchowo położona jest we wschodniej części województwa wielkopolskiego, w powiecie słupeckim i jest jedną z 8 gmin tego powiatu. Zajmuje obszar o powierzchni 9 812 ha. Na zachodzie graniczy z Gminą Trzemeszno i Witkowo, na północy – z Gminą Mogilno i Strzelno, na wschodzie – z Gminą Wilczyn i Jeziora Wielkie, na południu - z Gminą Kleczew i Powidz. Sieć osadniczą Gminy tworzy 11 sołectw (Bielsko, Linówiec, Myślątkowo, Orchowo, Orchówek, Osówiec, Różanna, Skubarczewo, Słowikowo, Szydłówek, Wólka Orchowska).

Rysunek 1. Położenie Gminy Orchowo na tle kraju

Źródło: Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Orchowo na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021

Rysunek 2. Położenie Gminy Orchowo względem wyższych jednostek administracyjnych

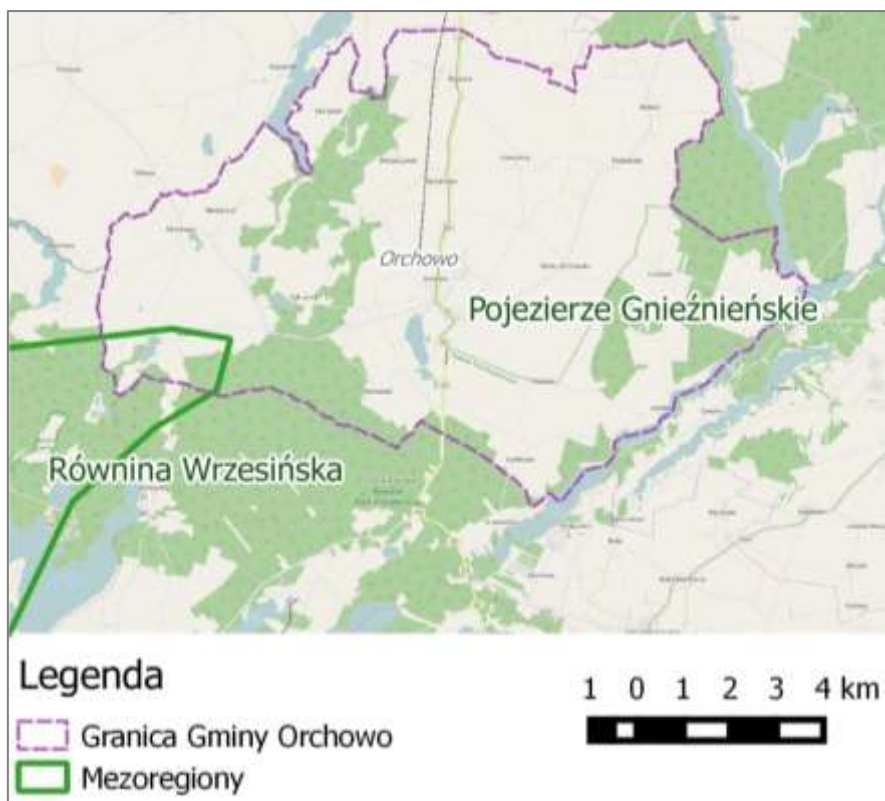
Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z fizyczno-geograficzną regionalizacją Polski (Kondracki, 2002), Gmina Orchowo jest położona w obrębie poniższych jednostek:

- Megaregion: Pozaalpejska Europa Środkowa,
- Prowincja: Niż Środkowoeuropejski,
- Podprowincja: Pojezierza Południowobałtyckie,
- Makroregion: Pojezierze Wielkopolskie,
- Mezoregiony: Pojezierze Gnieźnieńskie, Równina Wrzesińska.

Pojezierze Gnieźnieńskie, zwane również Wysoczyzną Gnieźnieńską, leży we wschodniej części Pojezierza Wielkopolskiego. Najwyższym jego punktem jest Wał Wydratowski, który położony jest 167 m n.p.m. Średnia wysokość Pojezierza Gnieźnieńskiego wynosi 100-125 metrów. Do jego największych jezior należą Gopło, Powidzkie, Popielewskie.

Równina Wrzesińska to mezoregion, który jest równiną morenową z niewielkimi sandrowo-kemowymi wzniesieniami. Jeziora występują jedynie pod Kórnikiem. Gleby Równiny Wrzesińskiej stanowią m.in. bielicoziemy, brunatnoziemy i czarne gleby bagienne, wykorzystywane głównie dla potrzeb rolnictwa.

Rysunek 3. Mezoregiony wg Kondrackiego w granicach Gminy Orchowo

Źródło: opracowanie własne

Pod względem geobotanicznym (Matuszkiewicz, 1993) Gmina Orchowo położona jest w Podprowincji Środkowoeuropejskiej, Dziale B – Brandenbursko – Wielkopolskim, Krainie Środkowopolskiej (B.2.) oraz Okręgu Pojezierze Gnieźnieńskie (B.2.1.).

3.1.2. Rys historyczny

Nad Jeziorem Orchowskim, w naturalnym miejscu obronnym już w okresie halsztackim (700 p.n.e.) znajdowała się osada słowiańska. Potwierdzają to znaleziska archeologiczne: ozdoby z brązu znane jako skarb z Orchowa. Znaleziony w Jeziorze Orchowskim średniowieczny hełm pochodzi z czasów najazdu Brzetysława, księcia czeskiego, na ziemie polskie w 1038 roku. Orchowo był to majątek rycerski obejmujący miejscowość Orchowo oraz okoliczne grunty o pow. ok. 1900ha.

Pierwszy zachowany dokument o Orchowie pochodzi z roku 1369 a dotyczy budowy przez ówczesnego właściciela majątku Orchowo - chorążego gnieźnieńskiego Mikołaja z rodu Rogalów - kościoła w nowo osadzonym mieście Orchowie. Dokumentu lokacyjnego brak, jednak Orchowo jako miasto jest wymieniane w dokumentach grodzkich i ziemskich do 1657r., a więc do czasu najazdu szwedzkiego na Rzeczpospolitą, kiedy to wiele okolicznych miejscowości zostało ograbionych i spalonych.

W XV w. w Orchowie funkcjonowała szkoła parafialna, której rektor sprawował obowiązki przy kościele. Kolejne wielkie straty poniosło Orchowo o okolica podczas wojny północnej (1700- 1721). W 1736 roku ówczesny właściciel Orchowa zeznawał: "kiedyś było miasteczko,(...) teraz tylko puszcza".

W 1756 roku ówczesny właściciel Stanisław Mlicki osadza w pustej wsi Orchówek osadników Holenderskich przekazując im ok. 250 ha gruntów wokół Orchówka w użytkowanie. W 1790 dziedziczka Orchowa Petronela Mlicka z Gałczyńskich buduje nowy, zachowany do dziś, kościół parafialny.

W wyniku II rozbioru w 1793 r. Orchowo znalazło się w obszarze zajęтым przez Prusy, w ówczesnym powiecie powidzkim. W 1814 roku działa w Orchowie gorzelnia, młyn-wiatrak, mieluch i propinacya. Od 1818 roku Orchowo należy do powiatu mogileńskiego.

W 1831 roku właściciele Orchowa Mieczkowsy przekazują miejscowej parafii grunty o pow. 78 ha w zamian za rezygnację przez kościół z części danin, a w 1846 roku następuje uwłaszczenie 12 włościan zaciężnych - otrzymują na własność łącznie 186 ha gruntów.

Od 1857 roku funkcjonuje w Orchowie szkoła powszechna, na potrzeby której w 1861 r. oddano do użytku nowy budynek szkolny wraz z mieszkaniem dla nauczyciela.

Od 1868 roku działa w Orchowie agencja pocztowa, a pierwsze połączenie telefoniczne (z Trzemesznem) otrzymuje Orchowo w 1882 r.

W roku 1890 majątek Orchowo o powierzchni 1260 ha nabywa Pruska Komisja Kolonizacyjna. Grunty zostają zmeliorowane i podzielone na parcele z przeznaczeniem dla osadników niemieckich. Na przełomie XIX i XX w. na gruntach byłego majątku powstaje kościół i szkoła ewangelicka, hotel-restauracja, poczta oraz dom dla lekarza a następnie zostają sprowadzone spod Lwowa 22 rodziny osadników niemieckich. Powstaje Kolonia Orchowo – obecnie Orchowo Górne.

W 1921 roku oddano do użytku linię kolejową łączącą Orchowo z Mogilnem, a w 1927 roku Orchowo uzyskuje połączenie autobusowe z Trzemesznem.

W 1955 roku w wyniku nowego podziału administracyjnego powiatu mogileńskiego Orchowo zostaje gromadą z siedzibą Gromadzkiej Rady Narodowej. W 1958 roku wykonano elektryfikację Orchowa, a w 1967 wieś zostaje zwodociągowana.

Od 1973 roku Orchowo jest gminą. W 1975 r. nowy podział administracyjny lokuje gminę Orchowo w nowo utworzonym województwie konińskim. Po ostatnich zmianach w podziale administracyjnym kraju w roku 1999 gmina Orchowo należy do Wielkopolski .

3.1.3. Zasoby i stan środowiska naturalnego

Gmina Orchowo jest gminą typowo rolniczą, użytki rolne stanowią około 72% jej powierzchni, natomiast lasy około 19%. Położona jest w obszarze z przewagą wpływów oceanicznych. Do jego charakterystycznych cech można zaliczyć stosunkowo małe wahania temperatury powietrza w ciągu roku, wczesna wiosna, długie lato oraz łagodna, krótka zima. Gmina Orchowo leży w obrębie środkowej dzielnicy rolniczo-klimatycznej, która charakteryzuje się najniższymi opadami w Polsce. Średnia temperatura roczna powietrza wynosi 7,7-7,9°C. Roczna ilość opadów wynosi 450-530 mm, a w okresie wegetacyjnym 280-330 mm. Przeważają wiatry wiejące z sektora zachodniego. Według

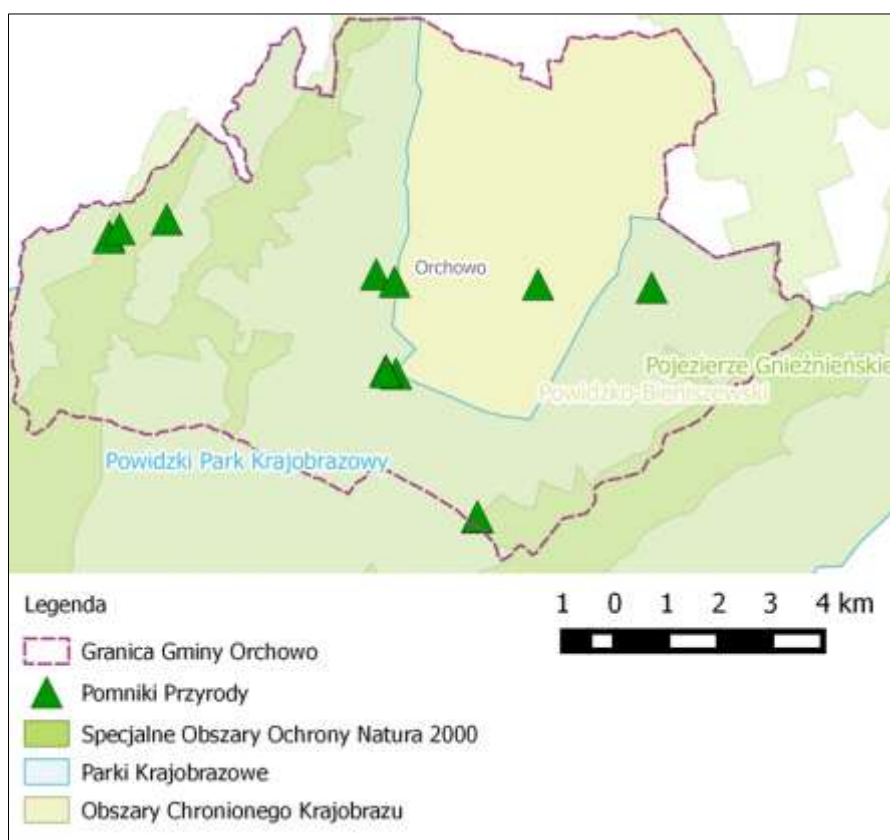
Romera Gmina Orchowo należy do regionu klimatycznego środkowowielkopolskiego, który charakteryzuje się częstszym występowaniem dni z pogodą bardzo ciepłą, a zarazem pochmurną.

Pod względem geobotanicznym (Matuszkiewicz, 1993) Gmina Orchowo położona jest w Podprowincji Środkowoeuropejskiej, Dziale B – Brandenbursko – Wielkopolskim, Krainie Środkowopolskiej (B.2.) oraz Okręgu Pojezierze Gnieźnieńskie (B.2.1.).

Potencjalną roślinność naturalną Gminy Orchowo wg Matuszkiewicza stanowi grąd środkowoeuropejski *Galio-Carpinetum*. Prócz gatunków charakterystycznych dla wszystkich grądów, takich jak: grab pospolity *Carpinus betulus*, lipa drobnolistna *Tilia cordata* i dąb szypułkowy *Quercus robur*, w warstwie drzewostanu występuje ponadto buk pospolity *Fagus sylvatica*, w podszybie jarząb brekinia *Sorbus torminalis*, klon polny *Acer campestre* oraz róża polna *Rosa arvensis*.

Na terenie Gminy Orchowo znajdują się obszary chronione w postaci obszaru Natura 2000 Pojezierze Gnieźnieńskie, Powidzkiego Parku Krajobrazowego oraz Powidzko – Bieniszewskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Powierzchnia obszarów objętych ochroną łącznie wynosi 9 352 ha.

Gmina Orchowo leży w obszarze łączącym tereny o znaczeniu międzynarodowym nazywanym się Obszar Powidzko-Goplański, z korytarzem ekologicznym Dolina Noteci i z Borami Tucholskimi. Na terenie gminy znajduje się również wiele okazów drzew o wysokich wartościach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych. Wśród chronionych gatunków drzew, na terenie gminy Orchowo, znajdują się: lipa szerokolistna, dąb szypułkowy, dąb bezszypułkowy, topola czarna, jesion wyniosły i klon jawor. Na terenie Gminy zlokalizowane są liczne pomniki przyrody.

Rysunek 4. Formy Ochrony przyrody na terenie Gminy Orchowo

Źródło: opracowanie własne

Na terenie Gminy Orchowo nie ma stałych stanowisk pomiarowych monitoringu jakości powietrza. Stanowisko takie zlokalizowane jest w Poznaniu. Stan i ewentualne przekroczenia dopuszczalnych norm w ośrodkach położonych w pobliżu Gminy Orchowo mogą mieć wpływ na jakość powietrza w gminie (zanieczyszczenia napływowe).

Poniższa tabela przedstawia roczną ocenę jakości powietrza w strefie wielkopolskiej w 2015 roku.

Tabela 1. Roczna ocena jakości powietrza w strefie wielkopolskiej w roku 2015

Rok	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
	NO ₂	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	Pył PM _{2,5}	Pył PM ₁₀	B(a)P	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
2015	A	A	A	A	C	C	C	A	A	A	A	A

Źródło: WIOŚ Poznań

Na terenie Gminy Orchowo główna grupa zanieczyszczeń (pył PM_{2,5} i PM₁₀, B(a)P) związana jest z emisją energetyczną z gospodarstw domowych, które korzystają z tradycyjnych źródeł energii i obiektów komunalnych. W tym przypadku występują jednak wahania sezonowe. Poziom zanieczyszczeń wzrasta w sezonach grzewczych, czego powodem jest spalanie węgla w paleniskach domowych (większość mieszkań w Gminie nadal ogrzewana jest paliwami stałymi – węglem kamiennym i drewnem). Z uwagi na przekroczenia substancji jakimi są pyły PM_{2,5} oraz PM₁₀ a także benzo(a)pirenu, słaby stan jakości powietrza w Gminie Orchowo może być przyczyną degradacji terenu gminy.

Według oceny Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej stan ogólny jednolitych części wód powierzchniowych na terenie Gminy Orchowo jest jako słaby lub zły (Mała Noteć). JCWP Mała Noteć jest silnie zmieniona i zagrożona nieosiągnięciem celów Ramowej Dyrektywy Wodnej. Na zły stan wód w JCWP wpływa duża gęstość zaludnienia (79,46m/km²) i słabe skanalizowanie (obecne plany rozbudowy kanalizacji nie wpłyną istotnie na jakość wód). Do tego ponad 95% powierzchni zlewni zajmują obszary rolne, a więc wody narażone są na spływy substancji chemicznych stosowanych w rolnictwie. Kanał Ostrowo-Gopło do wypływu z Jeziora Ostrowskiego również zagrożona jest nieosiągnięciem celów RDW. Na terenie JCWP ponad 65% pow. zlewni zajmują tereny rolne. Zlewnia jest również słabo skanalizowana. Stan jezior w JCWP oceniono jako słaby.

Jednolite części wód powierzchniowych na terenie Gminy Orchowo nie są objęte Państwowym Monitorowaniem Środowiska prowadzonym przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu. Mimo wyznaczenia ich złego/słabego stanu nadal nie są monitorowane.

Wody podziemne na terenie Gminy Orchowo również nie zostały objęte monitoringiem w ramach PMŚ. W powiecie słupeckim badano jednak JCWPd nr 62 (punkty pomiarowe w gminie Powidz), która częściowo znajduje się na terenie analizowanej gminy. W badanych punktach pomiarowych stwierdzono III i IV klasę jakości wód podziemnych.

3.1.4. Zagrożenia powodziowe i osuwiskowe

Jak wynika z mapy obszarów zagrożonych podtopieniami, wykonanej przez Państwowy Instytut Geologiczny, na terenie Gminy Orchowo nie znajdują się obszary szczególnie zagrożone

The map displays the Inowrocław region with the 'Złoty Stok' area highlighted in red. Key locations labeled include Inowrocław, Janikowo, Strzelno, Mogilno, and various smaller villages like Piechoń and Pakość. Road numbers 15, 25, 251, 252, 254, and 62 are visible. Water bodies such as Jezioro Gopie and Jeziora Wielkie are also shown.

Realizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Orchowo na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 - 2021

3.1.5. Struktura gruntów

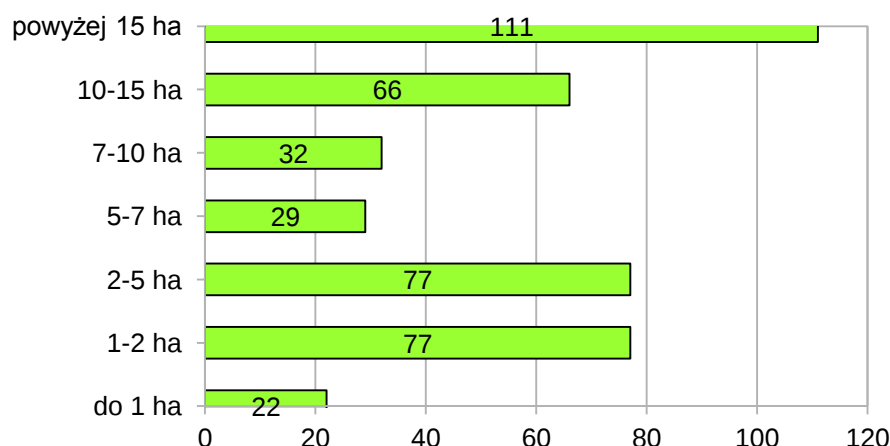
38

Tabela 2. Struktura użytkowania gruntów w Gminie Orchowo (stan na 2014 rok)

Wyszczególnienie		Powierzchnia geodezyjna [ha]	Udział w powierzchni [%]
Powierzchnia ogólna		9 803	100
Użytki rolne		7 152	72,95
Grunty orne		6 453	90,22
Sady		10	0,14
Łąki trwałe		302	4,22
Pastwiska trwałe		208	2,90
Grunty rolne zabudowane		111	1,55
Grunty pod lasami		1 868	19,05
Lasy		1843	98,66
Grunty zadrzewione i zakrzewione		25	1,34
Grunty zabudowane i zurbanizowane		322	3,28
Tereny zabudowane i zurbanizowane	Tereny mieszkaniowe	51	15,84
	Tereny przemysłowe	5	1,55
	Tereny inne zabudowane	23	7,14
	Niezabudowane	0	0,00
	Rekreacyjno-wypoczynkowe	9	2,79
Tereny komunikacyjne	Drogi	217	67,39
	Koleje	12	3,73
Użytki kopalne		1	0,31
Grunty pod wodami		243	2,48
Powierzchniowymi płynącymi		166	68,31
Powierzchniowymi stojącymi		77	31,69
Tereny inne		218	2,22
Nieużytki		217	99,54
Tereny różne		1	0,46
Użytki ekologiczne		0	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Na terenie Gminy Orchowo gospodarstwa średnie o powierzchni 7-15 ha oraz gospodarstwa duże o powierzchni powyżej 15 ha stanowią aż 50,5% wszystkich gruntów rolnych . Gospodarstwa bardzo małe, czyli nie przekraczające 2 ha gruntów stanowią 24% ogólnej liczby gospodarstw w Gminie, natomiast gospodarstwa o powierzchni od 2 do 7 ha stanowią około 25,5% ogólnej liczby gospodarstw.

Rysunek 6. Podział gospodarstw rolnych pod względem ich wielkości (stan na 01.10.2013 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Orchowo

3.1.6. Infrastruktura techniczna i budownictwo

Na terenie gminy istnieje dziesięć ujęć wody, natomiast woda pitna pobierana jest z dwóch źródeł, zlokalizowanych w Orchowie i Bielsku. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w roku 2015 następujący odsetek ludności Gminy Orchowo korzystał z urządzeń sieciowych:

- kanalizacja – 47,8%
- wodociąg – 92,2%
- gaz – 0,0%

Długość sieci kanalizacyjnej w latach 2013-2015 wynosiła 10,6 km, dzięki temu dostęp do niej posiadało 40% mieszkańców gminy. W gminie funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków typu SBR. Planowana jest rozbudowa istniejącej sieci kanalizacyjnej o miejscowości Różanna, Siedluchno, Rękawczynek i Myślątkowo (pozostała część tej miejscowości). Na pozostałym obszarze ścieki są odprowadzone do zbiorników bezodpływowych lub do przydomowych oczyszczalni ścieków (to rozwiązanie jest rzadziej stosowane). Gmina planuje również wymianę starych azbestowych na PVC.

Tabela 3. Sieć kanalizacyjna na terenie Gminy Orchowo

Wyszczególnienie	Jednostka	2013	2014	2015
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	10,6	10,6	10,6
długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	10,6	10,6	10,6
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	238	241	246
awarie sieci kanalizacyjnej	szt.	-	-	3
ścieki odprowadzone	dm ³	46,0	44,0	40,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	1854	1857	1868
korzystający z instalacji w % ogółu ludności	%	47,2	47,4	47,8

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Według danych zawartych w tabeli długość sieci kanalizacyjnej w latach 2013-2015 nie uległa zmianie i wynosi 10,6 km, natomiast ilość przyłączy sieci do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wzrosła z 238 w 2013 roku do 246 w roku 2015. Awaria sieci kanalizacyjnej w roku 2015 wystąpiła trzy razy, co jest wynikiem znacznie gorszym od poprzednich lat. Dobrą zmianą jest fakt, że liczba osób korzystających z tej sieci z roku na rok rośnie, w roku 2013 roku było ich 1854, w 2014 roku – 1857, natomiast w 2015 roku – 1868. Jest to odpowiednio 47,2% (2013), 47,4% (2014), 47,8% (2015) ogólnej liczby ludności w Gminie Orchowo.

Tabela 4. Sieć wodociągowa na terenie Gminy Orchowo

Wyszczególnienie	Jednostka	2013	2014	2015
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	96,7	96,6	96,6
długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	96,6	96,6	96,6
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	739	744	760
awarie sieci wodociągowej	szt.	-	-	1
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dm ³	187,5	181,1	215,7
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	3615	3607	3607
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m ³	47,8	46,1	55,0
korzystający z instalacji w % ogółu ludności	%	92,0	92,1	92,2

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Długość czynnej sieci rozdzielczej w latach 2013-2015 spadła z 96,7 km do 96,6 km. Natomiast przyłącza sieci wodociągowej prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania z roku na rok rośnie – w 2013 roku było ich 739 natomiast w 2015 już 760, to znaczy, że liczba przyłączy wzrosła o 21 sztuk w przeciągu dwóch lat. W związku z tym ilość wody dostarczonej do gospodarstw domowych również wzrosła z 187,5 dm³ w roku 2013 do 215,7 dm³ w roku 2015. Również zużycie wody w gospodarstwach domowych wzrosło, w 2013 roku zużycie te wynosiło 47,8 m³, a w 2015 55,0 m³. Ogół ludności korzystających z instalacji wodociągowej w Gminie Orchowo w latach 2013-2015 wzrosła o 0,2%, i w 2015 roku wynosiła 92,2%. Jest to zjawisko korzystne.

Według danych na rok 2015, na terenie Gminy funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków, typu SBR, o przepustowości 400 m³/d i obsługuje wszystkie gospodarstwa domowe w Orchowie. Liczba osób korzystających z oczyszczalni ścieków w Gminie Orchowo wynosiła 1600.

Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Orchowo

Wyszczególnienie	Jednostka	2013	2014	2015
budynki mieszkalne w gminie	-	786	789	793
mieszkania wyposażone w instalacje wodociągową - w % ogółu mieszkań	%	97,5	97,5	97,5
mieszkania wyposażone w łazienki - w % ogółu mieszkań	%	87,7	87,7	87,8
mieszkania wyposażone w instalacje centralnego ogrzewania - w % ogółu mieszkań	%	70,8	70,9	71,0

Wyszczególnienie	Jednostka	2013	2014	2015
zasoby mieszkaniowe – mieszkania	-	1059	1062	1066
zasoby mieszkaniowe – izby	-	4491	4508	4528
zasoby mieszkaniowe – powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	93348	93723	94152
zasoby komunalne - mieszkania	-	27	-	34
zasoby komunalne – powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	1307	-	1598

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Tabela 6. Zasoby mieszkaniowe –wskaźniki

Wyszczególnienie	Jednostka	2013	2014	2015
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	m ²	88,1	88,3	88,3
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	m ²	23,8	23,9	24,1
mieszkania na 1000 mieszkańców	-	269,5	271,1	272,5
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	-	4,24	4,24	4,25
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	-	3,71	3,69	3,67
przeciętna liczba osób na 1 izbę	-	0,87	0,87	0,86

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Według danych zawartych w powyższych tabelach wynika, że w latach 2013-2015 ilość budynków mieszkalnych w Gminie Orchowo wzrosła z liczby 786 do 793. Natomiast procentowa liczba mieszkań na terenie gminy, która jest wyposażona w:

- instalację wodociągową, w latach 2013-2015 pozostała na takim samym poziomie wynoszącym 97,5%;
- łazienkę, w latach 2013-2015 wzrosła z 87,7% do 87,8%;
- instalację centralnego ogrzewania, w latach 2013-2015 wzrosła z 70,8% do 71,0%.

W przypadku zasobów mieszkaniowych, a dokładniej powierzchni użytkowej mieszkań, w latach 2013-2015 ogólna powierzchnia mieszkań na terenie Gminy Orchowo wzrosła z 93348 m² do 94152 m². Jeżeli chodzi o zasoby komunalne, powierzchnia użytkowa mieszkań również wzrosła z 1307 m² do 1598 m².

W omawianych latach (2013-2015) wzrostowi uległy również takie wskaźniki jak:

- przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania – z 88,1 m² do 88,3 m²;
- przeciętna powierzchnia użytkowa jedną osobę – z 23,8 m² do 24,1 m²;
- liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców – z 269,5 do 272,5;
- przeciętna liczba osób na jedno mieszkanie – z 3,71 do 3,67.

Oznacza to między innymi, że powierzchnia użytkowa na jedną osobę wzrosła, liczba osób przypadających na jedno mieszkanie zmalała, a co za tym idzie poprawiły się warunki bytowe.

Jak wynika z poniższych tabeli najczęściej budynków mieszkalnych i niemieszkalnych oddanych do użytku było w 2013 roku, było to 12 budynków. W 2015 roku oddano do użytkowania w całości lub tylko w poszczególnych częściach jedynie 7 budynków.

Najwięcej budynków niemieszkalnych oddano do użytkowania w 2015 roku. Osobami, które inwestowały w te budynki byli inwestorzy indywidualni. W ostatnich latach nie inwestowano w budowę lub rozbudowę budynków hotelarskich, zakwaterowania turystycznego, kulturalnych, szkół, szpitali oraz innych budynków użyteczności publicznej, w tym również urzędów. Nie było również żadnych inwestycji w obiekty zabytkowe. Większość budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Orchowo jest zaniedbana i wymaga przeprowadzenia modernizacji, również w obszarach otaczających owe budynki. Bardzo słabo rozwinięta jest również zieleń w najbliższym otoczeniu budynków. W gminie praktycznie nie występuje jakakolwiek zieleń urządzone.

Tabela 7. Mieszkania w nowych budynkach mieszkalnych (oddanych do użytkowania w całości lub w poszczególnych częściach) i niemieszkalnych w Gminie Orchowo

Wyszczególnienie	Jednostka	2013	2014	2015
Ogółem	-	12	4	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 8. Oddane do użytkowania budynki niemieszkalne wg rodzajów w Gminie Orchowo w latach 2013-2015

Rodzaj budynku	Ogółem			Inwestor indywidualny			Inwestor inny		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Budynki nowe									
Budynki niemieszkalne ogółem (PKOB = od 1211 do 1274)	3	7	7	3	7	7	0	0	0
Budynki mieszkalne jednorodzinne nieprzystosowane do stałego zamieszkania (PKOB = 1110)	4	6	7	4	6	7	0	0	0
Budynki handlowo-usługowe (PKOB = 1230)	0	1	0	0	1	0	0	0	0
Budynki garaży (PKOB = 1242)	1	0	3	1	0	3	0	0	0
Budynki gospodarstw rolnych (PKOB = 1271)	2	6	4	2	6	4	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina Orchowo jest w 100% pokryta siecią energetyczną. Przez jej teren przebiega linia napowietrzna wysokiego napięcia 110 kV GPZ Pątnów-Mogolino. Aktualnie nie występuje konieczność rozbudowy sieci energetycznej, w przypadku konieczności zasilania nowych obiektów planowana jest rozbudowa sieci średniego napięcia 15 kV wraz ze stacjami transformatorowymi 15 kV/0,4 kV. Zasilanie gminy w energię elektryczną odbywa się za pomocą linii średniego napięcia przez stacje transformatorowo-rozdzielcze 15/0,4 kV, następnie liniami niskiego napięcia 0,4 kV do końcowych odbiorców energii elektrycznej.

Przesył energii elektrycznej o napięci 15 kV odbywa się liniami napowietrznymi o łącznej długości 70,994 km i kablowymi o długości 2,887 km. Natomiast w przypadku energii elektrycznej o niskim napięci (0,4 kV) odbywa się również liniami napowietrznymi o długości 65,858 km i kablowymi o długości 16,199 km.

Sieć niskiego napięcia zasilana jest przez stacje transformatorowe 15/0,4 kV. Na terenie Gminy Orchowo znajduje się 56 takich stacji (w tym 55 słupowych i 1 kubaturowa). Należą one do firmy ENERGA Operator SA Oddział Dystrybucji Kalisz.

Przez teren gminy Orchowo przebiegają ogólnodostępne drogi publiczne, które ze względu na pełnioną funkcję zaliczają się do dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich. Zarządcami tych dróg w sprawach z zakresu planowania budowy, modernizacji, czy też utrzymania i ochrony dróg, są odpowiednio: dróg wojewódzkich – Zarząd Dróg Wojewódzkich w Poznaniu, dróg powiatowych – Zarząd Dróg Powiatowych w Słupcy oraz dróg gminnych – Wójt Gminy Orchowo.

Główną sieć dróg tworzą drogi powiatowe i gminne, które są w niezadawalającym stanie, jednak na bieżąco są modernizowane i remontowane. Długość dróg gminnych wynosi 125,385 km, z czego przeważającą część stanowią drogi gruntowe naturalne (83,279 km), gruntowe wzmocnione (33,774 km), bitumiczne (35,606 km), drogi tłuczniowe (15,451 km), występują również drogi wykonane z kostki kamiennej (0,797 km), żwiru (6,015 km). W gminie występuje 49,982 km dróg wewnętrznych.

Spora część dróg gminnych nie posiada utwardzonej nawierzchni, a i te utwardzone często są w złym stanie technicznym. Przy drogach brak jest chodników oraz odpowiedniego oświetlenia.

Długość dróg wojewódzkich, na terenie gminy, wynosi 9,14 km, jest to odcinek drogi nr 262 Kwieciszewo-Szysławo. Jest to droga przebiegająca przez centrum wsi Orchowo. Natomiast łączna długość dróg powiatowych, na terenie gminy, wynosi 40,42 km.

W północnej części Gminy Orchowo znajduje się normalnotorowa linia kolejowa jednotorowa do Mogilna. Jednak od roku 1994 linia ta jest nieczynna oraz przeznaczona jest do likwidacji.

Gmina nie posiada własnego systemu komunikacji zbiorowej. W zakresie osobowego transportu zbiorowego gminę obsługują linie komunikacji autobusowej PKS obcych przewoźników, oferując połączenia do sąsiednich miast, takich jak Gniezno, Mogilno, Trzemeszno, Strzelno i Słupca. Częstotliwość kursów jest jednak ograniczona a poza okresem nauki szkolnej komunikacja ta praktycznie nie funkcjonuje. Poza tym brak jest innej komunikacji z miastem powiatowym oraz innymi większymi ośrodkami miejskimi.

3.1.7. Kultura

Na stan społeczeństwa mają wpływ placówki kulturalne i oświatowe jak również stowarzyszenia czy inne organizacje organizujące życie społeczne w gminie. W Gminie Orchowo znajduje się tylko jedna biblioteka publiczna. Zlokalizowana jest w Domu Kultury i Strażaka, w którym znajduje się również sala widowiskowa. Biblioteka Publiczna Gminy Orchowo stała się samorządową instytucją kultury posiadającą osobowość prawną oraz jednostką budżetową. W dniu 29 grudnia 2005r. bibliotece nadano Statut Biblioteki Publicznej Gminy Orchowo. Biblioteka jako instytucja kultury została wpisana do rejestru instytucji kultury prowadzonego przez Wójta Gminy Orchowo.

Na terenie Gminy funkcjonuje klub sportowy „Hetman Orchowo”, który swoim działaniem obejmuje i zachęca do aktywnego spędzania czasu zarówno młodzież jak i dorosłych mieszkańców Gminy.

Na poziom ukulturalnienia Gminy wpływa również w dużym stopniu założone w 2012 roku Koło Gospodyń Wiejskich „KANWA” w Orchowie oraz powstałe w 2008 roku Towarzystwo Przyjaciół Gminy Orchowo. Stowarzyszenia prowadzą działalność w zakresie, organizacji różnego rodzaju zajęć, warsztatów, wystaw i imprez okolicznościowych.

Na terenie Gminy funkcjonuje również Orkiestra Dęta Gminy Orchowo.

3.1.8. Analiza zasobów rekreacyjno - turystycznych

Walory środowiskowe gminy stwarzają korzystne warunki dla rozwoju turystyki, jako uzupełnienie struktury gospodarczej jednostki. Na wysoki potencjał turystyczny Gminy składają się bogactwo rzeźby terenu, duże zróżnicowanie pokrycia szatą roślinną a także dostęp do jezior. Na terenie Gminy zlokalizowane są liczne pomniki przyrody których wykaz zamieszczono w tabeli poniżej.

Tabela 9. Pomniki przyrody na terenie Gminy Orchowo

Miejscowość	Utworzony	Rodzaj obiektu	Położenie
Linówek	15.12.1956	Dąb szypułkowy	Teren należący do parku w Linówcu
Orchówek	02.03.1954	Dąb szypułkowy	Las k/Orchówka
Słowikowo	17.07.1978	Dąb bezszypułkowy	Park w Słowikowie
Słowikowo	17.07.1978	Dąb bezszypułkowy	Park w Słowikowie
Orchowo	UCHWAŁA Nr XIII/73/2003 z dnia 30 września 2003 r.	Dąb szypułkowy	Orchowo ul. Dworcowa
Słowikowo	UCHWAŁA Nr XIII/73/2003 z dnia 30 września 2003 r.	Dąb szypułkowy	Posesja prywatna
Wólka Orchowska	UCHWAŁA Nr XIII/73/2003 z dnia 30 września 2003 r.	Dąb szypułkowy	Wólka Orchowska
Orchowo	UCHWAŁA Nr XIII/73/2003 z dnia 30 września 2003 r.	Jesion wyniosły	Cmentarz parafialny
Orchowo	UCHWAŁA Nr XIII/73/2003 z dnia 30 września 2003 r.	Klon jawor	Cmentarz parafialny
Orchowo	UCHWAŁA Nr XIII/73/2003 z dnia 30 września 2003 r.	Lipa szerokolistna	Teren przy kościele pod wezwaniem Chrystusa Dobrego Pasterza
Orchowo	UCHWAŁA Nr XIII/73/2003 z dnia 30 września 2003 r.	Lipa szerokolistna	Teren przy kościele pod wezwaniem Wszystkich Świętych
Orchowo	UCHWAŁA Nr XIII/73/2003 z dnia 30 września 2003 r.	Topola czarna	Cmentarz parafialny

Źródło: orchowo.nowoczesnagmina.pl

Na terenie Gminy zlokalizowane są dawne rezydencje ziemskie, które po przeprowadzeniu prac remontowych mogą stanowić atrakcyjną bazę noclegową. Obiekty zabytkowe na terenie gminy powiązane są głównie z dawnymi majątkami ziemskimi, takimi jak zespoły dworskie, folwarczne

i pałacowe, natomiast w mniejszym stopniu należą do nich obiekty użyteczności publicznej oraz indywidualne budownictwo zagrodowe.

Wśród zasobów historycznych Gminy wymienić możemy takie obiekty jak:

- kościół drewniany w Linówcu z 1749 r.,
- kościół poewangelicki w Szydłowcu z 1864 r.,
- barokowy dwór modrzewiowy w Osówcu, zbudowany po 1717 r.,
- neogotycka kaplica grobowa Milickich z 1883 r.,
- kościół poewangelicki w Orchowie zbudowany około 1900 r.,
- kościół drewniany w Orchowie zbudowany 1789-92 r.

Dzięki walorom krajobrazowym oraz interesującym obiektom historycznym Gmina ma możliwość tworzenia szlaków historyczno - krajobrazowych, pieszych oraz rowerowych. Gmina posiada sieć szlaków rowerowych co przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 7. Ścieżki rowerowe w Gminie Orchowo

Źródło: www.orchowo.pl

Przez Gminę przebiegają trasy rowerowe:

- Urokliwe Doliny (OW Skorzęcin - Skorzęcin Rybaki - Skorzęcin - Stary Gaj - Gaj Żelaznica - Gaj Brzozówka - Ostrowite Prymas. - Raszewo - Kinno - Skubarczewo - Piłka – OW Skorzęcin).
- Długość: 29 km; stopień trudności: trudna,
- Leśny ring (Wylatkowo - Zielatkowo - "Gruby Dąb" - Smolniki Powidzkie - Hutka – Wylatkowo).
- Długość: 16 km; stopień trudności: łatwa,

Trasy nieoznakowane:

- Wielka Orchowska (Orchowo Górne - Wólka Orchowska - Linówek - Mlecze - Suszewo - Osówek - Szydłówek - "Gruby Dąb" - L. "Głucha Puszcza" - Gałczynek - Skubarczewo - Piłka - Kinno - Słowikowo - Rękawczyn - Myślątkowo - Orchowo Dolne).
Długość: 50 km; stopień trudności: łatwa.
- Cztery Jeziora (Wilczogóra - Wilczyn - Mrówki - Świętne - Suszewo - Osówek - Szydłówek - Anastazewo - Tręby Stare - Zygmuntowo - Wilczyn - Wilczogóra).
Długość: 30 km; stopień trudności: łatwa.

W pobliżu Orchowa przebiega unikatowa i wyjątkowa dla polskiego dziedzictwa trasa turystyczna – Szlak Piastowski, który prowadzi m.in. przez Trzemeszno, Mogilno, Strzelno, oddalone o ok. 20 km od Orchowa.

Bazę noclegową i gastronomiczną w Gminie Orchowo stanowią m.in.:

- Gospodarstwo Agroturystyczne Maria i Maciej Czech,
- Gospodarstwo Rybackie i Agroturystyczne Elżbieta i Medard Zielazny,
- Leśna Polana Romuald Cieślewicz,
- Gospodarstwo Agroturystyczne Włodzimierz Białas,
- Piotr Kubicki,
- Gościniec nad Stawem.

3.1.9. Bezpieczeństwo Gminne

Na terenie Gminy Orchowo zlokalizowane są 3 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, należą do nich:

- OSP w Orchowie,
- OSP Bielsko,
- OSP Słowikowo,

OSP w Orchowie oraz OSP w Bielsku należą do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego.

Ochotnicza Straż Pożarna w Orchowie jest w posiadaniu dwóch wozów bojowych:

- MAN GBA 2500I – w swoim wyposażeniu posiada: zbiornik wody (2 500 l), zbiornik na środek pianotwórczy (250 l) oraz dwuzakresową autopompę, o wydajności 2 550 l/min,
- Scania p410 - w swoim wyposażeniu posiada: zbiornik wody (5 000 l), zbiornik na środek pianotwórczy (500 l) oraz dwuzakresową autopompę, o wydajności 3 200 l/min.

Natomiast OSP Bielsko jest również w posiadaniu dwóch pojazdów bojowych:

- GBA 2,5/16 - Star 244 – jest to średni samochód ratowniczo – gaśniczy, wyprodukowany w 1985 roku,
- GCBA 6/32 - Jelcz 004/JZS – jest to ciężki samochód ratowniczo – gaśniczy, wyprodukowany w 1977 roku.

Gmina Orchowo znajduje się w obszarze działania Komendy Powiatowej Policji w Słupcy. W Lokalnym Posterunku Policji w Orchowie pełni służbę dzielnicowy, który prowadzi rozpoznanie na terenie Gminy.

Według danych zamieszczonych przez Główny Urząd Statystyczny na terenie Gminy Orchowo, w 2015 roku, funkcjonowały dwie przychodnie zdrowia oraz dwie apteki ogólnodostępne. Na jedną aptekę ogólnodostępną przypada 1 956 osób.

3.1.10. Identyfikacja problemów

W sferze przestrzennej zidentyfikowano następujące problemy:

- zły stan techniczny budynków,
- niski poziom obsługi komunikacji zbiorowej,
- niedobór lub niska jakość terenów i infrastruktury publicznych (świetlice, boiska, place zabaw, skwery),
- niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną (brak chodników, zniszczona nawierzchnia dróg, braki w oświetleniu),
- niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru (tereny dostępne pod agroturystykę, pustostany),
- niski stopień skanalizowania gminy,
- brak inwestycji w rozbudowę budynków hotelarskich i zakwaterowania turystycznego, zaplecza kulturalnego oraz obiektów rekreacyjno-edukacyjnych i sportowych,
- mała ilość punktów kultury.

3.2 Sfera gospodarcza

3.2.1. Struktura i trendy głównych branż na terenie gminy/główni pracodawcy

Na przestrzeni analizowanych lat, w Gminie Orchowo obserwuje się systematyczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych, szczególnie w sektorze prywatnym (w 2015 r. więcej o 27 w stosunku do roku 2013) zatem aspekt rozwoju można opisać jako korzystny.

Największy udział przypada na działalność usługową w Gminie, jest to ponad 68% ogółu działalności gospodarczej. Są to przede wszystkim mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób. Sytuację w zakresie przedsiębiorczości mieszkańców na terenie Gminy Orchowo zobrazowano przy pomocy wskaźnika „liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym”. Na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w Gminie Orchowo zarejestrowanych jest 228 podmiotów gospodarczych. Sytuacja jest korzystna na tle powiatu słupeckiego (142 zarejestrowane podmioty), województwa wielkopolskiego (190 zarejestrowanych podmiotów) i Polski (109 zarejestrowanych podmiotów).

W przypadku liczby jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w Gminie Orchowo w 2017 roku było 12, w powiecie słupeckim – 12, w województwie wielkopolskim 15, a w Polsce 8.

Wynika z tego, że sytuacja w Gminie jest zadowalająca i nie wymaga interwencji w tym obszarze. Wartym wskazania wydaje się, że najmniejsze znaczenie w gospodarce, stanowiące ponad 6%, ma rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybołówstwo.

Pomimo wysokiego udziału (ok.71%) użytków rolnych w gminie i niezwykle korzystnymi warunkami glebowymi spada opłacalność i zainteresowanie uprawą roli. Większość prywatnych,

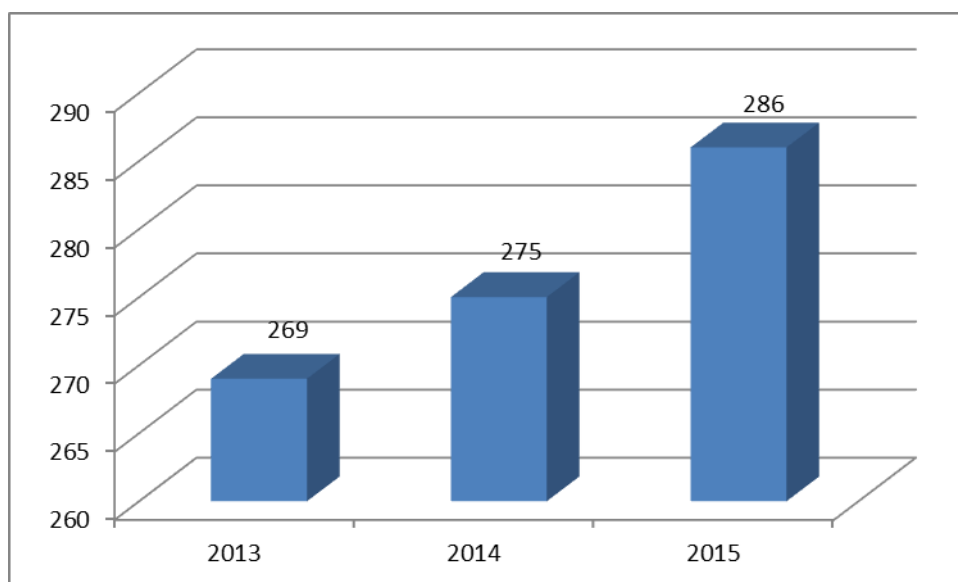
indywidualnych gospodarstw nastawionych jest na uprawę zbóż, roślin przemysłowych, rzepaku, rzepiku oraz buraków cukrowych i ziemniaków.

Według danych przedstawionych przez Główny Urząd Statystyczny w gminie na przestrzeni lat 2013-2015 zaobserwowano stopniowy wzrost liczby podmiotów gospodarczych. W roku 2015 w gminie zarejestrowanych było o 27 podmiotów gospodarczych więcej w stosunku do roku 2013. W tabeli poniżej przedstawiono zmiany liczby podmiotów gospodarczych na przestrzeni lat 2013 – 2015 z podziałem na sektor publiczny i prywatny.

Tabela 10. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w latach 2013 – 2015

Wyszczególnienie	Podmioty gospodarcze ogółem		
	2013	2014	2015
Ogółem	269	275	286
Sektor publiczny	18	12	12
Sektor prywatny	251	263	273

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Rysunek 8. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych ogółem w latach 2013 – 2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

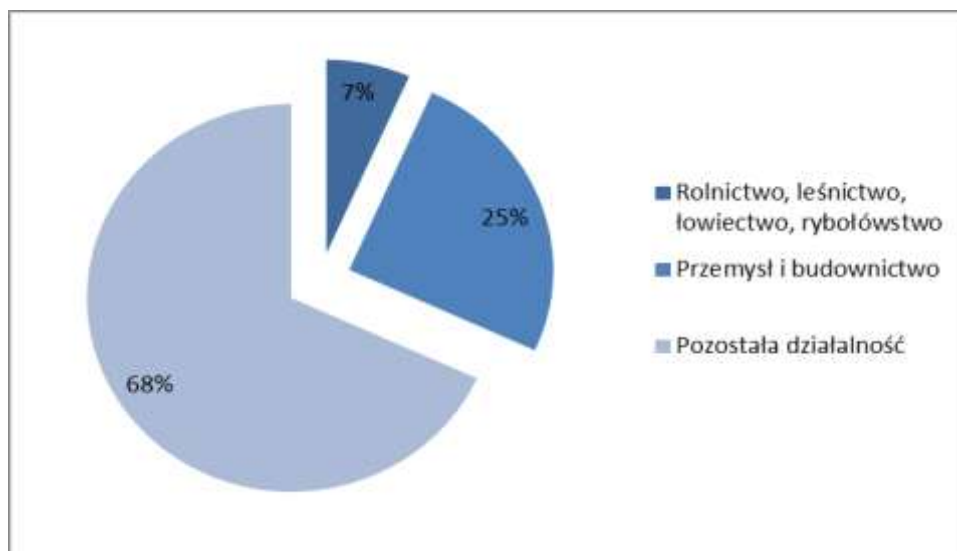
Porównując liczbę podmiotów gospodarczych według grup rodzajów działalności, największy udział w ogóle podmiotów gospodarczych w gminie przypada na działalność pozostałą (usługi), stanowi to 68,2% wszystkich podmiotów gospodarczych w gminie. Najmniejsze znaczenie ma działalność rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo, która stanowi nieco ponad 6,6% całości podmiotów. Podmioty działające w sektorze przemysłu i budownictwa stanowią 25,2% wszystkich podmiotów.

Porównując liczbę podmiotów gospodarczych według grup rodzajów działalności, największy udział w ogóle podmiotów gospodarczych w gminie przypada na działalność pozostałą (usługi), stanowi to 68,2% wszystkich podmiotów gospodarczych w gminie. Najmniejsze znaczenie ma działalność rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo, która stanowi nieco ponad 6,6% całości podmiotów. Podmioty działające w sektorze przemysłu i budownictwa stanowią 25,2% wszystkich podmiotów.

Tabela 11. Podmioty gospodarcze według działów PKD 2007

Działy PKD	2013	2014	2015
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybołówstwo	28	21	19
Przemysł i budownictwo	55	63	72
Pozostała działalność	186	191	195

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rysunek 9. Podmioty gospodarcze według działów PKD 2007

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W ostatnich latach obserwuje się wzrost liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Orchowo. Wzrost odnotowuje się w sekcjach C, F, G, I, K, M oraz P, natomiast spadek w sekcjach: A, H, J, L, N oraz Q. W pozostałych sektorach liczba podmiotów się nie zmieniła. Liczba osób prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej w Gminie Orchowo w ciągu ostatnich lat nie uległa zmianie.

Tabela 12. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg sekcji PKD 2007 w Gminie Orchowo i Powiecie Słupskim

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg sekcji PKD 2007						
Branża	2014		2015		2016	
	Gmina Orchowo	Powiat Słupski	Gmina Orchowo	Powiat Słupski	Gmina Orchowo	Powiat Słupski
ogółem	212	4 143	223	4 245	224	4 287
sekcja A	15	136	13	138	13	141
sekcja B	0	5	0	5	0	3
sekcja C	18	415	21	422	21	4420
sekcja D	0	0	0	0	0	0
sekcja E	3	21	3	20	3	18
sekcja F	38	905	44	960	42	1 002
sekcja G	74	1 082	77	1 103	79	1 089
sekcja H	15	258	14	252	14	251
sekcja I	8	109	9	110	12	114
sekcja J	2	64	2	66	1	64
sekcja K	6	136	7	137	7	136
sekcja L	3	28	3	32	1	31
sekcja M	9	278	10	286	11	293
sekcja N	7	137	6	135	4	121
sekcja O	0	0	0	0	0	0
sekcja P	0	74	0	74	1	82
sekcja Q	10	280	10	285	11	294
sekcja R	1	26	1	24	1	27
sekcja S, T, U	3	189	3	196	3	201

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 13. Osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej wg sekcji PKD 2007 w Gminie Orchowo oraz w Powiecie Słupskim

Osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej wg sekcji PKD 2007						
Branża	2014		2015		2016	
	Gmina Orchowo	Powiat Słupski	Gmina Orchowo	Powiat Słupski	Gmina Orchowo	Powiat Słupski
ogółem	63	982	63	1 028	63	1 059
sekcja A	6	47	6	46	6	47
sekcja B	1	2	1	2	1	1
sekcja C	2	73	2	71	2	71
sekcja D	0	5	0	5	0	7
sekcja E	0	7	0	7	0	7
sekcja F	1	63	1	67	2	69
sekcja G	5	143	5	147	6	149

Osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej wg sekcji PKD 2007						
Branża	2014		2015		2016	
	Gmina Orchowo	Powiat Słupecki	Gmina Orchowo	Powiat Słupecki	Gmina Orchowo	Powiat Słupecki
sekcja H	0	18	1	22	1	25
sekcja I	0	16	0	17	0	16
sekcja J	0	12	0	12	0	13
sekcja K	0	9	0	10	0	11
sekcja L	1	64	1	85	1	87
sekcja M	1	27	1	32	1	36
sekcja N	0	12	1	13	1	15
sekcja O	5	91	5	90	5	89
sekcja P	19	114	19	110	15	112
sekcja Q	4	40	4	41	4	42
sekcja R	2	56	2	56	2	57
sekcja S, T	16	183	14	180	14	179
Sekcja U	0	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.2.2. Liczba podmiotów gospodarczych z podziałem na sektory

Na terenie Gminy Orchowo działa łącznie 12 podmiotów należących do sektora publicznego (ok. 4,2% wszystkich podmiotów) i są to głównie państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego (10 jednostek). W Gminie w 2015 roku działało 273 podmiotów sektora prywatnego (95,45% wszystkich podmiotów), w tym 223 podmiotów były to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, 8 podmioty to spółki handlowe, a 2 to spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego oraz 1 spółdzielnia. Na terenie gminy w analizowanym roku działało 13 stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz 1 fundacja.

Tabela 14. Podmioty gospodarcze według sektorów własnościowych

Podmioty wg sektorów własnościowych	Liczba podmiotów
Sektor publiczny	
Sektor publiczny - ogółem	12
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	10
Spółki handlowe	0
Sektor prywatny	
Sektor prywatny - ogółem	273
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	223
Spółki handlowe	8
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	2
Spółdzielnie	1
Fundacje	1
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.2.3. Główni pracodawcy na terenie gminy Orchowo

Do największych podmiotów na terenie Gminy Orchowo należą m.in.:

- „RÓŻPOL” - Przedsiębiorstwo Produkcji Rolnej Usług i Handlu,
- „Agrokompleks” - Przedsiębiorstwo Produkcji Rolnej Usług i Handlu,
- Firma Handlowa „Adam”,
- Chemirol Sp. z o.o. – elewator zbożowy i sklep,
- Hurtownia Rolnik Sp. j.,
- Hurt-Detal Art. Spożywcze K. Białecki,
- Market Dino.

3.2.4. Identyfikacja problemów w sferze gospodarczej

Z analizy sfery gospodarczej wynika, że przedsiębiorczość w sektorze prywatnym w Gminie Orchowo wzrasta.

Warto jednak podkreślić, iż mieszkańcy podczas ankietyzacji, a także spotkań strategicznych wielokrotnie podkreślali, iż na terenach gminy występuje duży problem z przedsiębiorczością. Pomimo faktu, iż w tym obszarze istnieje pewna koncentracja podmiotów gospodarczych, to większość zakładanych firm działa poza terenem gminy. W ostatnim czasie zauważalny jest brak specjalistycznych sklepów branżowych m.in. AGD-RTV, meblowych, odzieżowych oraz małej gastronomii. Większość działalności handlowych gminy skupia się w największej z miejscowości Orchowie.

Zauważyć należy także, iż na teren gminy występują pustostany w dużej mierze należące do Agencji Nieruchomości Rolnej Skarbu Państwa, które mogłyby posiadać bardzo duży potencjał inwestycyjny.

Teren gminy wydaje się być bardzo ciekawym miejscem zwłaszcza pod względem przyrodniczo-krajobrazowym, które należy rozwijać, by lokalna społeczność mogła czerpać z niego korzyści. Rozbudowa bazy turystycznej i rekreacyjno-wypoczynkowej pozwoliłaby na rozwinięcie gminy pod względem gospodarczym jak i społecznym.

Stąd też działania rewitalizacyjne wydają się tutaj niezbędne, bowiem rewitalizacja powinna być działaniem kompleksowym, a ożywienie społeczne i przestrzenne tej części może w dużym stopniu przełożyć się na wzrost ilości działalności gospodarczej.

Reasumując sferę gospodarczą należy podkreślić, iż wszystkie wskazane obszary wymagają pomocy oraz pobudzenia przedsiębiorczości zarówno wewnętrznej, w tym zachęcania w szczególności młodych ludzi do samodzielności i otwierania własnych firm, jak i zewnętrznej przejawiającej się w przygotowaniu terenów inwestycyjnych i przyciągania inwestorów spoza gminy.

3.3 Sfera społeczna

3.3.1. Struktura demograficzna

Obecnie, według danych z Urzędu Gminy, liczba ludności Gminy Orchowo wynosi 4 089 osób. Największa ilość osób zamieszkuje miejscowość Orchowo – 1 462 osób. Powierzchnia gminy wynosi 9 803 ha. Gęstość zaludnienia w gminie wynosi 40 os/km². Natomiast współczynnik feminizacji jest

wynosi 102. Z tego wynika, że Gminę zamieszkuje więcej kobiet (1975 w 2015 roku) niż mężczyzn (1937 w 2015 roku).

Gmina Orchowo składa się z 11 sołectw, wśród których wyróżniamy: Bielsko, Linówek, Myślątkowo, Orchowo, Orchówek, Osówek, Różanna, Skubarczewo, Słowikowo, Szydłowiec, Wólka Orchowska. Największą miejscowością Gminy jest wieś Orchowo, którą zamieszkuje 36,7% mieszkańców gminy. Najmniej osób zamieszkuje sołectwo Wólka Orchowska. Liczba mieszkańców tego sołectwa wynosi jedynie 64. Najmniej osób zamieszkuje miejscowość Kossakowo, jest ich tylko 5.

Tabele poniżej przedstawiają zmianę liczby ludności w Gminie Orchowo oraz liczbę ludności w poszczególnych sołectwach i miejscowościach gminy. Wynika z nich, że rozmieszczenie ludności na terenie Gminy Orchowo jest nierównomierne.

Tabela 15. Zmiany liczby ludności Gminy Orchowo w latach 2013 – 2015

Wyszczególnienie:	Jednostka	2013	2014	2015
Liczba ludności ogółem	Osoby	3929	3918	3912
Liczba ludności kobiet	Osoby	1970	1979	1975
Liczba ludności mężczyzn	Osoby	1959	1939	1937

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Tabela 16. Liczba osób w poszczególnych sołectwach Gminy Orchowo – stan na rok 2017

Lp.	SOŁECTWA	MIESZKAŃCY		
		Stali	czasowi	Razem
1.	Bielsko	388	11	399
2.	Linówek	163	12	175
3.	Myślątkowo	236	10	246
4.	Orchowo	1398	64	1462
5.	Orchówek	143	8	151
6.	Osówek	368	17	385
7.	Różanna	435	16	451
8.	Skubarczewo	233	25	258
9.	Słowikowo	266	24	290
10.	Szydłowiec	205	4	209
11.	Wólka Orchowska	63	-	63
	OGÓŁEM	3898	191	4089

Źródło: Urząd Gminy Orchowo

Tabela 17. Ludność w poszczególnych sołectwach z udziałem procentowym w ogólnej liczbie ludności gminy

Wyszczególnienie	Jednostka	Udział procentowy w ogólnej liczbie ludności gminy
Bielsko	%	9,5
Linówek	%	3,4
Myślątkowo	%	5,7
Orchowo	%	36,7
Orchówek	%	2,9
Osówek	%	9,7
Różanna	%	10,3
Skubarczewo	%	5,7
Słowikowo	%	7,2
Szydłówek	%	5,1
Wólka Orchowska	%	1,6

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Tabela 18. Ludność w poszczególnych miejscowościach Gminy Orchowo

Miejscowość/ulica	Mieszkańcy			
	stali	czasowi	aktualni	
Bielsko	190	7	197	
Gałczynek	30	1	31	
Kinno	46	4	50	
Kossakowo	5	-	5	
Linówek	130	11	141	
Orchowo	Mlecze	28	1	29
	Myślątkowo	152	6	158
	Bolesława Prusa	45	1	46
	Dąbrowa	135	4	139
	Dr. Berdnardczyka	15	1	16
	Dworcowa	52	4	56
	Kazimierza Wielkiego	76	4	80
	Kościuszki	148	8	156
	Ks. Nikodema Siega	27	1	28
	Lipowa	202	4	206
	Łąkowa	44	-	44
	Mikołaja Reja	19	1	20
	Orchowiec	107	3	110
	Powstańców Wlkp.	132	7	139
	Słoneczna	40	1	41
	Stroma	17	-	17
	Szkolna	19	-	19
	Topolowa	33	2	35
	Trzemeszeńska	43	1	44
	Wierzbowa	13	-	13
	Władysława Jagiełły	4	-	4

Miejscowość/ulica		Mieszkańcy		
		stali	czasowi	aktualni
	Wyzwolenia	130	22	152
	XXX-Lecia PRL	97	-	97
	Razem	1 398	64	1 462
	Orchówek	101	5	106
	Osówek	321	17	338
	Ostrówek	17	-	17
	Podbielsko	198	4	202
	Podlesie	12	2	14
	Rękawczyn	46	3	49
	Rękawczynek	67	4	71
	Różanna	389	15	404
	Siedluchno	46	1	47
	Skubarczewo	187	21	208
	Słowikowo	220	21	241
	Suszewo	47	-	47
	Szydłowiec	205	4	209
	Wólka Orchowska	63	-	63
	OGÓŁEM	3 898	191	4 089

Źródło: Urząd Gminy Orchowo

Tabela 19. Wskaźniki demograficzne dla gminy Orchowo w latach 2013 – 2015

Wyszczególnienie:	Jednostka	2013	2014	2015
Gęstość zaludnienia	osoba/km ²	40	40	40
Urodzenia żywe na 1000 ludności	-	11	13,2	8,9
Zgony na 1000 ludności	-	11,21	9,42	7,14
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-	-0,3	3,8	1,8
Przyrost naturalny ogółem	-	-1	15	7
Zameldowania	osoba	42	26	-
Wymeldowania	osoba	80	34	-
Saldo migracji	osoba	-38	-8	-
Współczynnik feminizacji	osoba	101	102	102

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Obszar Gminy Orchowo zamieszkuje 4089 osób, należy zwrócić uwagę na ciągły proces starzenia społeczeństwa. Najwięcej jest osób zaliczających się do grupy ludności w wieku produkcyjnym (2 499 osób w 2016 roku), natomiast najmniej w wieku poprodukcyjnym (749 osób w 2016 roku). Liczba osób w wieku produkcyjnym, w stosunku do roku 2015 zmniejszyła się o 81,

natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym uległa zwiększeniu (o 60 osób). Zwiększyła się również liczba osób w wieku przedprodukcyjnym w roku 2015 było ich 643, a rok później już 764, co oznacza, że liczba ta wzrosła o 121 osób. W wieku przedprodukcyjnym jest więcej kobiet (o 44 więcej) niż mężczyzn, sytuacja odwrotna jest w przypadku liczby osób w wieku produkcyjnym – tutaj przeważają mężczyźni (jest ich o 197 więcej niż kobiet). Natomiast w wieku poprodukcyjnym więcej jest kobiet (jest ich o 231 więcej niż mężczyzn). Z danych wynika, że następuje sukcesywny przyrost ludności w wieku poprodukcyjnym i jednocześnie ubywa osób w wieku produkcyjnym. Utrzymujący się dłużej taki trend spowoduje negatywne skutki między innymi w gospodarce. Dane z lat 2013-2015 pochodzą z GUS, natomiast informacje i dane z roku 2016 pozyskano z Urzędu Gminy Orchowo.

Tabela 20. Grupy wieku ekonomicznego ludności gminy Orchowo w latach 2013 – 2016

Wyszczególnienie:	Jednostka	2013	2014	2015	2016
Ogółem					
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	osoby	658	667	643	764
Ludność w wieku produkcyjnym	osoby	2639	2592	2580	2499
Ludność w wieku poprodukcyjnym	osoby	632	659	689	749
Kobiety					
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	osoby	335	342	325	404
Ludność w wieku produkcyjnym	osoby	1212	1200	1194	1151
Ludność w wieku poprodukcyjnym	osoby	423	437	456	490
Mężczyźni					
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	osoby	323	325	318	360
Ludność w wieku produkcyjnym	osoby	1427	1392	1386	1348
Ludność w wieku poprodukcyjnym	osoby	209	222	233	259

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.3.2. Poziom i struktura bezrobocia

Bezrobocie w Gminie Orchowo również stanowi problem, jednak z roku na rok zmniejsza się, co jest przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 21. Bezrobocie w Gminie Orchowo w latach 2013 – 2015

Wyszczególnienie:	Jednostka	2013	2014	2015
Bezrobocie rejestrowane ogółem	osoby	305	228	183
Bezrobocie rejestrowane kobiety	osoby	169	123	98
Bezrobocie rejestrowane mężczyźni	osoby	135	105	85

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z przedstawionych danych wynika, że bezrobotnych kobiet było 53,55% ogólnej liczby osób pozostających bez pracy, natomiast mężczyzn 46,45%, w 2015 roku. Ogólna liczba osób bezrobotnych w Gminie Orchowo w 2015 roku zmniejszyła się o 122 osoby w stosunku do roku 2013.

Z danych Urzędu Gminy wynika również, że najwięcej bezrobotnych pozostaje bez pracy od 1 do 12 miesięcy (63,31%), do 1 miesiąca pozostaje bez pracy 8,28% osób natomiast powyżej 12 miesięcy pozostaje bez pracy 28,40% osób bezrobotnych.

Tabela 22. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Orchowo i w powiecie słupeckim

Wyszczególnienie	Gmina Orchowo			Powiat Słupecki
	2013	2014	2015	2015
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]	12,3	9,3	7,5	6,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z powyższej tabeli wynika, że liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Orchowo jest wyższa niż w całym powiecie słupeckim i wynosi 7,5%, natomiast w powiecie jest to 6,8%. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Orchowo, w 2015 roku wynosiła 183, natomiast w powiecie 2 557.

3.3.3. Pomoc społeczna

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Orchowie realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej. Jego funkcjonowanie ma na celu pomóc osobom lub całym rodzinom w ciężkich warunkach życiowych, w jakich się znaleźli. Główne przyczyny udzielania pomocy przez GOPS, to ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, problemy w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego.

Grupy, które najczęściej są wspierane w Gminie to osoby bezrobotne, matki samotnie wychowujące dzieci, rodziny wielodzietne, osoby uzależnione oraz rodziny niepełne. Do najważniejszych zadań ośrodka należą przyznawanie i wypłacanie świadczeń przewidzianych przepisami prawa, prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej, oraz pomoc niepełnosprawnym w zdobyciu wykształcenia.

Niepokojącym stanem jest również ilość osób pobierających zasiłki z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Z różnych form pomocy (tabela poniżej) korzystają 893 osoby, co stanowi blisko 22% populacji Gminy.

Tabela 23. Ilość osób pobierających zasiłki z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2017 roku

Wyszczególnienie	Jednostka	2017
Zasiłek rodzinny	osoby	160
Świadczenie pielęgnacyjne		21
Zasiłek pielęgnacyjny		208
Specjalny zasiłek opiekuńczy		9
Zasiłek dla opiekuna		16
Świadczenie rodzicielskie		13
Becikowe od 01.11.2016		9

Wyszczególnienie	Jednostka	2017
Program „500 plus”		268
Fundusz alimentacyjny		13
Pomoc społeczna		176
RAZEM		893

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych otrzymanych z Gminy

Jednocześnie z pomocy środowiskowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej korzysta 185 osób na terenie Gminy.

Procedura „Niebieskiej Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. W Gminie Orchowo tą procedurą objętych jest 14 osób.

3.3.4. Struktura wykształcenia społeczeństwa

Ostatnie dane o poziomie wykształcenia społeczeństwa pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku. Według nich w Gminie Orchowo najwięcej jest osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (28,9%), natomiast najmniej osób jest z wykształceniem policealnym (1,7%) oraz tych, którzy nie ukończyli szkoły podstawowej (1,7%). Poniższa tabela przedstawia dane odnośnie wykształcenia w Gminie.

Tabela 24. Poziom wykształcenia w Gminie Orchowo

Poziom wykształcenia	Ludność ogółem [%]	Kobiety [%]	Mężczyźni [%]
Podstawowe nieukończone	1,7	1,9	1,4
Podstawowe ukończone	23,9	26,8	20,8
Gimnazjalne	5,8	5,3	6,3
Zasadnicze zawodowe	28,9	19,5	38,6
Średnie zawodowe	16,0	16,9	15,2
Średnie ogólnokształcące	10,8	13,2	8,3
Policealne	1,7	2,4	0,9
Wyższe	11,2	13,9	8,5
Suma	100	100	100

Źródło: http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Orchowo, Narodowy Spis Powszechny 2011

Z tabeli wynika, że największą grupę mężczyzn stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (38,6% ogólnej liczby ludności), natomiast najmniejszą z wykształceniem policealnym (0,9% ogólnej liczby ludności). Mężczyźni z wykształceniem średnim i policealnym stanowią 24,4% ogólnej liczby ludności. Jeżeli chodzi o kobiety, to największą grupę stanowią kobiety z wykształceniem średnim i policealnym (łącznie 32,5% ogólnej liczby ludności) oraz podstawowym (26,8% ogólnej liczby ludności), najmniej bez wykształcenia (1,9% ogólnej liczby ludności).

3.3.5. Edukacja i wychowanie przedszkolne

Na terenie Gminy Orchowo funkcjonuje publiczna placówka oświatowa, pod nazwą Zespół Szkolno - Przedszkolny. W jej skład wchodzi:

- Przedszkole Gminne,
- Szkoła Podstawowa im. Władysława Lorkiewicza,
- Gimnazjum im. Powstańców Wielkopolskich 1918/1919,
- Zespół Szkolno - Przedszkolny zlokalizowany jest w Orchowie, przy ulicy Szkolnej 11.

Na terenie Gminy Orchowo działają także stowarzyszenia, które uzyskały pozwolenie od kuratora oświaty, na utworzenie placówek oświatowych. Do tych stowarzyszeń zaliczamy:

- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi „Razem” w Słowikowie, które utworzyło Zespół Szkolno-Przedszkolny, w skład którego zaliczają się Niepubliczna Szkoła Podstawowa oraz Niepubliczne Przedszkole,
- Stowarzyszenie „Decydujemy sami” w Różannie, które utworzyło Niepubliczne Gimnazjum i Niepubliczną Szkołę Podstawową,
- Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Z edukacją w przyszłość” w Bielsku, które utworzyło Niepubliczne Przedszkole, Niepubliczną Szkołę Podstawową oraz Niepubliczne Gimnazjum.

Ponadto Bielsku, Różannie i Słowikowie funkcjonują również niepubliczne punkty przedszkolne. Liczba dzieci, w wieku 3-5 lat, w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tysiąc mieszkańców, w Gminie Orchowo wynosiła 901, natomiast ilość dzieci przypadająca na jedno miejsce w przedszkolu 0,57. Tabela poniżej przedstawia dane dotyczące wychowania przedszkolnego w omawianej gminie.

Tabela 25. Wychowanie przedszkolne w Gminie Orchowo w latach 2013-2015

Wyszczególnienie	2013	2014	2015
ogółem	8	8	8
oddziały	11	11	11
miejsca	235	260	231
dzieci	173	160	136

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Na terenie Gminy Orchowo nie funkcjonują żłobki, kluby dziecięce oraz szkoły ponadgimnazjalne. W Gminie Orchowo, w 2015 roku, funkcjonował jeden oddział specjalny, do którego uczęszczało dwoje uczniów.

Tabela 26. Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w Gminie Orchowo (bez szkół specjalnych)

Wyszczególnienie	Jednostka	2013	2014	2015
Szkoły Podstawowe				
uczniowie w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych	osoba	13	15	19

Wyszczególnienie	Jednostka	2013	2014	2015
uczniowie – dziewczęta w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych	osoba	5	3	2
absolwenci w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych	osoba	2	2	2
Gimnazja				
uczniowie w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych	osoba	16	12	11
uczniowie – dziewczęta w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych	osoba	5	5	6
absolwenci w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych	osoba	2	8	4

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Jak wynika z powyższej tabeli, liczba uczniów w szkołach podstawowych dla dzieci niepełnosprawnych (bez szkół specjalnych) w Gminie Orchowo rośnie, w roku 2013 było ich 13, natomiast w roku 2015 - 19. Liczba uczniów w gimnazjach dla młodzieży niepełnosprawnej (bez szkół specjalnych) w tej gminie spada, w roku 2013 wynosiła ona 16, a w roku 2015 – 11.

Tabela 27. Uczniowie uczący się obowiązkowo języka obcego w Gminie Orchowo

Wyszczególnienie	Jednostka	2013	2014	2015
Szkoły Podstawowe				
Ogółem	osoba	310	351	310
język angielski	osoba	258	284	310
język rosyjski	osoba	52	67	0
Gimnazja				
Ogółem	osoba	147	153	245
język angielski	osoba	124	124	127
język niemiecki	osoba	14	20	23
język rosyjski	osoba	9	9	95

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Tabela 28. Uczniowie uczący się dodatkowo języka obcego w Gminie Orchowo

Wyszczególnienie	Jednostka	2013	2014	2015
Szkoły Podstawowe				
Ogółem	osoba	8	0	65
język angielski	osoba	8	0	0
inny niż język angielski, niemiecki i francuski	osoba	0	0	65
Gimnazja				
Ogółem	osoba	87	85	0
inny niż język angielski, niemiecki i francuski	osoba	87	85	0

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W Gminie Orchowo obowiązkowo języka obcego w szkołach podstawowych w 2013 roku uczyło się 310 uczniów, z czego większość (258 osób) języka angielskiego, a pozostała część

uczniów (52) języka rosyjskiego. W 2014 roku uczniów uczących się języka było 351, z czego najpopularniejszym językiem był język angielski, którego uczyło się 284 uczniów, a tylko 67 osób języka rosyjskiego. Natomiast w 2015 wszyscy uczniowie (310) uczyło się języka angielskiego.

W Gimnazjach na terenie gminy, obowiązkowo języka obcego w 2013 roku uczyło się 147 uczniów, wybierali oni takie języki jak: angielski (124), niemiecki (14) i rosyjski (9). Rok później liczba uczniów wynosiła 153, z czego 124 uczyło się języka angielskiego, 20 języka niemieckiego i 9 języka rosyjskiego. W 2015 liczba uczniów gwałtownie wzrosła do 245, wśród nich najpopularniejszym językiem był język angielski, którego uczyło się 127 osób, język rosyjski (95 uczniów) oraz język niemiecki (23 uczniów).

Ponadto dzieci i młodzież z tej gminy miały możliwość dodatkowych lekcji języka obcego. Z tej możliwości w 2013 roku skorzystało 8 uczniów szkół podstawowych, którzy wybrali język angielski i 87 uczniów gimnazjów, ci z kolei wybrali inny język niż język angielski, niemiecki i francuski. W 2014 roku uczniów gimnazjów było 85, którzy również wybrali inny język niż angielski, francuski, czy niemiecki. Natomiast w 2015 roku 65 uczniów szkół podstawowych wybrało inny język niż niemiecki, angielski i francuski.

Tabela 29. Współczynnik skolaryzacji w Gminie Orchowo (szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne)

Wyszczególnienie	Jednostka	2013	2014	2015
Szkoły Podstawowe				
współczynnik skolaryzacji brutto	%	105,36	109,16	105,05
współczynnik skolaryzacji netto	%	97,70	107,33	103,03
Gimnazja				
współczynnik skolaryzacji brutto	%	82,12	88,73	87,16
współczynnik skolaryzacji netto	%	76,82	84,51	82,43

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Współczynnik skolaryzacji brutto jest to stosunek liczby osób uczących na początku roku szkolnego się na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan na koniec danego roku) wdanej grupie wieku, która odpowiada temu poziomowi kształcenia. Współczynnik ten dla szkół podstawowych w 2013 roku wynosił 105,36%, w 2014 wzrósł do 109,16%, a w 2015 spadł do poziomu 105,05%. W gimnazjach współczynnik skolaryzacji brutto w 2013 roku wynosił 82,12%, w 2014 roku 88,73%, a w 2015 roku 87,16%. Z tego wynika, że współczynnik skolaryzacji brutto jest większy dla szkół podstawowych niż dla gimnazjów.

Współczynnik skolaryzacji netto jest to stosunek liczby osób, w danej grupie wiekowej na konkretnym poziomie kształcenia do liczby ludności należącej do grupy wiekowej odpowiadającej temu poziomowi kształcenia. Współczynnik ten dla szkół podstawowych w Gminie Orchowo w 2013 roku był na poziomie 97,7%, w 2014 roku wzrósł do 107,33%, a w 2015 roku spadł do 103,03%. Dla szkół gimnazjalnych wynosił on w 2013 roku 76,82%, w 2014 roku 84,51%, a w 2015 roku 82,43%. Z tego wynika, że jest on również wyższy dla szkół podstawowych niż dla gimnazjów.

Tabela 30. Szkoły podstawowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych wg gestora w Gminie Orchowó

Wyszczególnienie	Jednostka	2013	2014	2015
Szkoły Podstawowe dla dzieci i młodzieży – bez specjalnych				
ogółem	ob.	4	4	4
oddziały w szkołach	-	21	22	25
uczniowie – ogółem	osoba	275	298	312
uczniowie –mężczyźni	osoba	140	150	161
uczniowie - kobiety	osoba	135	148	151
absolwenci – ogółem	osoba	45	42	40
absolwenci – mężczyźni	osoba	19	21	20
absolwenci - kobiety	osoba	26	21	20
Szkoły Podstawowe dla dzieci i młodzieży - specjalne				
ogółem	ob.	0	0	0
Szkoły Podstawowe dla dorosłych				
ogółem	ob.	0	0	0

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Tabela 31. Uczniowie przypadający na jeden oddział w szkołach podstawowych w Gminie Orchowó

Wyszczególnienie	Jednostka	2013	2014	2015
szkoły podstawowe - ogółem	-	13	14	12
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży - ogółem	-	13	14	12
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży – bez specjalnych	-	13	14	12
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży - specjalne	-	0	0	0
szkoły podstawowe dla dorosłych	-	0	0	0

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Na terenie Gminy Orchowó nie funkcjonują szkoły podstawowe dla dorosłych oraz specjalne szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży. Do szkół podstawowych (bez specjalnych) w 2013 roku uczęszczało 275 uczniów, w tym 140 chłopców i 135 dziewcząt, w kolejnym roku liczba uczniów wzrosła do 298 (150 chłopców i 148 dziewcząt), natomiast w 2015 roku liczba uczniów ponownie wzrosła, tym razem do 161 (151 dziewcząt i 161 chłopców). Absolwentów tych szkół w roku 2013 było 45, w roku 2014 – 42, a w roku 2015 – 40.

Tabela 32. Uczniowie przypadający na jeden oddział w gimnazjach w Gminie Orchowó

Wyszczególnienie	Jednostka	2013	2014	2015
gimnazja ogółem	-	16	13	13
gimnazja dla dzieci i młodzieży - ogółem	-	16	13	13
gimnazja dla dzieci i młodzieży – bez specjalnych	-	16	13	13
gimnazja dla dzieci i młodzieży - specjalne	-	0	0	0
gimnazja dla dorosłych	-	0	0	0

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Tabela 33. Gimnazja dla dzieci, młodzieży i dorosłych w Gminie Orchowo (bez specjalnych)

Wyszczególnienie	Jednostka	2013	2014	2015
ogółem	ob.	3	3	3
oddziały w szkołach (ogółem)	-	8	10	10
uczniowie (ogółem)	osoba	124	126	129
uczniowie - mężczyźni	osoba	59	64	65
uczniowie – kobiety	osoba	65	62	64
absolwenci (ogółem)	osoba	33	36	31
absolwenci – mężczyźni	osoba	13	16	18
absolwenci – kobiety	osoba	20	20	13

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Do szkół gimnazjalnych, zlokalizowanych w Gminie Orchowo, w 2013 roku uczęszczało łącznie 124 uczniów, z roku na rok ta liczba rośnie, a mianowicie w 2014 roku było ich już 126, a w 2015 roku 129. W 2013 roku uczniów – mężczyzn było 59, czyli mniej niż uczennic, których było 65. W kolejnych latach ta sytuacja się odwróciła, gdyż uczniów było 64 w 2014 roku i 65 w 2015 roku, natomiast uczennic 62 w 2014 roku i 64 w 2015 roku. Szkoły gimnazjalne ukończyło w 2013 roku 33 osoby, w 2014 roku 36, a w 2015 roku 31. W Gminie Orchowo nie funkcjonują gimnazja specjalne oraz dla dorosłych.

Placówki oświatowe w gminie Orchowo nie posiadają dostatecznego wyposażenia, zarówno w zakresie zaplecza rekreacyjno-sportowego, jak i niezbędnych środków zapewniających bezpieczeństwo dzieci i młodzieży. W szkołach brak jest świetlic i zorganizowanych zajęć pozalekcyjnych. Nie wszędzie znajdują się odpowiednio wyposażone boiska.

3.3.6. Stan i zróżnicowanie dochodowości gospodarstw domowych – dla powiatu

Ostatnie dane statystyczne o gospodarstwach domowych pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku. Według nich w powiecie słupeckim najwięcej było gospodarstw, które zamieszkiwało 5 i więcej osób. Natomiast najmniej tych, w których mieszkała tylko jedna osoba. W powiecie najwięcej jest gospodarstw jednorodzinnych (12 361), a najmniej trzy i więcej rodzinnych (149). Szczegółowe dane dotyczące gospodarstw domowych w powiecie słupeckim przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 34. Gospodarstwa domowe wg liczby osób w powiecie słupeckim, na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku

Wyszczególnienie	Wartość liczbową	Wskaźnik precyzji
Gospodarstwa domowe		
Ogółem	17 698	0,43
1 osoba w gospodarstwie domowym	2 696	2,36
2 osoby w gospodarstwie domowym	3 760	1,94
3 osoby w gospodarstwie domowym	3 487	2,06
4 osoby w gospodarstwie domowym	3 616	1,80
5 i więcej osób w gospodarstwie domowym	4 138	1,46

Wyszczególnienie	Wartość liczbowa	Wskaźnik precyzji
Ludność w gospodarstwach domowych		
ludność w gospodarstwach domowych	59 466	0,45
przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	3,36	0,45

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Tabela 35. Gospodarstwa domowe wg składu rodzinnego w powiecie słupeckim, na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku

Wyszczególnienie	Wartość liczbowa	Wskaźnik precyzji
Ogółem	17 698	0,43
Jednorodzinne	12 361	0,82
Dwurodzinne	2 038	2,85
trzy i więcej rodzinne	149	12,29
nierodzinne ogółem	3 150	2,24
nierodzinne 1-osobowe	2 696	2,36
nierodzinne wieloosobowe	454	7,36

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

3.3.7. Struktura organizacji pozarządowych

Do organizacji pozarządowych, działających na terenie Gminy Orchowo zaliczamy m.in.: Koło Gospodyń Wiejskich „KANWA” - zostało reaktywowane w 1999 roku, z inicjatywy mieszanek gminy, a w 2012 roku uzyskało wpis do Krajowego Rejestru Sądowego jako Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich „KANWA”. Stowarzyszenie zajmuje się między innymi organizacją różnego rodzaju zajęć, warsztatów, wystaw oraz imprez okolicznościowych. Ponadto pozyskuje fundusze, biorąc udział w konkursach i programach, jednym z nich był konkurs „Nasza Wieś naszą szansą”. Za otrzymane środki zostało wyremontowane pomieszczenie w Domu Strażaka i Kultury w Orchowie, które jest siedzibą Stowarzyszenia.

Towarzystwo Przyjaciół Gminy Orchowo – które ma na celu: aktywizację społeczności wiejskiej, popularyzowanie historii okolicy w kraju i na świecie, wspieranie w tworzeniu, zachowaniu oraz ochronie walorów przyrodniczych i kulturowych na terenie gminy, wspieranie lokalnych inicjatyw, podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska itp. Realizowało wiele projektów społecznych pozyskując środki zewnętrzne w tym z programu LEADER PROW, Równać szanse, Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich oraz w ramach zadań publicznych z budżetu Gminy. Stowarzyszenie te posiada wpis do Krajowego Rejestru Sądowego, a od października 2016 roku posiada status organizacji pożytku publicznego.

Klub Seniora „Złota Jesień” w Orchowie – istnieje od 15.10.1978 roku. Klub prowadzi działalność na rzecz środowiska, poprzez organizowanie imprez środowiskowych, takich jak: spotkania z samorządowcami, czy parlamentarzystami, współpracuje z dziećmi i młodzieżą. Działalność Klubu przyczyniła się do wydania monografii o Orchowie. Ponadto Klub Seniora współpracuje również z innymi klubami seniora i organizacjami emeryckimi funkcjonującymi na terenie całego powiatu słupeckiego. Jest też aktywnym członkiem Społecznej Rady Klubów Seniora Powiatu Słupeckiego.

Stowarzyszenie Rozwoju Wsi „Razem” - powołano 28.06.2004 roku, w Słowikowie. 21.08.2004 roku Stowarzyszenie uzyskało wpis do Krajowego Rejestru Sądowego. Do ich zasług

można zaliczyć utworzenie Zespołu Szkolno – Przedszkolnego, w skład którego wchodzi Niepubliczna Szkoła Podstawowa oraz Niepubliczne Przedszkole. Od 11.05.2006 roku jest członkiem założycielskim Fundacji „Sąsiedzi wokół Szlaku Piastowskiego”. Podjęło również współpracę z Kołem Gospodyń Wiejskich w Słowikowie, w ramach niej odbyły się szkolenia z zakresu agroturystyki.

Stowarzyszenie „Decydujemy sami” w Różannie – powstało w 2012 roku. Stowarzyszenie powstało w trosce o równe szanse edukacji, jego działalność skierowana jest przede wszystkim do mieszkańców wsi. Ponadto wspiera zrównoważony rozwój społeczny, kulturalny oraz demokrację i budowanie społeczeństwa obywatelskiego w środowisku lokalnym. Do jego zasług zalicza się utworzenie Niepublicznego Gimnazjum i Niepublicznej Szkoły Podstawowej.

Stowarzyszenie Kulturalno -Oświatowe „Z Edukacją w Przyszłość” w Bielsku – powstało 21.05.2012 roku. Do jego zasług zalicza się utworzenie Niepublicznego Przedszkola, Niepublicznej Szkoły Podstawowej oraz Niepublicznego Gimnazjum.

Ochotnicza Straż Pożarna w Orchowie oraz Ochotnicza Straż Pożarna w Słowikowie – ich zadaniem jest prowadzenie działań ratowniczych. Ochotnicza Straż Pożarna w Orchowie uzyskała wpis do Krajowego Rejestru Sądowego 27 września 2001 roku, natomiast OSP w Słowikowie 8 sierpnia 2001 roku.

Towarzystwo Orchowskie „KLUCZ” - zarejestrowane w KRS 15 maja 2003 roku. Towarzystwo działa na polu edukacyjno – oświatowym, ekologicznym, zdrowotnym oraz kulturalnym.

Stowarzyszenie na rzecz rozwoju sołectwa Osówek powstało w 2016 roku, a głównym celem jego działalności jest szeroko pojęta odnowa sołectwa oraz aktywizacja lokalnej społeczności.

3.3.8. Identyfikacja problemów w obszarze społecznym

W sferze społecznej zdiagnozowano następujące problemy:

- ciągły proces starzenia się społeczeństwa, wynikający z rosnącej liczby ludności w wieku poprodukcyjnym i malejącej w wieku produkcyjnym,
- coraz większe wyludnienie (w szczególności w przypadku osób młodych, poszukujących pracy), skutkujące spadkiem liczby ludności na terenie gminy,
- brak integracji lokalnej społeczności,
- wysoki poziom bezrobocia w porównaniu ze stopą bezrobocia w powiecie słupeckim,
- duża liczba osób pobierających zasiłki z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- niska stopa życiowa mieszkańców Gminy mierzona wysokim wskaźnikiem przyznawanej pomocy społecznej,
- słaby poziom wyposażenia szkół i przedszkoli w zakresie sportu i rekreacji,
- niska dostępność do zajęć pozalekcyjnych dedykowanych dzieciom i młodzieży szkolnej.

4. ZASIĘGI PRZESTRZENNE OBSZARÓW REWITALIZACJI

Pierwszym etapem delimitacji obszarów było przeprowadzenie analizy wskaźnikowej zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych dla terenu całej gminy. Teren gminy podzielono na strefy – jedenaście sołectw, według którego podziału została przeprowadzona analiza wskaźnikowa. Na podstawie wyników z tejże analizy wyodrębniono obszary zdegradowane, w których zidentyfikowano stan kryzysowy.

Tabela 36 Podział Gminy Orchowo na sołectwa

I.p.	Sołectwo	Powierzchnia [ha]	Liczba ludności [osoba]
1.	Bielsko	980,15	399
2.	Linówek	568,42	175
3.	Myślątkowo	747,42	246
4.	Orchowo	1276,59	1462
5.	Orchówek	409,29	151
6.	Osówek	1363,75	385
7.	Różanna	781,19	451
8.	Skubarczewo	697,18	258
9.	Słowikowo	1066,66	290
10.	Szydłówek	492,52	209
11.	Wólka Orchowska	178,15	63

Na podstawie danych w powyższej tabeli przeprowadzono analizę wskaźnikową. Po przeprowadzeniu analizy wskaźnikowej, do obszarów zdegradowanych zakwalifikowano następujące sołectwa: Linówek, Orchowo, Różanna, Skubarczewo.

Wśród obszarów zdegradowanych, te najbardziej problematyczne zakwalifikowano jako obszar rewitalizacji. Są to obszary, które znajdują się w sytuacji kryzysowej głównie ze względów społecznych i charakteryzują się negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z czterech sfer (gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej). Obszary te zostały zidentyfikowane na podstawie danych z analizy wskaźnikowej, ankietyzacji oraz spotkań z lokalną społecznością, a także sugestii udzielanych od pracowników Urzędu Gminy. Zgodnie z powyższymi wytycznymi na obszary rewitalizacji wytypowano wsie: Orchowo, Różanna oraz Skubarczewo.

Analizę wskaźnikową oraz uzasadnienie wyboru obszarów rewitalizacji przedstawiono w punkcie poniżej.

4.1. Analiza wskaźnikowa i delimitacja obszaru rewitalizacji

Sfera społeczna

Analiza sfery społecznej stanowi fundamentalną część opisu badanej zbiorowości pozwalająca na diagnozę obecnego stanu i prognozowanie oraz planowanie przyszłych zmian. Największym potencjałem rozwojowym danego obszaru jest jego kapitał ludzki. Dlatego też w prezentowanej diagnozie skupiono uwagę na analizę społecznych obszarów takich jak: ubóstwo, problemy społeczne, bezpieczeństwo, demografia, edukacja, aktywność społeczna. Wymienione kategorie tworzą katalog podstawowej wiedzy na temat wybranej zbiorowości, pozwalają także na identyfikację problemów z jakimi potencjalnie może borykać się badana społeczność. Poniżej zaprezentowano dane dotyczące liczby osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Tabela 37 Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Lp.	Strefa	2016
1.	Bielsko	1,25
2.	Linówek	5,14
3.	Myślatkowo	0,41
4.	Orchowo	4,10
5.	Orchówek	1,99
6.	Osówek	6,49
7.	Różanna	5,76
8.	Skubarczewo	3,88
9.	Słowikowo	0,69
10.	Szydłówek	2,39
11.	Wólka Orchowska	1,59

Tabela 38 Liczba osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Lp.	Strefa	2016
1.	Bielsko	0,25
2.	Linówek	0,00
3.	Myślatkowo	0,00
4.	Orchowo	0,34
5.	Orchówek	0,00
6.	Osówek	0,52
7.	Różanna	0,67
8.	Skubarczewo	2,33
9.	Słowikowo	0,34
10.	Szydłówek	0,48
11.	Wólka Orchowska	0,00

Poniższa tabela zawiera dane na temat liczby interwencji podjętych przez służby w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Tabela 39 Liczba podjętych interwencji przez służby w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Lp.	Strefa	2016
1.	Bielsko	0,75
2.	Linówek	4,57
3.	Myślatkowo	1,63
4.	Orchowo	6,98
5.	Orchówek	2,65
6.	Osówek	6,75
7.	Różanna	7,76
8.	Skubarczewo	3,10
9.	Słowikowo	2,07
10.	Szydłówek	0,96
11.	Wólka Orchowska	1,59

Dane zawarte w poniższej tabeli dotyczą wskaźnika obciążenia demograficznego.

Tabela 40 Wskaźnik obciążenia demograficznego

Lp.	Strefa	[%]
1.	Bielsko	47,8
2.	Linówek	54,6
3.	Myślątkowo	35,2
4.	Orchowo	57,9
5.	Orchówek	42,9
6.	Osówek	51,3
7.	Różanna	52,3
8.	Skubarczewo	53,1
9.	Słowikowo	49,2
10.	Szydłowiec	39,8
11.	Wólka Orchowska	45,6

Podsumowanie – sfera społeczna

Do analizy sfery społecznej wykorzystano wskaźniki zawarte w tabeli poniżej.

Tabela 41 Wskaźniki wykorzystane w analizie stref znajdujących się w stanie kryzysowym

Lp.	Wskaźnik
1.	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców
2.	Liczba osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców
3.	Liczba interwencji podjętych przez służby w przeliczeniu na 100 mieszkańców
4.	Wskaźnik obciążenia demograficznego

Tabela prezentuje wartości poszczególnych analizowanych wskaźników oraz wartość wskaźnika syntetycznego Perkala z podziałem Gminy Orchowo na poszczególne strefy (im niższa wartość wskaźnika tym wyższe prawdopodobieństwo wystąpienia stanu kryzysowego). Biorąc pod uwagę dane zaprezentowane w tabeli można wnioskować, że wśród stref, które znajdują się w stanie kryzysowym wymienić należy:

- Linówek,
- Orchowo,
- Osówek,
- Różanna,
- Skubarczewo.

Tabela 42 Wskaźnik syntetyczny Perkala – sfera społeczna dla całej Gminy

Lp.	Strefa	Bezrobotni	Bezrobotni długotrwale	Interwencje służb	Wskaźnik obciążenia demograficznego	Suma
1.	Bielsko	0,56	0,33	0,88	1,43	3,21
2.	Linówek	-0,15	-0,09	-0,24	-0,38	-0,86
3.	Myślątkowo	0,78	0,46	1,23	2,00	4,47
4.	Orchowo	-0,87	-0,51	-1,37	-2,23	-4,99
5.	Orchówek	0,98	0,58	1,55	2,51	5,62
6.	Osówek	0,87	0,51	1,37	2,23	4,99
7.	Różanna	-1,50	-0,89	-2,37	-2,85	-7,61
8.	Skubarczewo	-1,66	-0,98	-2,62	-4,25	-9,51
9.	Słowikowo	0,56	0,33	0,88	1,43	3,21
10.	Szydłowiec	-0,23	-0,14	-0,36	-0,59	-1,32
11.	Wólka Orchowska	-0,14	-0,08	-0,22	-0,36	-0,80

Sfera Gospodarcza

Monitoring potencjału rozwoju ekonomiczno-gospodarczego i analiza sytuacji są niezwykle ważne w kontekście planowanych działań. Analizie poddano obszar przedsiębiorczości w Gminie Orchowo z podziałem na sołectwa. Siłą rozwojową każdej miejscowości jest jej kondycja ekonomiczno-gospodarcza. Wyznaczenie obszarów stanowiących o problematycznym charakterze gminy pozwoli na dokonanie zmian, pozwalających w przyszłości ograniczyć bariery rozwojowe Gminy Orchowo. Skuteczne zaplanowanie przemian w lokalnej gospodarce zwiększy jej konkurencyjność i atrakcyjność dla pracowników oraz potencjalnych inwestorów.

Podczas diagnozy sfery gospodarczej w Gminie Orchowo wzięto pod uwagę liczbę podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Tabela 43 Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Lp.	Strefa	2016
1.	Bielsko	5,01
2.	Linówek	5,71
3.	Myślatkowo	3,25
4.	Orchowo	8,89
5.	Orchówek	3,97
6.	Osówek	2,34
7.	Różanna	2,22
8.	Skubarczewo	1,55
9.	Słowikowo	5,86
10.	Szydłówek	0,96
11.	Wólka Orchowska	3,17

W tabeli zamieszczono dane na temat liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych działających w sekcji G w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Tabela 44 Liczba podmiotów gospodarczych działających w sekcji G wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Lp.	Strefa	2016
1.	Bielsko	1,75
2.	Linówek	2,86
3.	Myślatkowo	1,22
4.	Orchowo	3,63
5.	Orchówek	0,00
6.	Osówek	0,26
7.	Różanna	0,89
8.	Skubarczewo	0,00
9.	Słowikowo	2,07
10.	Szydłówek	0,00
11.	Wólka Orchowska	0,00

Podczas diagnozy sfery gospodarczej w Gminie Orchowo wzięto pod uwagę również liczbę podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 10 osób w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Tabela 45 Liczba podmiotów gospodarczych zatrudniających co najmniej 10 osób w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Lp.	Strefa	2016
1.	Bielsko	0,50
2.	Linówek	0,00
3.	Myśląkowo	0,00
4.	Orchowo	0,48
5.	Orchówek	0,00
6.	Osówek	0,26
7.	Różanna	0,89
8.	Skubarczewo	0,39
9.	Słowikowo	0,69
10.	Szydłówek	0,48
11.	Wólka Orchowska	0,00

Podsumowanie – sfera gospodarcza

Do analizy sfery gospodarczej wykorzystano następujące wskaźniki, które pomogły w diagnozie tego obszaru: liczbę podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców, liczbę podmiotów gospodarczych działającej w sekcji G w przeliczeniu na 100 mieszkańców, liczbę podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 10 pracowników w przeliczeniu na 100 mieszkańców. W poniższej tabeli zaprezentowano wartości wskaźnika syntetycznego Perkala (im wyższa wartość wskaźnika tym wyższe prawdopodobieństwo wystąpienia stanu kryzysowego).

Tabela 46 Wskaźnik syntetyczny Perkala – sfera gospodarcza

Lp.	Strefa	Podmioty gospodarcze	Podmioty Gospodarcze G	Podmioty gospodarcze zatrudniające powyżej 10 osób	Suma
1.	Bielsko	0,98	1,19	1,08	3,24
2.	Linówek	2,45	2,96	2,70	8,11
3.	Myśląkowo	1,15	1,39	1,27	3,81
4.	Orchowo	1,58	1,91	1,74	5,23
5.	Orchówek	1,22	1,48	1,34	4,04
6.	Osówek	1,69	2,04	1,86	5,59
7.	Różanna	1,30	1,57	1,43	4,30
8.	Skubarczewo	2,10	2,54	2,31	6,95
9.	Słowikowo	0,85	1,03	0,94	2,81
10.	Szydłówek	0,48	0,58	0,53	1,59
11.	Wólka Orchowska	0,58	0,70	0,64	1,92

Sfera środowiskowa

Jednym z równie ważnych aspektów diagnozy obszarów zdegradowanych jest sfera środowiskowa. Analiza tego obszaru pozwoli na określenie kondycji środowiskowej Gminy Orchowo. Współcześnie kładzie się nacisk na optymalizowanie sytuacji środowiskowej, ponieważ ma ona wpływ na jakość życia mieszkańców gminy oraz stanowi o atrakcyjności i potencjale danego obszaru.

W związku z tym identyfikacja kondycji środowiska w Gminie Orchowo staje się niezwykle potrzebna w celu wyznaczenia obszarów kryzysowych, wymagających działań interwencyjnych w ramach procesu rewitalizacji.

Sferę środowiskową Gminy Orchowo zdiagnozowano na podstawie między innymi nagromadzenia wyrobów zawierających azbest [kg].

Tabela 47 Wskaźnik nagromadzenia wyrobów zawierających azbest [kg] na 100 mieszkańców

Lp.	Strefa	2016
1.	Bielsko	3155,14
2.	Linówek	69445,71
3.	Myślątkowo	59052,44
4.	Orchowo	181872,37
5.	Orchówek	7986,09
6.	Osówek	115557,14
7.	Różanna	108704,21
8.	Skubarczewo	126189,53
9.	Słowikowo	38364,14
10.	Szydłówek	7767,94
11.	Wólka Orchowska	37411,11

Sfera środowiskowa w Gminie Orchowo zdiagnozowana została również na podstawie wskaźnika niskiej emisji.

Tabela 48 Wskaźnik niskiej emisji [MgCO₂/GJ]

Lp.	Strefa	2016
1.	Bielsko	1,37
2.	Linówek	3,13
3.	Myślątkowo	0,23
4.	Orchowo	6,37
5.	Orchówek	1,63
6.	Osówek	4,58
7.	Różanna	8,70
8.	Skubarczewo	5,65
9.	Słowikowo	1,89
10.	Szydłówek	2,62
11.	Wólka Orchowska	1,22

Podsumowanie – sfera środowiskowa

Do analizy sfery środowiskowej wykorzystano dane dotyczące emisji CO₂. Ograniczenie emisji dwutlenku węgla jest uzyskiwane głównie poprzez wprowadzenie trzech rodzajów działań. Pierwsze z nich wiąże się bezpośrednio z poprawą efektywności energetycznej, a więc w konsekwencji zmniejszeniem ilości zużywanej energii. Drugie ma na celu zmianę lokalnej struktury energetycznej na taką, w której efekt końcowy zmniejszenia emisji uzyskuje się poprzez zmianę sposobu generacji wykorzystywanej energii. Działania trzeciego typu uwzględniają wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, a także źródeł emitujących mniej gazów cieplarnianych niż używane obecnie. Najpopularniejszym sposobem na poprawę efektywności budynków, a co za tym idzie do obniżenia

zużycia energii i kosztów jej zakupu stosowanym na szeroką skalę jest ich termomodernizacja. Obecnie wszystkie budynki w ramach działań termomodernizacyjnych mają wymieniane okna, docieplane ściany, dachy oraz modernizację instalacji CO. Podjęcie działań termomodernizacyjnych w obiektach użyteczności publicznej stanowi nie tylko ograniczenie kosztów związanych z eksploatacją, ale przede wszystkim przykład dla mieszkańców Gminy Orchowo. Potrzebne są zatem akcje promocyjne i informacyjno-edukacyjne, które opierać się będą głównie na organizacji lekcji o tematyce OZE i możliwych źródłach różnych programów dopłat do projektów termomodernizacyjnych i zakładających wykorzystanie OZE realizowanych przez osoby prywatne.

W poniższej tabeli przedstawiono wartości wskaźnika syntetycznego Perkala (im wyższa wartość wskaźnika tym wyższe prawdopodobieństwo wystąpienia stanu kryzysowego) z uwzględnieniem podziału gminy na sołectwa.

Tabela 49 Syntetyczny wskaźnik Perkala – sfera środowiskowa

Lp.	Strefa	Wskaźnik niskiej emisji	Wskaźnik nagromadzenia azbestu	Suma
1.	Bielsko	1,11	1,22	2,33
2.	Linówek	1,56	1,72	3,28
3.	Myślątkowo	0,87	0,96	1,83
4.	Orchowo	2,96	3,26	6,22
5.	Orchówek	0,23	0,25	0,48
6.	Osówek	2,21	2,43	4,64
7.	Różanna	1,98	2,18	4,16
8.	Skubarczewo	1,65	1,82	3,47
9.	Słowikowo	0,98	1,08	2,06
10.	Szydłowiec	0,85	0,94	1,79
11.	Wólka Orchowska	1,14	1,25	2,39

Sfera przestrzenno – funkcjonalna

O potencjale i atrakcyjności danego obszaru świadczą także warunki przestrzenno – funkcjonalne, mogą one stać się przyczynkiem do przyciągania nowych mieszkańców lub potencjalnych inwestorów. Określenie obszarów problemowych w tym zakresie dotyczyć będzie przede wszystkim kategorii uwarunkowań przestrzennych.

W ramach strefy przestrzenno – funkcjonalnej analizie poddano liczbę zabytków ze względu na rys historyczny Gminy Orchowo. Uwzględnienie tego wskaźnika w analizie jest zasadne, zważywszy, że dostępność zabytków wpływa na atrakcyjność turystyczną danego miejsca. Jeśli w danej strefie jest znikoma liczba zabytków, turyści nie odwiedzają danego miejsca i nie generują dodatkowych dochodów dla tamtejszej społeczności.

Tabela 50 Liczba zabytków wpisanych do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Lp.	Strefa	2016
1.	Bielsko	0,00
2.	Linówek	2,86
3.	Myślątkowo	0,81
4.	Orchowo	0,27

Lp.	Strefa	2016
5.	Orchówek	0,00
6.	Osówiec	0,52
7.	Różanna	0,00
8.	Skubarczewo	0,00
9.	Słowikowo	0,34
10.	Szydłowiec	0,00
11.	Wólka Orchowska	0,00

Następnie w ramach sfery przestrzenno-funkcjonalnej poddano liczbę mieszkań socjalnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Tabela 51 Liczba mieszkań socjalnych w gminie w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Lp.	Strefa	2016
1.	Bielsko	9,76
2.	Linówek	5,14
3.	Myślątkowo	5,28
4.	Orchowo	0,68
5.	Orchówek	7,28
6.	Osówiec	4,94
7.	Różanna	3,77
8.	Skubarczewo	3,49
9.	Słowikowo	10,00
10.	Szydłowiec	8,61
11.	Wólka Orchowska	11,11

Następnie w ramach sfery przestrzenno-funkcjonalnej poddano liczbę budynków posiadających czynne przyłącza wodociągowe i kanalizacyjne w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Tabela 52 Liczba budynków wyposażonych w przyłącza wodociągowe i kanalizacyjne w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Lp.	Strefa	2016
1.	Bielsko	48,81
2.	Linówek	45,71
3.	Myślątkowo	52,85
4.	Orchowo	44,46
5.	Orchówek	49,67
6.	Osówiec	36,36
7.	Różanna	42,13
8.	Skubarczewo	38,76
9.	Słowikowo	37,93
10.	Szydłowiec	38,28
11.	Wólka Orchowska	39,68

Podsumowanie – sfera przestrzenno - funkcjonalna

Do analizy sfery przestrzenno-funkcjonalnej wykorzystano następujące wskaźniki, które pomogły w diagnozie tego obszaru: liczba zabytków wpisanych do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego w przeliczeniu na 100 mieszkańców, liczba mieszkań socjalnych w gminie w przeliczeniu na 100 mieszkańców, liczba budynków, które posiadają czynne przyłącza wodociągowe oraz kanalizacyjne w przeliczeniu na 100 mieszkańców. W celu wskazania jednostek pomocniczych, w których występuje wysokie bądź bardzo wysokie nasilenie negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno – funkcjonalnej dokonano syntetycznej oceny stopnia nasilenia negatywnych zjawisk. W przypadku kryterium przestrzenno-funkcjonalnego, w celu dokonania syntetycznej oceny zaliczono wszystkie wskaźniki dla danej sfery, których wartość uznano za niską lub bardzo niską. Tabela prezentuje wartości poszczególnych analizowanych wskaźników z podziałem Gminy Orchowo na poszczególne sołectwa.

Tabela 53 Wskaźnik syntetyczny Perkala – sfera przestrzenno – funkcjonalna

Lp.	Strefa	Wskaźnik liczba zabytków wpisanych do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego	Wskaźnik liczba mieszkań socjalnych w gminie	Wskaźnik liczba budynków, które posiadają czynne przyłącza wodociągowe oraz kanalizacyjne	Suma
1.	Bielsko	1,30	1,69	2,01	0,29
2.	Linówiec	1,92	2,50	2,97	0,40
3.	Myślątkowo	1,60	2,08	2,48	0,30
4.	Orchowo	2,30	2,99	3,56	1,03
5.	Orchówek	0,23	0,30	0,36	0,25
6.	Osówiec	2,10	2,73	3,00	0,65
7.	Różanna	2,30	2,99	3,00	1,13
8.	Skubarczewo	2,20	2,86	3,00	1,05
9.	Słowikowo	0,98	1,27	1,52	0,51
10.	Szydłowiec	0,85	1,11	1,31	0,40
11.	Wólka Orchowska	1,14	1,48	1,76	0,17

Sfera techniczna

Badany aspekt sfery technicznej, czyli infrastruktura techniczna Gminy Orchowo umożliwi diagnozę życia mieszkańców oraz wskaże obszary problemowe z jakimi boryka się gmina w tym zakresie. Badane wskaźniki świadczą o poziomie rozwoju technicznego Gminy Orchowo. Dane w tabeli dotyczą szacowanej długości dróg gminnych wymagających remontu w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Tabela 54 Szacowana długość dróg gminnych wymagających remontu w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Lp.	Strefa	2016
1.	Bielsko	0,06
2.	Linówiec	0,10
3.	Myślątkowo	0,01
4.	Orchowo	0,12
5.	Orchówek	0,03

Lp.	Strefa	2016
6.	Osówiec	0,10
7.	Różanna	0,15
8.	Skubarczewo	0,13
9.	Słowikowo	0,05
10.	Szydłowiec	0,09
11.	Wólka Orchowska	0,04

Do zobrazowania stanu sfery technicznej poddano analizie również liczbę budynków wymagających remontu w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Tabela 55 Liczba budynków wymagających remontu w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Lp.	Strefa	2016
1.	Bielsko	0,11
2.	Linówek	0,46
3.	Myślatkowo	0,21
4.	Orchowo	0,45
5.	Orchówek	0,01
6.	Osówiec	0,50
7.	Różanna	0,44
8.	Skubarczewo	0,35
9.	Słowikowo	0,05
10.	Szydłowiec	0,10
11.	Wólka Orchowska	0,15

Podsumowanie – sfera techniczna

Do analizy sfery technicznej wykorzystano następujące wskaźniki, które pomogły w diagnozie tego obszaru: długość dróg gminnych wymagających remontu w przeliczeniu na 100 mieszkańców, liczba budynków wymagających remontu w przeliczeniu na 100 mieszkańców. W tabeli poniżej przedstawiono wartość wskaźnika Perkala z podziałem Gminy Orchowo na sołectwa.

Tabela 56 Wskaźnik syntetyczny Perkala – sfera techniczna

Lp.	Strefa	Długość dróg gminnych wymagających remontu	Liczba budynków wymagających remontu	Suma
1.	Bielsko	0,18	0,11	0,29
2.	Linówek	0,25	0,15	0,40
3.	Myślatkowo	0,19	0,11	0,30
4.	Orchowo	0,65	0,38	1,03
5.	Orchówek	0,16	0,09	0,25
6.	Osówiec	0,41	0,24	0,65
7.	Różanna	0,71	0,42	1,13
8.	Skubarczewo	0,66	0,39	1,05
9.	Słowikowo	0,32	0,19	0,51
10.	Szydłowiec	0,25	0,15	0,40
11.	Wólka Orchowska	0,11	0,06	0,17

Wyniki analizy wskaźnikowej

W celu wskazania jednostek pomocniczych, w których występuje wysokie bądź bardzo wysokie nasilenie negatywnych zjawisk w sferze technicznej, dokonano syntetycznej oceny stopnia nasilenia negatywnych zjawisk. W przypadku kryterium technicznego, w celu dokonania syntetycznej oceny zliczono wszystkie wskaźniki dla danej strefy, których wartość uznano za wysoką lub bardzo wysoką.

Na podstawie przeprowadzonych analiz wyznaczono obszary zdegradowane na terenie gminy Orchowo, w których oprócz negatywnych zjawisk społecznych, zdiagnozowano występowanie negatywnych zjawisk w co najmniej jednej ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. W tabeli zestawiono wartości wskaźników syntetycznych w poszczególnych sferach. Za obszary zdegradowane uznano sołectwa: Linówek, Orchowo, Różanna i Skubarczewo.

Tabela 57 Wartości wskaźników syntetycznych w poszczególnych sferach dla jednostek urbanistycznych znajdujących się w stanie kryzysowym

Lp.	Strefa	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera Przestrzenno-funkcjonalna	Sfera techniczna	Kwalifikacja do obszaru zdegradowanego
1.	Bielsko	3,21	3,24	2,33	5,00	0,29	
2.	Linówek	-0,86	8,11	3,28	7,39	0,40	
3.	Mysłątkowo	4,47	3,81	1,83	6,16	0,30	
4.	Orchowo	-4,99	5,23	6,22	8,85	1,03	
5.	Orchówek	5,62	4,04	0,48	0,88	0,25	
6.	Osówek	4,99	5,59	4,64	7,83	0,65	
7.	Różanna	-7,61	4,30	4,16	8,29	1,13	
8.	Skubarczewo	-9,51	6,95	3,47	8,06	1,05	
9.	Słowikowo	3,21	2,81	2,06	3,77	0,51	
10.	Szydłówek	-1,32	1,59	1,79	3,27	0,40	
11.	Wólka Orchowska	-0,80	1,92	2,39	4,39	0,17	
				NIE			
				TAK			

Obszary rewitalizacji

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją zjawisk negatywnych, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.

Na wyznaczonych obszarach zdegradowanych Gminy Orchowo mieszka 66,8% mieszkańców gminy, a ich powierzchnia stanowi 69,6% całości. Synteza wyników uzyskanych z przeprowadzonej diagnozy stanu oraz badań ilościowych i jakościowych sytuacji społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej w Gminie Orchowo, a także oczekiwania i potrzeby lokalnej społeczności oraz zamierzenia strategiczne rozwoju gminy, wyrażone w „Strategii Rozwoju Gminy Orchowo na lata 2014-2020”, pozwoliły na wyodrębnienie obszaru rewitalizacji na terenie gminy, który cechuje się największą kumulacją negatywnych zjawisk i problemów. Zgodnie z „Zasadami programowania i wsparcia rewitalizacji w ramach WRPO 2014+” wykorzystano dodatkowe analizy, ankiety i wywiady pogłębione z interesariuszami *Programu* w celu określenia obszaru, mającego istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gminy, a który powinien zostać objęty procesem rewitalizacji.

Wyznaczony do rewitalizacji obszar na terenie Gminy Orchowo stanowi 0,08% powierzchni całej gminy oraz obejmuje 15,85% ludności.

Tabela 58 Zestawienie obszarów rewitalizacji na tle powierzchni, liczby ludności oraz kosztów poszczególnych projektów

L.p	Obszar rewitalizacji	Liczba ludności [osoba]	Powierzchnia [ha]	Projekt / wartość [tys. zł]		Udział [%]
1.	Orchowo	1462	1276,59	Modernizacja Budynku Urzędu Gminy	1100	76,56
				Modernizacja budynku domu kultury i strażaka	500	
				Modernizacja Przedszkola Gminnego w Orchowie	600	
				Modernizacja budynku byłego ośrodka zdrowia	250	
				SUMA	2450	
2.	Różanna	451	781,19	Budowa świetlicy wiejskiej	400	15,94
				Zagospodarowanie terenu wokół szkoły w Różannie na cele rekreacyjno-sportowe	30	
				Budowa placu zabaw z siłownią	40	
				Utworzenie skwerków i zieleńców na terenach rewitalizowanych	40	

L.p	Obszar rewitalizacji	Liczba ludności [osoba]	Powierzchnia [ha]	Projekt / wartość [tys. zł]		Udział [%]
				SUMA	510	
3.	Skubarczewo	258	697,18	Ścieżka dydaktyczno-edukacyjna	150	7,5
				Modernizacja świetlicy wiejskiej	60	
				Zagospodarowanie i budowa sfery rekreacyjno-społecznej na działce gminnej naprzeciwko świetlicy,	30	
				SUMA	240	
SUMA					3200	100

Źródło: opracowanie własne

4.2. Charakterystyka obszarów rewitalizacji

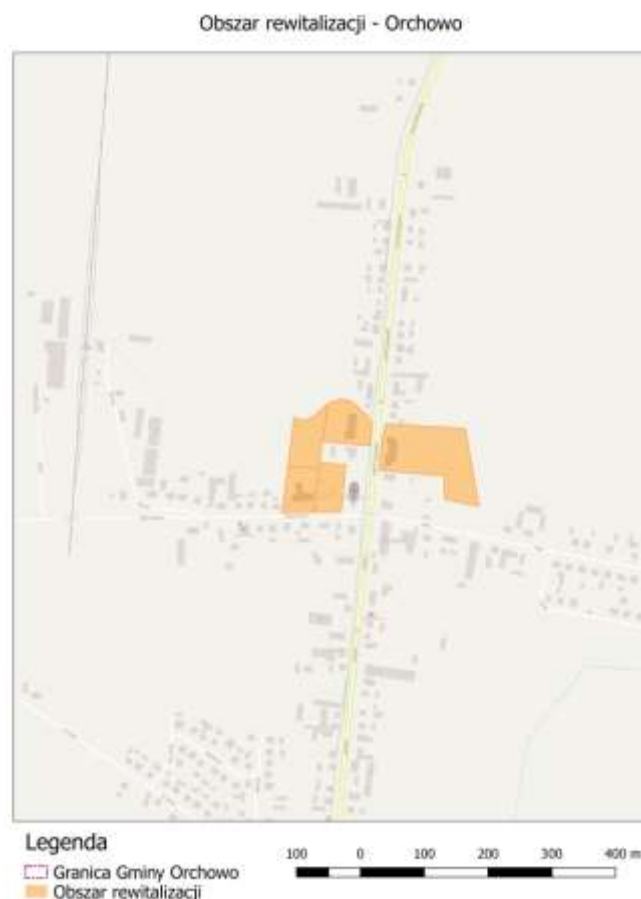
Opracowanie na podstawie analizy wskaźnikowej, przeprowadzonej ankietyzacji oraz konsultacji społecznych pozwoliło wyznaczyć obszary rewitalizacyjne. W gminie zdiagnozowano problemy społeczne między innymi takie jak potrzeba utworzenia miejsca spotkań dla lokalnej społeczności, brak lub niewystarczająca liczba miejsc spędzania wolnego czasu w miejscowościach rewitalizowanych, brak wystarczającej miejsc w przedszkolach w gminie, dostępność terenów rekreacyjnych. Problemy te przełożyły się na wyznaczenie zadań i konkretnych projektów przeznaczonych do realizacji na terenie Gminy. Szczegółowe uzasadnienie wyboru obszarów rewitalizacji przedstawiono poniżej, w pogłębionej diagnozie obszarów rewitalizacji. Na terenie Gminy Orchowo wyznaczono trzy obszary rewitalizacji. Są to tereny w miejscowościach: Orchowo, Różanna oraz Skubarczewo.

Poniżej przedstawiono charakterystykę wyznaczonych obszarów rewitalizacji oraz wymieniono cele rewitalizacji na tych obszarach a także opisano wizję stanu obszarów po wprowadzeniu zadań wyznaczonych do rewitalizacji.

Obszar I – Orchowo Centrum

Opis obszaru

Wybrany obszar stanowi ściśle centrum zarówno miejscowości Orchowo, jak i również całej gminy. Pełni on ważne funkcje społeczne, administracyjne oraz edukacyjno-kulturowe. W wyznaczonym obszarze znajdują się bowiem budynek Urzędu Gminy, przedszkole i szkoła, dom kultury i strażaka.

Rysunek 10 Obszar rewitalizacji w miejscowości Orchowo

W miejscowości Orchowo dominuje zwarta zabudowa jednorodzinna, powstaje również wiele nowych domów mieszkalnych. Istnieją również domki letniskowe. Wieś położona jest nad atrakcyjnym turystycznie Jeziolem Orchowskim, w granicach Powidzkiego Parku Krajobrazowego, który swym obszarem obejmuje południową i zachodnią część miejscowości, występują także pomniki przyrody (dąb szypułkowy, lipy szerokolistne, jesion wyniosły, topola czarna, klon jawor). We wsi znajdują się zabytki wpisane do krajowego rejestru zabytków: drewniany kościół parafialny pw. Wszystkich Świętych, z lat 1789-92, plebania z przełomu XIX/XX, kościół pod wezwaniem Niepokalanego Poczęcia NMP z ok. 1900 roku, dom przy ul. Lipowej 1 z końca XIX.

Przez Orchowo przebiega droga wojewódzka nr 262, dopełnieniem sieci drogowej są drogi powiatowe i gminne o utwardzonej nawierzchni. Większość z ich ma dostateczne oznakowanie i oświetlenie. Miejscowość posiada 3 przystanki autobusowe. W najbliższym otoczeniu dróg znajdują się chodniki i parkingi.

W miejscowości znajduje się Urząd Gminy, Ośrodek Zdrowia, Zespół Szkolno-Przedszkolny obejmujący szkołę podstawową, gimnazjum oraz przedszkole, Biblioteka Publiczna, Ludowy Bank Spółdzielczy, budynek zwany domem kultury i strażaka, który nieformalnie pełni funkcję Domu Kultury oraz dyskoteka HOLIDAYS, jedyna funkcjonująca w powiecie słupeckim, którą licznie w każdy weekend odwiedza młodzież z całego województwa wielkopolskiego. Na terenie wsi aktywnie funkcjonują trzy stowarzyszenia: Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich Kanwa, Ochotnicza Straż

Pożarna oraz Towarzystwo Przyjaciół Gminy Orchowo. Wieś posiada boiska (Orlik), stadion, place zabaw, ścieżki rowerowe oraz teren wypoczynkowy przy budynku domu kultury i strażaka, w którego wyposażeniu znajdują się wiata grillowa, boisko do koszykówki, mini siłownia zewnętrzna. Mieszkańcy wsi mają dobry dostęp do sieci telefonicznej oraz Internetu (sieć światłowodowa).

Miejsca pracy w Orchowie stanowią zakłady Chemirol, SNEBO (cebularnia), 2 markety, przychodnie zdrowia, apteki, bank, Urząd Gminy, zespół szkolno-przedszkolny. Wielu mieszkańców posiada własne gospodarstwa rolne. Przeważają małe gospodarstwa do 20 ha. Część mieszkańców prowadzi własną działalność gospodarczą.

Obszar jako ściśle centrum wsi może generować największe konflikty społeczne oraz problemy rozwojowe, które w dłuższej perspektywie czasowej prowadzą do degradacji infrastruktury technicznej oraz do niszczenia więzi społecznych.

Wieś Orchowo cechuje słaba infrastruktura drogowa, a przy tym znikoma dostępność komunikacyjna, generalnie brak jest połączeń autobusowych z miastem powiatowym oraz większymi miejscowościami. Poza sezonem nauki szkolnej połączenia autobusowe praktycznie nie funkcjonują. Stan budynków użyteczności publicznej oraz ich najbliższego otoczenia jest zły. Budynki Urzędu Gminy oraz Dom Strażaka i Ośrodek Zdrowia znajdujące się w okolicy wymagają gruntownych modernizacji. Dodatkowo przestrzeń wokół nich, nie jest w żadnym stopniu zagospodarowana ani uporządkowana. We wsi występuje wysokie bezrobocie, brak jest miejsc pracy oraz specjalnych kursów podnoszących kwalifikację ludzi bezrobotnych, które zwiększałyby ich szanse na uzyskanie pracy zarobkowej. Mieszkańcy wsi podzieleni są ze względu na rozdzielenie wsi na dwie parafie. Choć istnieją teoretyczne miejsca, gdzie mieszkańcy mogliby się integrować, brak jest ich faktycznego funkcjonowania (np. Dom Kultury, Dom Strażaka). W szkołach i przedszkolu brak jest zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, na które istnieje wyraźne zapotrzebowanie. Dzieci mimo wyrażenia chęci spędzania czasu w szkole po zajęciach lekcyjnych, nie mają możliwości ani specjalistycznej opieki. Brak jest również środków finansowych na wszelkiego rodzaju inwestycje oraz działania mające na celu integrację lokalnej społeczności.

Cele rewitalizacji w obszarze I:

Celami rewitalizacji w obszarze Orchowo Centrum są:

- lepsza dostępność do obiektów administracji i budynków użyteczności publicznej,
- poprawa warunków do nauki oraz dostępności do zajęć pozalekcyjnych młodzieży szkolnej i przedszkolnej,
- zwiększenie aktywności mieszkańców, lokalna integracja oraz zapewnienie aktywnego wypoczynku,
- uwypuklenie walorów kulturowych gminy,
- poprawa dostępności do funkcji kulturalnych,
- stworzenie warunków do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości,
- spadek bezrobocia oraz podniesienie kompetencji zawodowych osób poszukujących pracy,
- ograniczenie wykluczenia społecznego wśród mieszkańców.

Opis wizji stanu obszaru po rewitalizacji

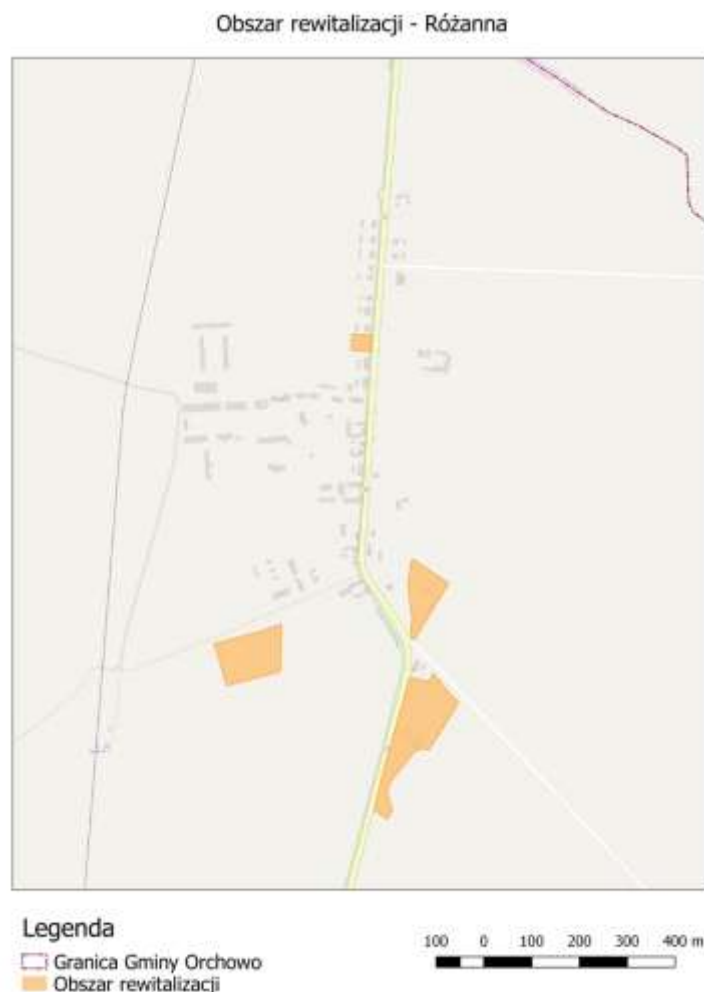
Dzięki wprowadzeniu w życie zadań, które są odpowiedzią na wyznaczone cele rewitalizacji w miejscowości Orchowo spodziewać się można ich osiągnięcia poprzez:

- zapewnienie możliwości spędzania czasu wolnego dzieci, młodzieży szkolnej oraz pozostałych mieszkańców,
- zwiększenie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży poprzez poprawę stanu zagospodarowania wokół szkoły oraz zapewnienie możliwości spędzania czasu wolnego,
- zapewnienie dostępności komunikacyjnej,
- integracja mieszkańców poprzez spotkania, festyny, wycieczki,
- zmniejszenie wykluczenia osób starszych z życia społecznego,
- zapewnienie dostępu do infrastruktury kulturalnej, usługowej.

Obszar II – Różanna

Opis obszaru

Wyznaczony do rewitalizacji obszar w miejscowości Różanna to teren szkoły podstawowej, teren przy boisku oraz dwie wolne od zabudowy działki, z których jedna przeznaczona będzie pod plac zabaw dla dzieci.

Rysunek 11 Obszar rewitalizacji w miejscowości Różanna

Różanna to mała wieś, znajdująca się w pobliżu Orchowa (oddalona o 4 km), położona w północnej części gminy. Jest to najdalej wysunięta na północ miejscowość powiatu słupeckiego, graniczy z województwem kujawsko-pomorskim. Na terenie wsi znajduje się jezioro, znaczną jej część zajmuje Powidzko-Bieniszewski obszar chronionego krajobrazu oraz Powidzki Park Krajobrazowy.

We wsi występuje zwarta zabudowa jednorodzinna, wieś położona jest przy drodze wojewódzkiej, która wyposażona jest w infrastrukturę w postaci chodników i oświetlenia. Całe sołectwo wyposażone jest w sieć wodociągową, brak jest jednak wystarczająco rozbudowanej sieci kanalizacji sanitarnej. Większość mieszkańców posiada dostęp do Internetu i telefonu.

Wszelkie działania aktywizacyjne dla mieszkańców skupione są wokół parafii i kościoła p.w. św. Brata Alberta w Różannie. Organizowane są wycieczki i zajęcia dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych. Przy kościele istnieje salka, którą młodzież i dzieci wykorzystują do własnych potrzeb, a także park z grillem. W miejscowości funkcjonuje szkoła podstawowa. Budynek szkoły udostępniany jest Radzie Sołeckiej, pełni również rolę ośrodka spotkań we wsi. Na placu przy boisku trawiastym istnieje altana oraz grill, które stanowią lokalne miejsce spotkań mieszkańców. Dostępne są również dwa boiska przy szkole oraz boisko trawiaste.

Mieszkańcy wsi pracują głównie poza jej granicami, dojeżdżając do pracy zazwyczaj kilkanaście kilometrów. We wsi funkcjonuje przedsiębiorstwo rolne Róż-Pol, które uprawia ziemię będącą własnością Skarbu Państwa i prowadzi hodowlę trzody chlewnej po byłym Państwowym Gospodarstwie Rolnym. Kilkunastu mieszkańców nadal zatrudnionych jest w Róż-Polu. W Różannie brak jest zakładów produkcyjnych czy też firm prowadzących działalność gospodarczą na dużą skalę, w których lokalna społeczność mogłaby znaleźć zatrudnienie.

Na terenie wsi funkcjonuje: Koło Gospodyń Wiejskich, Rada Duszpasterska oraz Rada Sołecka. Sołectwo korzysta z funduszu sołeckiego

Wieś nie posiada dostatecznej dostępności komunikacyjnej z miastem powiatowym oraz innymi większymi ośrodkami miejskimi. Drogi są w złym stanie technicznym, brak jest również miejsc zieleni urządzonej, przez co miejscowość wydaje się mało estetyczna. Dużym problemem jest również brak skanalizowania miejscowości. Brak jest miejsca, w którym mieszkańcy mogliby się integrować, wieś nie posiada dostatecznego zagospodarowania rekreacyjnego ani budynków kultury. W szkole brakuje zajęć pozalekcyjnych, na które mieszkańcy wyrażają zapotrzebowanie. Dzieci mimo wyrażenia chęci spędzania czasu w szkole po zajęciach lekcyjnych, nie mają takiej możliwości ani specjalistycznej opieki. Wieś posiada niewystarczające środki na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych, przez co na jej terenie nie powstają nowe obiekty sportowe, rekreacyjne czy kulturalne.

Cele rewitalizacji w obszarze II

Celami rewitalizacji w obszarze Różanna są:

- poprawa warunków do nauki oraz dostępności do zajęć pozalekcyjnych młodzieży szkolnej i przedszkolnej,
- poprawa warunków spędzania czasu wolnego,
- poprawa walorów estetycznych miejscowości objętych rewitalizacją,
- zwiększenie aktywności mieszkańców, lokalna integracja oraz zapewnienie aktywnego wypoczynku,
- podniesienie kompetencji zawodowych osób poszukujących pracy,
- ograniczenie wykluczenia społecznego wśród mieszkańców.

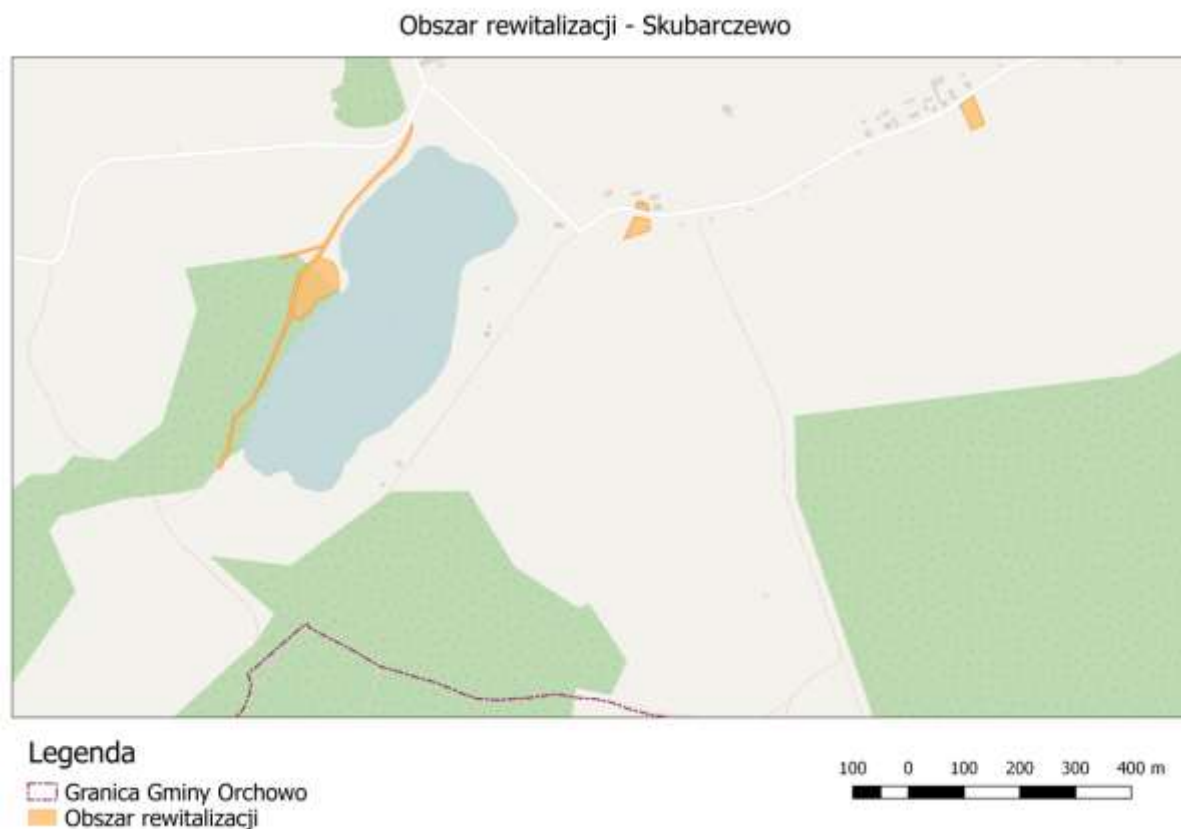
Opis wizji stanu obszaru po rewitalizacji

Dzięki wprowadzeniu w życie zadań, które są odpowiedzią na wyznaczone cele rewitalizacji w miejscowości Różanna spodziewać się można ich osiągnięcia poprzez:

- zapewnienie możliwości spędzania czasu wolnego dzieci, młodzieży szkolnej oraz pozostałych mieszkańców,
- zwiększenie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży poprzez poprawę stanu zagospodarowania wokół szkoły oraz zapewnienie możliwości spędzania czasu wolnego,
- zapewnienie dostępności komunikacyjnej,
- integracja mieszkańców poprzez spotkania, festyny, wycieczki,
- zapewnienie walorów krajobrazowych w postaci skwerów, zieleni urządzonej.

Obszar III – Skubarczewo

Wyznaczony do rewitalizacji obszar we wsi Skubarczewo to działki przy jeziorze Skubarczewskim, teren świetlicy wiejskiej oraz działka w jej najbliższym otoczeniu a także teren przeznaczony pod budowę placu zabaw.

Rysunek 12 Obszar rewitalizacji w miejscowości Skubarczewo

Skubarczewo to wieś położona w zachodniej części Gminy Orchowo, od zachodu i południa otoczona lasami Powidzkiego Parku Krajobrazowego. Jest to obszar szczególnie pod względem krajobrazowym, a także przyrodniczym. Nad Jezioro Skubarczewskim występuje bowiem stanowisko selera błotnego *Apium repens*. Jest to jedno z dziewięciu stanowisk na Pojezierzu Gnieźnieńskim. W Polsce ta roślina występuje jedynie na Pomorzu Zachodnim oraz w Wielkopolsce i objęta jest ścisłą ochroną. Dodatkowo lasy i rynna jeziorna są ostoją ptactwa wodnego.

Teren wsi to przede wszystkim obszary rolnicze, nieskażone przemysłem. Brak tu również firm prowadzących działalność gospodarczą. Mieszkańcy znajdują zatrudnienie głównie w ośrodkach miejskich zlokalizowanych kilkanaście kilometrów od wsi, prowadzą własne gospodarstwa rolne lub prywatne firmy. Przeważają małe gospodarstwa rolne do 10 ha, choć znajduje się również sześć dużych gospodarstw powyżej 50 ha. Na terenie Skubarczewo uprawia się przede wszystkim zboża, kukurydzę, ziemniaki czy buraki cukrowe, istnieją hodowle świń, bydła, kur, kaczek, gęsi. Mieszkańcy wsi w nieznacznym stopniu zajmują się również turystyką. W miejscowości znajduje się około 30 miejsc noclegowych (prywatne kwatery nad jeziorem i stawem).

Mieszkańcy wsi to przede wszystkim młodzi ludzie (młode małżeństwa z dziećmi). We wsi znajduje się świetlica, w której odbywają się spotkania wiejskie. W świetlicy w okresie wakacji lub ferii odbywają się zajęcia dla dzieci, prowadzone społecznie przez jedną z mieszkanek wsi. Na terenie Skubarczewa działa Koło Gospodyń Wiejskich, które wraz z mieszkańcami organizuje festyny i spotkania lokalnej społeczności.

Wieś posiada sieć wodociągową. Przez jej teren przebiegają drogi gminne i powiatowa, z dobrym oznakowaniem i oświetleniem. Większość mieszkańców posiada dostęp do telefonu i Internetu.

Na terenie wsi występują pustostany mieszkaniowe, jak również kilka opuszczonych budynków gospodarczych, budynki użyteczności publicznej są w złym stanie technicznym. Brak jest sieci kanalizacyjnej oraz infrastruktury technicznej w postaci chodników czy parkingów. Nie istnieją połączenia autobusowe z większymi ośrodkami miejskimi. Wieś, choć o dużych walorach krajobrazowych i przyrodniczych nie jest wyposażona w infrastrukturę turystyczną. Tereny wokół Jeziora Skubarczewskiego są niezagospodarowane i tym samym niewykorzystane. Wieś nie posiada również zieleni urządzonej, przez co wydaje się być mało estetyczna. Mieszkańcy wsi wykazują słabą aktywność, brak jest miejsc spotkań lokalnej społeczności. Brak jest również środków finansowych na wszelkiego rodzaju inwestycje oraz działania mające na celu integrację mieszkańców, przez co na jej terenie nie powstają żadne owe obiekty.

Cele rewitalizacji w obszarze III

Celami rewitalizacji w obszarze Skubarczewo są:

- zwiększenie aktywności mieszkańców, lokalna integracja oraz zapewnienie aktywnego wypoczynku,
- zwiększenie świadomości na temat walorów przyrodniczych gminy,
- dostępność do kompleksowej infrastruktury turystycznej,
- poprawa infrastruktury technicznej (chodniki, parkingi, drogi dojazdowe, ścieżki rowerowe),
- poprawa warunków spędzania czasu wolnego,
- stworzenie warunków do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości,
- spadek bezrobocia,
- podniesienie kompetencji zawodowych osób poszukujących pracy.

Opis wizji stanu obszaru po rewitalizacji

Dzięki wprowadzeniu w życie zadań, które są odpowiedzią na wyznaczone cele rewitalizacji w miejscowości Skubarczewo spodziewać się można ich osiągnięcia poprzez:

- dostępność do kompleksowej infrastruktury turystycznej,
- promowanie aktywnego oraz prozdrowotnego trybu życia,
- zapewnienie lepszej dostępności komunikacyjnej,
- zapewnienie dostatecznej wiedzy na temat walorów krajobrazowych i przyrodniczych,
- spadek bezrobocia,
- integracja mieszkańców poprzez spotkania, festyny, wycieczki.

5. WIZJA STANU OBSZARU PO REWITALIZACJI

Realizacja zadań wyznaczonych przez Program Rewitalizacji dla gminy Orchowo przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców a przede wszystkim do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego. Pozytywne efekty będzie można obserwować we wszystkich sferach życia społeczno-gospodarczego gminy przede wszystkim na obszarach rewitalizowanych, ale również poza nimi.

Wizja stanu obszarów po przeprowadzeniu rewitalizacji będzie przedstawiać się następująco:

ZADBANE I BEZPIECZNE OBSZARY, KTÓRE DZIĘKI PODJĘTYM DZIAŁANIOM REWITALIZACYJNYM ZREDUKUJĄ SKALĘ PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH, GOSPODARCZYCH I ŚRODOWISKOWYCH I PRZYCZYNIĄ SIĘ DO POPRAWY ŻYCIA LUDNOŚCI I ROZWOJU CAŁEJ GMINY

Najważniejszym skutkiem wdrożenia Programu będzie aktywizacja oraz podniesienie poziomu życia lokalnej społeczności. Efektem organizacji zajęć tematycznych, warsztatów i wydarzeń kulturalnych a także modernizacji obiektów kulturalnych i rekreacyjnych na obszarach rewitalizowanych będzie integracja mieszkańców, zwiększenie ich świadomości społecznej i ekologicznej oraz podniesienie ich kompetencji zawodowych. Dzięki modernizacjom placówek edukacyjnych na obszarze rewitalizowanym, poprawią się warunki a przede wszystkim bezpieczeństwo dzieci i młodzieży podczas spędzania czasu w szkole. Podniesieniu ulegnie poziom aktywności społecznej seniorów. Tworzenie terenów rekreacyjnych umożliwi aktywny wypoczynek wszystkim mieszkańcom gminy.

Dzięki procesom rewitalizacyjnym poprawie ulegną walory estetyczne rewitalizowanych obszarów Gminy Orchowo. Modernizacje budynków i uporządkowanie przestrzeni wokół nich, zakładanie skwerów i zieleńców oraz tworzenie stref rekreacyjnych znacznie poprawi postrzeganie przestrzeni publicznej. Termomodernizacja budynków przyczyni się również do zmniejszenia strat energetycznych, a tym samym do ograniczenia zużycia paliw i poprawy jakości powietrza atmosferycznego.

Wdrożenie zadań rewitalizacyjnych pozytywnie wpłynie na promocję Gminy oraz jej licznych walorów kulturalnych i przyrodniczych, również poza jej granicami.

Wizja stanu obszaru Gminy Orchowo po rewitalizacji zgodna jest z wizją, jaką wyznacza Strategia Rozwoju Gminy Orchowo na lata 2014-2020: „*Gmina Orchowo charakteryzująca się nieskażonym środowiskiem naturalnym, oferuje Mieszkańcom dogodne warunki do życia w ekologicznej i czystej przestrzeni. Bogactwo przyrody i nieprzeciętne walory krajobrazu tworzą korzystne warunki do rozwoju turystyki, a zewnątrzni inwestorzy oraz lokalni przedsiębiorcy wzmacniają stabilność gospodarczą Gminy. Zintegrowana społeczność lokalna wykazuje się inicjatywą i wraz z Władzą współtworzy miejsce przyjazne do zamieszkania.*”

Wizję obszaru, którą przedstawiono powyżej pozwolą zrealizować działania określone w harmonogramie realizacji programu rewitalizacji.

6. ZAŁOŻENIA PROGRAMU REWITALIZACJI, CELE REWITALIZACJI I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Celem strategicznym Programu Rewitalizacji dla Gminy Orchowo jest:

**POPRAWA WARUNKÓW ROZWOJU I OŻYWIENIE OBSZARÓW
ZDEGRADOWANYCH W WYMIARZE PRZESTRZENNYM, SPOŁECZNYM,
KULTUROWYM I GOSPODARCZYM ORAZ KREOWANIE ICH
POZYTYWNEGO WIZERUNKU**

Biorąc pod uwagę potrzeby wynikające z ankietyzacji lokalnej społeczności oraz spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami i pracownikami Urzędu Gminy, sformułowano cele główne i szczegółowe oraz przyporządkowano im kierunki działań. Cele szczegółowe dla konkretnych obszarów rewitalizacji przedstawiono również w podrozdziale 3.4.2. – *Charakterystyka obszarów rewitalizacji*.

Cel 1. Rozwój kapitału społecznego, zapobieganie i redukcja negatywnych zjawisk społecznych w obszarze rewitalizowanym

Cele szczegółowe:

- zwiększenie aktywności mieszkańców, lokalna integracja oraz zapewnienie aktywnego wypoczynku
- poprawa warunków do nauki oraz dostępności do zajęć pozalekcyjnych młodzieży szkolnej i przedszkolnej
- podniesienie kompetencji zawodowych osób poszukujących pracy
- ograniczenie wykluczenia społecznego wśród mieszkańców

Kierunki działań:

- organizacja wydarzeń kulturalnych oraz imprez okolicznościowych dla dzieci i dorosłych,
- zapewnienie systemu wsparcia dla osób poszukujących pracy poprzez organizację warsztatów i szkoleń dla osób bezrobotnych,
- modernizacja placówek oświatowych w celu poprawy warunków i bezpieczeństwa dzieci i młodzieży szkolnej
- przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego poprzez realizację projektów socjalnych oraz specjalistyczną pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem

Cel 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej umożliwiająca integrację mieszkańców i ułatwienie dostępu do infrastruktury

Cele szczegółowe:

- lepsza dostępność do obiektów administracji i budynków użyteczności publicznej

- poprawa infrastruktury technicznej (chodniki, parkingi, drogi dojazdowe, ścieżki rowerowe),
- dostępność do kompleksowej infrastruktury turystycznej
- poprawa walorów estetycznych miejscowości objętych rewitalizacją
- poprawa warunków spędzania czasu wolnego

Kierunki działań:

- modernizacja budynków administracji i budynków użyteczności publicznej oraz terenu wokół nich,
- zagospodarowanie terenów zielonych na cele rekreacyjne i edukacyjne
- zagospodarowanie terenów placówek edukacyjnych na cele sportowe i rekreacyjne
- tworzenie obszarów zieleni urządzonej

Cel 3. Wprowadzenie nowych funkcji pozwalających na ożywienie społeczne, kulturowe i gospodarcze

Cele szczegółowe:

- stworzenie warunków do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości
- spadek bezrobocia
- uwypuklenie walorów kulturowych gminy
- poprawa dostępności do funkcji kulturalnych

Kierunki działań:

- wsparcie oraz promowanie osób chcących otworzyć własną firmę na rynku lokalnym
- tworzenie nowych miejsc pracy w branży turystycznej oraz oświacie
- promocja walorów kulturowych gminy
- organizacja wydarzeń kulturalnych

7. ZESTAWIENIE PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH

W poniższych tabelach zaprezentowano główne przedsięwzięcia, które zaplanowane są do realizacji w ramach Programu Rewitalizacji Gminy Orchowo na lata 2017-2026. W dalszej części rozdziału znajduje się opis i charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

7.1. Projekty inwestycyjne główne

PROJEKT 1		
1.	Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego:	Modernizacja Budynku Urzędu Gminy
2.	Miejsce realizacji	Orchowo dz. ew. 970,135
3.	Wnioskodawca /Partnerzy	Gmina Orchowo
4.	Zakres zadania:	-prace modernizacyjno-remontowe w zakresie termomodernizacji obiektu oraz dostosowania obiektu do wymogów przepisów krajowych w zakresie obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo, - zagospodarowanie terenu wokół obiektu (w tym likwidacja budynków na terenie placu magazynowego)
5.	Efekty realizacji:	- poprawa efektywności energetycznej budynku, - poprawa estetyki budynku stanowiącego wizytówkę Orchowa, - poprawa stanu środowiska przyrodniczego (niższa emisja CO ₂), - poprawa ładu przestrzennego w centrum, - poprawa dostępności do poradnictwa specjalistycznego dla mieszkańców, - poprawa kompetencji i dostępu do usług urzędu, - integracja środowiska pracowników służb socjalnych, - poprawa dostępności dla osób niepełnosprawnych do jednostek państwowych,
6.	Oddziaływania:	☒ Sfera społeczna ☐ Sfera gospodarcza ☒ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☒ Sfera środowiskowa ☒ Sfera techniczna
7.	Wskaźniki:	Wskaźniki rezultatu: • Liczba instytucji ulokowanych na zrewitalizowanym obszarze: 3, • Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1, • Liczba obiektów objętych termomodernizacją: 1, • Zwiększona liczba korzystających z usług urzędu i jednostek rządowych,
8.	Szacunkowy kosztorys realizacji	1 100 000 zł
9.	Szacunkowy termin realizacji	2018-2025

10.	Cel projektu	Cel 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej umożliwiająca integrację mieszkańców i ułatwienie dostępu do infrastruktury Kierunek działań: - modernizacja budynków administracji i budynków użyteczności publicznej oraz terenu wokół nich,
PROJEKT 2		
1.	Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego:	Modernizacja budynku domu kultury i strażaka
2.	Miejsce realizacji	Orchowo dz. ew. 131
3.	Wnioskodawca /Partnerzy	Gmina Orchowo
4.	Zakres zadania:	Modernizacja obiektu na cele społeczno-kulturalne w tym: - prace związane z termomodernizacją obiektu - modernizacja sal (m.in. świetlicowych, koła gospodyń wiejskich) wraz z zakupem wyposażenia - doposażenie sal i biblioteki/wypożyczalni - zagospodarowanie terenu wokół obiektu
5.	Efekty realizacji:	- ożywienie przestrzeni publicznej w okolicach centrum miejscowości, - aktywizacja społeczna mieszkańców gminy, - integracja różnych środowisk, grup społecznych, pokoleń, - wzrost poczucia lokalnej tożsamości oraz dumy lokalnej,
6.	Oddziaływania:	☒ Sfera społeczna ☐ Sfera gospodarcza ☒ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☐ Sfera środowiskowa ☒ Sfera techniczna
7.	Wskaźniki:	Wskaźniki rezultatu: • liczba jednostek ulokowanych na zrewitalizowanym obszarze: 4, • zwiększenie liczby wydarzeń kulturalnych organizowanych na obiekcie • zwiększenie liczby osób biorących udział w organizowanych, wydarzeniach kulturalnych na obiekcie • liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1, • liczba obiektów objętych termomodernizacją: 1,
8.	Szacunkowy kosztorys realizacji	500 000 zł
9.	Szacunkowy termin realizacji	2018-2025

10.	Cel projektu	Cel 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej umożliwiająca integrację mieszkańców i ułatwienie dostępu do infrastruktury Kierunki działań: - modernizacja budynków administracji i budynków użyteczności publicznej oraz terenu wokół nich, - zagospodarowanie terenów placówek edukacyjnych na cele sportowe i rekreacyjne
PROJEKT 3		
1.	Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego:	Modernizacja Przedszkola Gminnego w Orchowie
2.	Miejsce realizacji	Orchowo dz. ew. 278
3.	Wnioskodawca /Partnerzy	Gmina Orchowo
4.	Zakres zadania:	- prace remontowe w zakresie renowacji i przebudowy tarasu na tyłach obiektu oraz dostosowania obiektu do wymogów przepisów krajowych w zakresie obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo, - termomodernizacja obiektu, - modernizacja zagospodarowania terenu wokół obiektu,
5.	Efekty realizacji:	- poprawa dostępności do obiektu dla dzieci przedszkolnych, - poprawa atrakcyjności oraz dostępności terenów rekreacyjnych, - poprawa dostępności dla osób niepełnosprawnych, - termomodernizacja obiektu wpłynie na poprawę środowiska,
6.	Oddziaływania:	☒ Sfera społeczna ☐ Sfera gospodarcza ☒ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☒ Sfera środowiskowa ☒ Sfera techniczna
7.	Wskaźniki:	Wskaźniki rezultatu: • Liczba instytucji ulokowanych na zrewitalizowanym obszarze: 2, • Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1, • Liczba obiektów objętych termomodernizacją: 1, • Zwiększona liczba korzystających z terenu rekreacji, • Liczba dzieci w wieku przedszkolnym korzystających z obiektu: min. 30,
8.	Szacunkowy kosztorys realizacji	600 000 zł
9.	Szacunkowy termin realizacji	2018-2023
10.	Cel projektu	Cel 1. Rozwój kapitału społecznego, zapobieganie i redukcja negatywnych zjawisk społecznych w obszarze rewitalizowanym

		Kierunek działań: - modernizacja placówek oświatowych w celu poprawy warunków i bezpieczeństwa dzieci i młodzieży szkolnej Cel 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej umożliwiająca integrację mieszkańców i ułatwienie dostępu do infrastruktury Kierunki działań: - modernizacja budynków administracji i budynków użyteczności publicznej oraz terenu wokół nich, - zagospodarowanie terenów placówek edukacyjnych na cele sportowe i rekreacyjne
PROJEKT 4		
1.	Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego:	Modernizacja budynku byłego ośrodka zdrowia
2.	Miejsce realizacji	Orchowo dz. ew. 134
3.	Wnioskodawca /Partnerzy	Gmina Orchowo
4.	Zakres zadania:	-modernizacja budynku na cele społeczno-gospodarcze, -termomodernizacja budynku, -uporządkowanie terenu wokół obiektu,
5.	Efekty realizacji:	- poprawa dostępności lokali użytkowych na terenie gminy; - poprawa jakości struktury przestrzennej centrum Orchowa; - podniesienie jakości przestrzeni centrum Orchowa,
6.	Oddziaływania:	☒ Sfera społeczna ☒ Sfera gospodarcza ☒ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☐ Sfera środowiskowa ☐ Sfera techniczna
7.	Wskaźniki:	Wskaźniki rezultatu: • liczba instytucji ulokowanych na zrewitalizowanym obszarze: b.d. • liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1, • liczba obiektów objętych termomodernizacją: 1, • zwiększenie liczby powierzchni użytkowych,
8.	Szacunkowy kosztorys realizacji	250 000 zł
9.	Szacunkowy termin realizacji	2018-2025
10.	Cel projektu	Cel 3. Wprowadzenie nowych funkcji pozwalających na ożywienie społeczne, kulturowe i gospodarcze Kierunek działań: - wsparcie oraz promowanie osób chcących otworzyć własną firmę na rynku lokalnym

PROJEKT 5		
1.	Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego:	Ścieżka dydaktyczno-edukacyjna
2.	Miejsce realizacji	Skubarczewo dz. ew. 6,7
3.	Wnioskodawca /Partnerzy	Gmina Orchowo
4.	Zakres zadania:	Zagospodarowanie terenu przy jeziorze w Skubarczewie: - budowa ścieżek tematycznych, rowerowych, itp. - budowa dróg wewnętrznych i parkingów, - budowa stanowiska seler błotnego (<i>Apium repens</i> (łac.)), - zamieszczenie tablic informacyjnych, - oświetlenie terenu,
5.	Efekty realizacji:	- nadanie nowych funkcji terenom niezagospodarowanym, - zabezpieczenie i wielofunkcyjne wykorzystanie obiektów na cele rekreacji, przyrodnicze, kultury i turystyki, a przez to istotne wzbogacenie oferty regionu w tych dziedzinach; - zachowanie i popularyzacja dziedzictwa przyrodniczego, którego unikatowym elementem jest objęty ścisłą ochroną i grożący wyginięciem seler błotny (<i>Apium repens</i> (łac.)),
6.	Oddziaływania:	☒ Sfera społeczna ☐ Sfera gospodarcza ☒ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☒ Sfera środowiskowa ☐ Sfera techniczna
7.	Wskaźniki:	Wskaźniki rezultatu: • liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1, • liczba wybudowanych nowych obiektów turystycznych:1 • liczba obiektów objętych termomodernizacją: 0, • liczba osób korzystających z terenów rekreacyjnych: min.100
8.	Szacunkowy kosztorys realizacji	150 000 zł
9.	Szacunkowy termin realizacji	2019-2025
10.	Cel projektu	Cel 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej umożliwiająca integrację mieszkańców i ułatwienie dostępu do infrastruktury Kierunek działań: - zagospodarowanie terenów zielonych na cele rekreacyjne i edukacyjne Cel 3. Wprowadzenie nowych funkcji pozwalających na ożywienie społeczne, kulturowe i gospodarcze

		Kierunki działań: - promocja walorów kulturowych gminy - organizacja wydarzeń kulturalnych
PROJEKT 6		
1.	Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego:	Modernizacja świetlicy wiejskiej
2.	Miejsce realizacji	Skubarczewo dz. ew. 46/1
3.	Wnioskodawca /Partnerzy	Gmina Orchowo
4.	Zakres zadania:	-modernizacja (remont) budynku, -doposażenie świetlicy,
5.	Efekty realizacji:	- stworzenie miejsca spotkań, - poprawa oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców, - poprawa dostępności do infrastruktury kulturalnej, - ożywienie przestrzeni publicznych,
6.	Oddziaływania:	☒ Sfera społeczna ☐ Sfera gospodarcza ☒ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☐ Sfera środowiskowa ☐ Sfera techniczna
7.	Wskaźniki:	Wskaźniki rezultatu: • liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1, • liczba obiektów objętych modernizacją: 1, • zwiększona liczba mieszkańców korzystających z obiektu, • liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych na obiekcie: min. 10
8.	Szacunkowy kosztorys realizacji	60 000 zł
9.	Szacunkowy termin realizacji	2018-2025
10.	Cel projektu	Cel 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej umożliwiająca integrację mieszkańców i ułatwienie dostępu do infrastruktury Kierunek działań: - modernizacja budynków administracji i budynków użyteczności publicznej oraz terenu wokół nich,
PROJEKT 7		
1.	Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego:	Zagospodarowanie i budowa sfery rekreacyjno-społecznej na działce gminnej naprzeciwko świetlicy,
2.	Miejsce realizacji	Skubarczewo dz. ew. 34

3.	Wnioskodawca /Partnerzy	Gmina Orchowo
4.	Zakres zadania:	- prace ziemne i porządkowe na wyznaczonym obszarze, - budowa małej architektury m.in. altany, małe palenisko, ławeczki -budowa placu zabaw, boisko do siatkówki,
5.	Efekty realizacji:	- stworzenie miejsca spotkań, - poprawa oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców, - zacieśnianie więzi społecznych,
6.	Oddziaływania:	☒ Sfera społeczna ☐ Sfera gospodarcza ☒ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☐ Sfera środowiskowa ☐ Sfera techniczna
7.	Wskaźniki:	Wskaźniki rezultatu: • liczba nowo powstałych obiektów: 1 • liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1, • liczba wybudowanych nowych obiektów turystycznych:1 • liczba osób korzystających z nowo powstałej infrastruktury rocznie: min. 100,
8.	Szacunkowy kosztorys realizacji	30 000 zł
9.	Szacunkowy termin realizacji	2018-2025
10.	Cel projektu	Cel 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej umożliwiająca integrację mieszkańców i ułatwienie dostępu do infrastruktury Kierunek działań: - zagospodarowanie terenów zielonych na cele rekreacyjne i edukacyjne
PROJEKT 8		
1.	Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego:	Budowa świetlicy wiejskiej
2.	Miejsce realizacji	Różanna dz. ew. 63
3.	Wnioskodawca /Partnerzy	Gmina Orchowo
4.	Zakres zadania:	- prace ziemne i porządkowe na wyznaczonym obszarze, - budowa obiektu wraz z infrastrukturą,
5.	Efekty realizacji:	- powstanie miejsce spotkań lokalnej społeczności, - poprawa oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców, - ożywienie przestrzeni publicznych,
6.	Oddziaływania:	☒ Sfera społeczna

		☐ Sfera gospodarcza ☒ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☐ Sfera środowiskowa ☒ Sfera techniczna
7.	Wskaźniki:	Wskaźniki rezultatu: • liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1, • liczba obiektów objętych budową: 1, • liczba mieszkańców korzystających z obiektu: 100, • liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych na obiekcie: min. 10,
8.	Szacunkowy kosztorys realizacji	400 000 zł
9.	Szacunkowy termin realizacji	2022-2025
10.	Cel projektu	Cel 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej umożliwiająca integrację mieszkańców i ułatwienie dostępu do infrastruktury Kierunek działań: - zagospodarowanie terenów zielonych na cele rekreacyjne i edukacyjne
PROJEKT 9		
1.	Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego:	Zagospodarowanie terenu wokół szkoły w Różannie na cele rekreacyjno- sportowe
2.	Miejsce realizacji	Różanna dz. ew. 147/2
3.	Wnioskodawca /Partnerzy	Gmina Orchowó
4.	Zakres zadania:	- poprawa istniejących warunków bezpieczeństwa wokół terenu, - rozbudowa i modernizacja boiska szkolnego, - budowa nowych obiektów placu zabaw,
5.	Efekty realizacji:	- miejsce bezpieczne dla spokojnego spędzania czasu, - miejsce spotkań młodzieży w czasie przerw jak i po lekcjach, - rozwój aktywności fizycznej wśród młodzieży,
6.	Oddziaływania:	☒ Sfera społeczna ☐ Sfera gospodarcza ☒ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☐ Sfera środowiskowa ☒ Sfera techniczna
7.	Wskaźniki:	Wskaźniki rezultatu: • liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1,

		• liczba obiektów objętych zagospodarowaniem: 1, • zwiększenie liczba dzieci i młodzieży korzystających z obiektu,
8.	Szacunkowy kosztorys realizacji	30 000 zł
9.	Szacunkowy termin realizacji	2018-2021
10.	Cel projektu	Cel 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej umożliwiająca integrację mieszkańców i ułatwienie dostępu do infrastruktury Kierunki działań: - modernizacja budynków administracji i budynków użyteczności publicznej oraz terenu wokół nich, - zagospodarowanie terenów placówek edukacyjnych na cele sportowe i rekreacyjne
PROJEKT 10		
1.	Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego:	Budowa placu zabaw z siłownią
2.	Miejsce realizacji	Różanna dz. ew. 17
3.	Wnioskodawca /Partnerzy	Gmina Orchowo
4.	Zakres zadania:	- prace ziemne i porządkowe na wyznaczonym obszarze, - budowa obiektu wraz z infrastrukturą,
5.	Efekty realizacji:	-miejsce zabaw dla dzieci i spotkań rodziców, -integracja społeczno-kulturalna, -propagowanie zdrowego stylu życia,
6.	Oddziaływania:	☒ Sfera społeczna ☐ Sfera gospodarcza ☒ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☐ Sfera środowiskowa ☒ Sfera techniczna
7.	Wskaźniki:	Wskaźniki rezultatu: • liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1, • liczba obiektów objętych zagospodarowaniem: 1, • liczba dzieci i młodzieży korzystających z obiektu: min. 20 • liczba dorosłych korzystających z siłowni: min.20,
8.	Szacunkowy kosztorys realizacji	40 000 zł
9.	Szacunkowy termin realizacji	2018-2021
10.	Cel projektu	Cel 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej umożliwiająca integrację mieszkańców i ułatwienie dostępu do infrastruktury

		Kierunek działań: - zagospodarowanie terenów zielonych na cele rekreacyjne i edukacyjne
PROJEKT 11		
1.	Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego:	Utworzenie skwerków i zieleńców na terenach rewitalizowanych
2.	Miejsce realizacji	Różanna dz. ew. 114, 17, wzdłuż drogi DW 262
3.	Wnioskodawca /Partnerzy	Gmina Orchowo
4.	Zakres zadania:	- budowa i stworzenie zieleni urządzonej, - upiększenie i poprawienie wizerunku miejscowości,
5.	Efekty realizacji:	- stworzenie zieleni publicznej, -poprawa kolorytu miejscowości, -poprawa wizerunku miejscowości Różanna, -zwiększenie poczucia estetyki mieszkańców, -zaangażowanie mieszkańców w dbałość o powstałą zieleni,
6.	Oddziaływania:	☒ Sfera społeczna ☐ Sfera gospodarcza ☒ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☒ Sfera środowiskowa ☒ Sfera techniczna
7.	Wskaźniki:	Wskaźniki rezultatu: • liczba mieszkańców zaangażowanych: min. 20, • liczba obiektów objętych zagospodarowaniem: 3, • integracja społeczna mieszkańców,
8.	Szacunkowy kosztorys realizacji	40 000 zł
9.	Szacunkowy termin realizacji	2019-2025
10.	Cel projektu	Cel 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej umożliwiająca integrację mieszkańców i ułatwienie dostępu do infrastruktury Kierunek działań: - tworzenie obszarów zieleni urządzonej

7.2. Projekty nieinwestycyjne główne

PROJEKT 12		
1.	Tytuł przedsięwzięcia nieinwestycyjnego:	Aktywizacja rodzin, dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym
2.	Miejsce realizacji	Cały obszar rewitalizacji (m.in. budynek Urzędu Gminy, świetlice wiejskie w gminie)
3.	Wnioskodawca /Partnerzy	Gmina Orchowo, GOPS w Orchowie
4.	Zakres zadania:	- zajęcia profilaktyczne z zakresu uzależnień, - realizacja projektów socjalnych dla rodzin zagrożonych wykluczeniem, - integracja rodziny poprzez organizowanie spotkań i warsztatów zapobiegających izolacji, - warsztaty podnoszące kompetencje wychowawcze rodziców, - poradnictwo specjalistyczne, - socjoterapia dla dzieci i młodzieży,
5.	Efekty realizacji:	Podniesienie poziomu aktywności społecznej rodzin, dzieci i młodzieży. - zwiększenie kompetencji społecznych umożliwiających poprawę relacji w rodzinie i środowisku, dzieci, młodzieży i ich rodziców, - zwiększenie świadomości i motywacji w zakresie osobistego rozwoju społeczno-zawodowego mieszkańców, - zwiększenie jakości i efektywności działań środowiskowych w obszarze pomocy Społecznej,
6.	Oddziaływania:	☒ Sfera społeczna ☐ Sfera gospodarcza ☐ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☐ Sfera środowiskowa ☐ Sfera techniczna
7.	Wskaźniki:	- ilość podjętych inicjatyw /pikniki, spotkania integracyjne, - ilość zrealizowanych projektów socjalnych, - ilość udzielonych porad specjalistycznych,
8.	Szacunkowy kosztorys realizacji	10 000 zł
9.	Szacunkowy termin realizacji	2017-2026
10.	Cel projektu	Cel 1. Rozwój kapitału społecznego, zapobieganie i redukcja negatywnych zjawisk społecznych w obszarze rewitalizowanym Kierunki działań: - organizacja wydarzeń kulturalnych oraz imprez okolicznościowych dla dzieci i dorosłych,

		- przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego poprzez realizację projektów socjalnych oraz specjalistyczną pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem
PROJEKT 13		
1.	Tytuł przedsięwzięcia nieinwestycyjnego:	Poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez zatrudnienia.
2.	Miejsce realizacji	Cały obszar rewitalizacji
3.	Wnioskodawca /Partnerzy	Gmina Orchowo, GOPS w Orchowie
4.	Zakres zadania:	-aktywizacja oraz podnoszenie poziomu wiedzy, kwalifikacji i umiejętności uczestników projektu,
5.	Efekty realizacji:	- zmniejszenie rozmiarów bezrobocia poprzez aktywizację zawodową bezrobotnych, - podnoszenie ich zdolności do podjęcia pracy oraz stałą weryfikację gotowości do zatrudnienia osób zarejestrowanych w urzędzie pracy, - zwiększanie szans na zatrudnienie osób bezrobotnych i poszukujących pracy z terenu rewitalizacji, - podjęcie zatrudnienia przez osoby bezrobotne z terenu gminy,
6.	Oddziaływania:	☒ Sfera społeczna ☒ Sfera gospodarcza ☐ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☐ Sfera środowiskowa ☐ Sfera techniczna
7.	Wskaźniki:	Liczba osób bezrobotnych i poszukujących pracy zarejestrowanych w UP w Słupcy
8.	Szacunkowy kosztorys realizacji	10 000 zł
9.	Szacunkowy termin realizacji	2017-2026
10.	Cel projektu	Cel 1. Rozwój kapitału społecznego, zapobieganie i redukcja negatywnych zjawisk społecznych w obszarze rewitalizowanym Kierunki działań: - zapewnienie systemu wsparcia dla osób poszukujących pracy poprzez organizację warsztatów i szkoleń dla osób bezrobotnych, - przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego poprzez realizację projektów socjalnych oraz specjalistyczną pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem
PROJEKT 14		
1.	Tytuł przedsięwzięcia nieinwestycyjnego:	Aktywizacja społeczna seniorów
2.	Miejsce realizacji	Cały obszar rewitalizacji (m.in. budynek Domu Kultury i Strażaka, świetlice wiejskie w gminie)
3.	Wnioskodawca /Partnerzy	Gmina Orchowo, Klub Seniora, Koła Gospodyń Wiejskich, Towarzystwo Przyjaciół Gminy Orchowo
4.	Zakres zadania:	Organizacja zajęć tematycznych i wydarzeń kulturalnych skierowanych do seniorów (zakup niezbędnych materiałów):

		- Zajęcia plastyczne - malowanie, rysowanie, papieroplastyka itp. - Zajęcia relaksacyjne przy muzyce, - Zajęcia muzyczne, taneczne, wspólne śpiewanie, - Trening pamięci- krzyżówki, rebusy, szarady, szachy, karty, warcaby, puzzle, gry planszowe itp. - Zajęcia kulinarne, - Organizowanie imprez okolicznościowych, - Uczestnictwo w imprezach organizowanych na terenie gminy i innych -wyjścia do kina, teatru, spaceru, wycieczki piesze, autokarowe, pielgrzymkowe, ogniska, wieczorki taneczne, wystawy, prelekcje itp. - Spotkania z ciekawymi ludźmi, wieczorki poetyckie, występy artystyczne, - Zajęcia manualne - prace na drutach, szydełku, szycie itp. - Zajęcia teatralne rozwijające umiejętności aktorskie, - Cykliczne spotkania w bibliotece - zapoznanie się z księgozbiorem, nowościami literackimi, czytanie prasy, - Spotkania integracyjne z dziećmi i młodzieżą -integracja społeczna, - zajęcia pro zdrowotne - temat profilaktyki zdrowia i zdrowego odżywiania,
5.	Efekty realizacji:	- podniesienie poziomu aktywności społecznej seniorów, - budowanie solidarności międzypokoleniowej i kształcenie liderów wywodzących się z tej grupy wiekowej, - wspieranie nieformalnych - rodzinnych i pozarodzinnych sieci wsparcia oraz propagowanie organizacji pozarządowych działających w imieniu i na rzecz seniorów, - zwiększenie świadomości i motywacji w zakresie osobistego rozwoju społecznego seniorów, - zwiększenie jakości i efektywności działań środowiskowych w obszarze pomocy społecznej,
6.	Oddziaływania:	☒ Sfera społeczna ☐ Sfera gospodarcza ☐ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☐ Sfera środowiskowa ☐ Sfera techniczna
7.	Wskaźniki:	- ilość seniorów biorących udział w zajęciach, - ilość zrealizowanych projektów socjalnych, - ilość podjętych inicjatyw,
8.	Szacunkowy kosztorys realizacji	10 000 zł
9.	Szacunkowy termin realizacji	2017-2026
10.	Cel projektu	Cel 1. Rozwój kapitału społecznego, zapobieganie i redukcja negatywnych zjawisk społecznych w obszarze rewitalizowanym Kierunki działań:

		- organizacja wydarzeń kulturalnych oraz imprez okolicznościowych dla dzieci i dorosłych, - przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego poprzez realizację projektów socjalnych oraz specjalistyczną pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem
PROJEKT 15		
1.	Tytuł przedsięwzięcia nieinwestycyjnego:	Wsparcie dla funkcjonowania świetlicy przy szkole podstawowej w Różannie
2.	Miejsce realizacji	Różanna dz. ew. 147/2
3.	Wnioskodawca /Partnerzy	Gmina Orchowo,
4.	Zakres zadania:	- zatrudnienie wykwalifikowanego opiekuna do świetlicy, -pomoc w nauce, odrabianie lekcji, - zajęcia dodatkowe dla dzieci i młodzieży m.in. kulinarne, teatralne, muzyczne, plastyczne, - organizacja wyjazdów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, - zakup wszelkich materiałów dydaktycznych niezbędnych do świetlicy, - zakup sprzętów multimedialnych do świetlicy (rzutnik, komputer), - dostosowanie świetlicy do potrzeb dzieci niepełnosprawnych,
5.	Efekty realizacji:	- zwiększenie świadomości i motywacji w zakresie osobistego rozwoju, - zwiększenie jakości i efektywności działań środowiskowych w obszarze kształcenia dzieci i młodzieży, - podniesienie poziomu aktywności ruchowej oraz zainteresowań wśród dzieci i młodzieży, - poprawa dostępności do systemu kształcenia, -podniesienie kompetencji,
6.	Oddziaływania:	☒ Sfera społeczna ☐ Sfera gospodarcza ☐ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☐ Sfera środowiskowa ☐ Sfera techniczna
7.	Wskaźniki:	- liczba obiektów dostosowanych do potrzeb dzieci niepełnosprawnych: 1 - liczba dzieci w wieku powyżej 7 lat objętych dodatkowymi zajęciami rozwijającymi
8.	Szacunkowy kosztorys realizacji	10 000 zł
9.	Szacunkowy termin realizacji	2017-2026
10.	Cel projektu	Cel 1. Rozwój kapitału społecznego, zapobieganie i redukcja negatywnych zjawisk społecznych w obszarze rewitalizowanym Kierunki działań: - organizacja wydarzeń kulturalnych oraz imprez okolicznościowych dla dzieci i dorosłych,

		- modernizacja placówek oświatowych w celu poprawy warunków i bezpieczeństwa dzieci i młodzieży szkolnej - przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego poprzez realizację projektów socjalnych oraz specjalistyczną pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem
PROJEKT 16		
1.	Tytuł przedsięwzięcia nieinwestycyjnego:	Wsparcie i pobudzenie przedsiębiorczości lokalnej
2.	Miejsce realizacji	Cały obszar rewitalizacji (m.in. m.in. budynek Urzędu Gminy, świetlice wiejskie w gminie)
3.	Wnioskodawca /Partnerzy	Gmina Orchowó, Urząd Pracy
4.	Zakres zadania:	- tworzenie warunków do rozwoju, - szkolenia i wsparcie dla mieszkańców chcących otworzyć własną firmę, - promowanie osób chcących działać na „własnym Rynku”, - aktywny punkt informacyjny dla przedsiębiorców, - ujęcie w miejscowych planach zagospodarowania i strategiach rozwoju gospodarczego lub rozwoju przedsiębiorczości,
5.	Efekty realizacji:	- wzrost przedsiębiorczości, - ożywienie na rynku pracy, - pobudzenie handlu,
6.	Oddziaływania:	☒ Sfera społeczna ☒ Sfera gospodarcza ☒ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☐ Sfera środowiskowa ☐ Sfera techniczna
7.	Wskaźniki:	- liczna udzielonych porad specjalistycznych - liczba powstających firm - liczba osób bezrobotnych i poszukujących pracy zarejestrowanych w UP w Słupcy
8.	Szacunkowy kosztorys realizacji	10 000 zł
9.	Szacunkowy termin realizacji	2017-2026
10.	Cel projektu	Cel 3. Wprowadzenie nowych funkcji pozwalających na ożywienie społeczne, kulturowe i gospodarcze Kierunki działań: - wsparcie oraz promowanie osób chcących otworzyć własną firmę na rynku lokalnym - tworzenie nowych miejsc pracy w branży turystycznej oraz oświacie
PROJEKT 17		

1.	Tytuł przedsięwzięcia nieinwestycyjnego:	Promocja kultury Gminy Orchowó
2.	Miejsce realizacji	Cały obszar rewitalizacji (m.in. teren Domu Kultury i Strażaka, świetlice wiejskie w gminie, tereny ścieżek dydaktycznych i rowerowych, strefa rekreacyjno-społeczna Skubarczewo)
3.	Wnioskodawca /Partnerzy	Gmina Orchowó, Klub Seniora, Koła Gospodyń Wiejskich, Towarzystwo Przyjaciół Gminy Orchowó, lokalni przedsiębiorcy, mieszkańcy
4.	Zakres zadania:	- organizacja wydarzeń kulturalnych promujących Gminy Orchowó m.in.: dożynki, dzień ziemi, festyny, dzień strażaka, konkursy gminne, rozgrywki sportowe, wystawy plenerowe, spotkania historyczne.... - wsparcie lokalnych stowarzyszeń m.in. Kół Gospodyń Wiejskich, Klub Seniora, - opracowanie i wydanie publikacji tematycznych - promocja oferty turystycznej Gminy w powiecie, województwie (np. w Internecie)
5.	Efekty realizacji:	-integracja społeczna, -promocja gminy i jej walorów, -wzmocnienie przynależności kulturowej mieszkańców, - zwiększenie zainteresowania turystów gminą,
6.	Oddziaływania:	☒ Sfera społeczna ☒ Sfera gospodarcza ☐ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☐ Sfera środowiskowa ☐ Sfera techniczna
7.	Wskaźniki:	- ilość podjętych inicjatyw /wydarzeń, - wsparcie lokalnych przedsiębiorców, - liczba osób biorących udział w wydarzeniach kulturalnych,
8.	Szacunkowy kosztorys realizacji	45 000 zł
9.	Szacunkowy termin realizacji	2017-2026
10.	Cel projektu	Cel 3. Wprowadzenie nowych funkcji pozwalających na ożywienie społeczne, kulturowe i gospodarcze Kierunki działań: - tworzenie nowych miejsc pracy w branży turystycznej oraz oświacie - promocja walorów kulturowych gminy - organizacja wydarzeń kulturalnych

7.3. Projekty uzupełniające

Poza szczegółowo opisanymi powyżej projektami (inwestycyjne i nie-inwestycyjne), w ramach Programu Rewitalizacji dla Gminy Orchowo przewidziana jest również możliwość realizacji innych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Należy mieć na uwadze, że na chwilę obecną trudno jest zidentyfikować jednoznacznie wszystkie potrzeby mieszkańców. Mogą się one bowiem zmieniać, na przestrzeni funkcjonowania Programu, także ze względu na realizację wpisanych do dokumentu działań. Aby Program Rewitalizacji był elastyczny i mógł reagować na zmieniające się potrzeby mieszkańców, poniżej zaprezentowano zakres tematyczny projektów, które będą mogły być podejmowane w ramach Programu Rewitalizacji dla Gminy Orchowo:

S. Społeczna

Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych oraz organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży. W ramach przedsięwzięcia zakłada się stworzenie lub wykorzystanie istniejącej przestrzeni dla realizacji oferty kulturalno-edukacyjnej dla dzieci i młodzieży na terenie wszystkich obszarów rewitalizacji. Zapewnienie wykwalifikowanego pedagoga oraz wszelkich niezbędnych materiałów i instrumentów oraz zaplecza. Przykładowe formy działań: organizacji spotkań tanecznych / sportowych / gimnastyki, oferta zajęć edukacyjnych dla dzieci oraz młodzieży szkolonej (lekcje gry na instrumentach, zajęcia językowe, zajęcia plastyczne, zajęcia kulinarne, robotyka, itp.). Projekt ten będzie wspierał rozwój kulturalno-społeczny oraz zapewnienie lepszej przyszłości młodemu pokoleniu Gminy.

Stworzenie, opracowanie i wdrożenie założeń Programu Edukacji Ekologicznej dla mieszkańców terenów objętych rewitalizacją jak i całej gminy. Program wpierał będzie działania inwestycyjne dotyczące ochrony środowiska.

Organizacja Izby Pamięci z wykorzystaniem istniejącego dziedzictwa i tradycji gminy. Koncepcja zadania polega na organizacji Izby Pamięci z wykorzystaniem m.in. nowych technologii multimedialnych. Historia powstania, zabytki oraz wyraźne poczucie tożsamości przestrzennej mieszkańców ma być wykorzystane do promowania dziedzictwa i tradycji gminy.

Opracowanie i przeprowadzenie akcji świadomościowych w szkołach w celu wzbudzenia wśród dzieci i młodzieży poczucia przynależności i szacunku do przestrzeni, w której żyją. Np. organizacja warsztatów / zajęć / prelekcji włączających młodych ludzi do projektowania ich własnej przestrzeni oraz oferty kulturalnej (np. warsztaty design thinking). Projektowanie przestrzeni wspólnie z różnymi grupami pozwala na badanie potrzeb mieszkańców, a także przyczynia się do budowania poczucia tożsamości z miejscem zamieszkania.

S. Gospodarcza

Stworzenie Programu Promocji Inwestycyjnej obszaru. Przygotowanie programu promocji inwestycyjnej, prowadzonego przez Urząd Gminy, dotyczącego terenów rewitalizowanych. Program powinien uwzględniać takie elementy, jak: opis / charakterystyka obszaru inwestycyjnego, szczegółowa lokalizacja obszaru, przeznaczenie terenu (zgodnie m.in. z zapisami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, zaleceniami konserwatora zabytków, etc.), oczekiwane efekty

inwestycyjne, plan promocji inwestycyjnej (co / kto / do kogo / jak / kiedy), odpowiedzialność realizacyjna, wskaźniki efektywności realizacji, itp.

Rozbudowa bazy noclegowej. Celem jest wsparcie rozwijającej się wokół terenów rekreacyjnych bazy turystycznej. Działanie to wpłynie na ożywienie w sferze gospodarczej i powstanie nowych miejsc pracy oraz samozatrudnienia.

S. Techniczna

Opracowanie i wykonanie rozbudowy / przebudowy sieci kanalizacyjnej w gminie. Celem zadania jest zawiązanie współpracy pomiędzy właścicielami terenów, na których występuje kanalizacja, opracowanie możliwości rozbudowy/przebudowy sieci sanitarnych i ich wspólne wykonanie. Działanie to wpłynie bezpośrednio na poprawę jakości życia mieszkańców oraz w dalszej perspektywie, będzie sprzyjało zachowaniu dobrej jakości środowiska naturalnego.

Poprawia infrastruktury gminnej. Władze gminy wraz z podmiotami odpowiedzialnymi będą stopniowo i w miarę możliwości remontować i rozbudowywać infrastrukturę dróg, chodników oraz oświetlenia ulicznego.

S. Środowiskowa

Promocja walorów krajobrazowych gminy poprzez rozbudowę szlaków rowerowych i turystycznych. Celem zadania jest zachęcanie mieszkańców Gminy Orchowa oraz okolicznych gmin do wspólnego aktywnego spędzania czasu wolnego oraz propagowanie zdrowego stylu życia. Działanie to wpłynie bezpośrednio na poprawę jakości życia mieszkańców, integracji społecznej. Zwiększy się zainteresowanie turystów powstającą infrastrukturą oraz w dalszej perspektywie, będzie sprzyjało zachowaniu dobrej jakości środowiska naturalnego.

Ograniczenie niskiej emisji. Opracowanie i wdrożenie na terenie gminy programu ograniczenia niskiej emisji związanej z korzystaniem z palenisk dokowych. Program pozwoli na dofinansowania dla mieszkańców na likwidację dotychczasowo używanych palenisk i zastąpienie ich nowoczesnymi. Realizacja programu pozwoli na wyraźne podniesienie jakości życia dla mieszkańców terenu rewitalizowanego ze względu na podniesienie jakości powietrza.

S. Przestrzenno-funkcjonalna

Zagospodarowanie terenu przy boisku gminnym w Różannie na cele rekreacyjno-sportowe. Modernizacja boiska, dobudowa trybun, szatni, miejsca dla drużyn. Stworzenie miejsc i spotkań kibiców (altana, grill, ławeczki) możliwości dobudowy siłowni zewnętrznej. Działanie pozwoli na zwiększenie aktywności wśród mieszkańców, integrację oraz możliwość stworzenia miejsca gminnych i powiatowych rozgrywek.

Zrównoważony transport –stworzenie w gminie komunikacji zbiorowej. Zadanie polega na współpracy władz gminy wraz z przewoźnikami prywatnymi przy tworzeniu niezbędnej w gminie komunikacji. Pozwoli to na lepszy wgląd do placówek oświaty i kultury dla dzieci i młodzieży, rozszerzenie dostępu do rynku pracy dla bezrobotnych oraz otwarcie gminy na gminy ościenne.

7.4. Projekty zintegrowane

W niniejszym Programie zaplanowane zostały projekty zintegrowane, rozumiane jako sekwencje powiązanych ze sobą działań, mających na celu wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanów kryzysowych, łączące aspekty społeczne z przedsięwzięciami infrastrukturalnymi jako zapewniającymi całościowe podejście do procesu rewitalizacji Gminy. Dzięki modernizacji budynków użyteczności publicznej oraz budowie nowy m.in. świetlicy powstaną miejsca w których będzie możliwa większa integracja społeczna mieszkańców. Przykładem może być usprawnienie domu kultury i strażaka, które pozwoli na organizowanie zajęć aktywizujących społeczność seniorów czy organizacje festynów (np. Dzień Ziemi) dla dzieci i młodzieży. W budynku Urzędu Gminy mieści się również GOPS, zatem dzięki modernizacji jego infrastruktury będzie możliwa realizacja zadań nieinwestycyjnych z zakresu m.in. aktywizacji społecznej bezrobotnych i rodzin zagrożonych wykluczeniem.

Kompleksowość ujęcia projektów zapewni osiągnięcie trwałych efektów rewitalizacji, przyczyniających się do odnowy i rozwoju obszaru, a w konsekwencji także jego otoczenia. Każdy z interesariuszy posiadał możliwość zgłaszania projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych do ujęcia w Programie.

7.5. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji

Wymogiem koniecznym dla wspierania projektów rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach:

- **Komplementarność przestrzenna** – oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji *Programu* wzajemnych powiązań pomiędzy projektami i przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi realizowanymi na obszarze rewitalizacji i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji;
- **Komplementarność problemowa** – oznacza konieczność realizacji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wzajemnie dopełniających się tematycznie, sprawiając, że *Program* będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich aspektach tj. społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym;
- **Komplementarność proceduralno-instytucjonalna** – konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania *Programem*, który umożliwi efektywne współdziałanie różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur;
- **Komplementarność międzyokresowa** – konieczność dokonania rozeznania, analizy i oceny oraz sformułowania wniosków odnośnie dotychczasowego sposobu wspierania procesów rewitalizacji, jego skuteczności, osiągnięć i problemów wdrażania;
- **Komplementarność źródeł finansowania** – zakłada, że projekty rewitalizacyjne, wynikające z *Programu* zakładają konieczność uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania.

Komplementarność przestrzenna

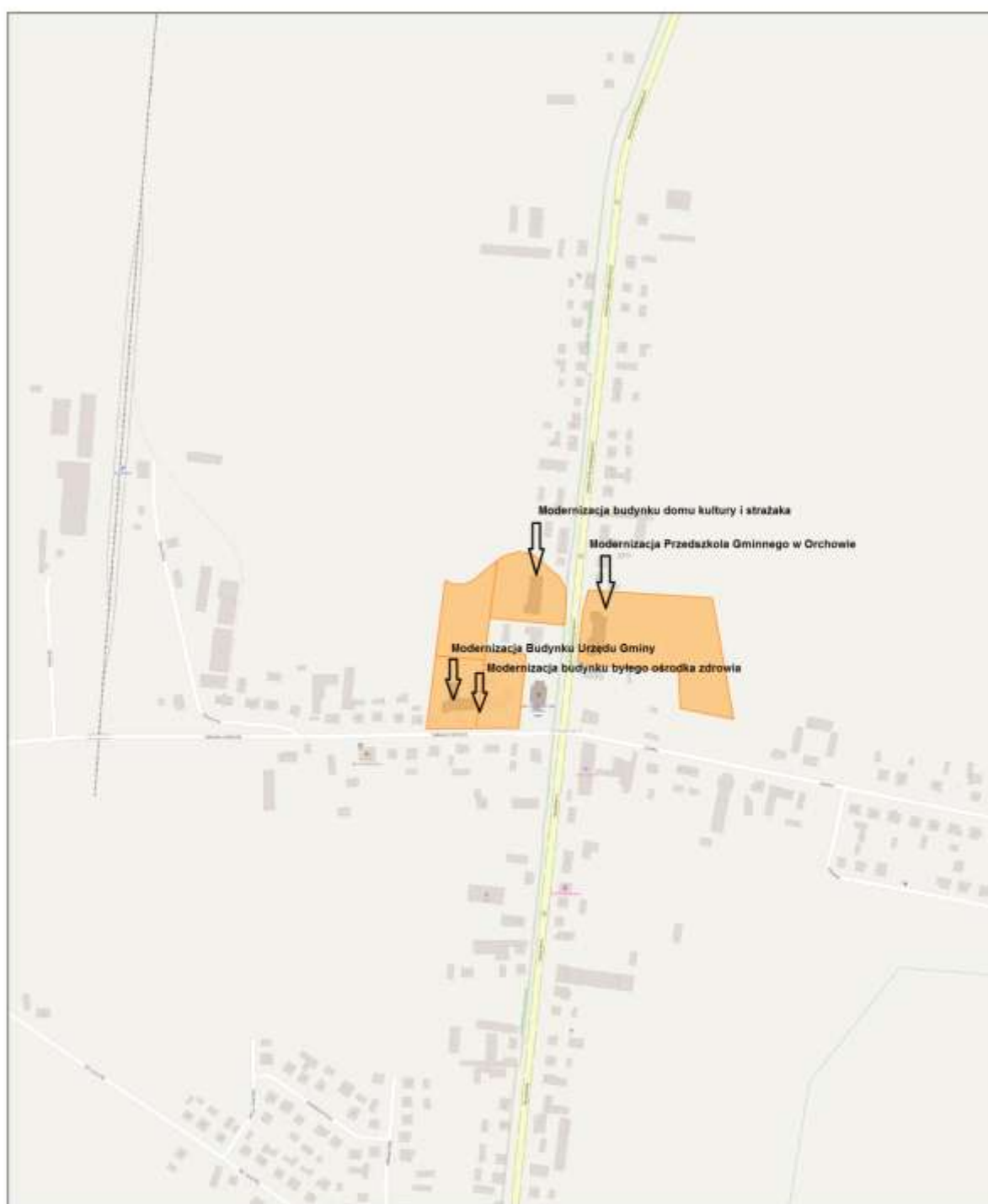
Celem zapewnienia komplementarności przestrzennej projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest efektywne oddziaływanie *Programu* na cały obszar zdegradowany, tak aby poszczególne przedsięwzięcia i projekty rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz by zachodził między nimi efekt synergii. Prowadzone działania nie powinny skutkować przenoszeniem problemów na inne obszary, ani wystąpieniem negatywnych efektów społecznych.

Wyznaczony obszar rewitalizacji charakteryzuje się natężeniem problemów społecznych, a także niezadowalającym stanem obiektów użyteczności publicznej, infrastruktury użytku publicznego oraz zagospodarowania przestrzeni publicznej. W *Programie* zaplanowano do realizacji projekty, które ukierunkowane są na rozwiązywanie problemów w sferze społecznej oraz funkcjonalno-przestrzennej. Zakłada się, że ich realizacja w obszarze rewitalizacji pozytywnie wpłynie na jego otoczenie i docelowo pozytywne efekty realizacji obejmą swym zasięgiem obszar Gminy. Istotnym jest podniesienie, że prawidłowe funkcjonowanie sfery społecznej nie jest możliwe bez odpowiedniego urządzenia i zagospodarowania sfery przestrzenno – funkcjonalnej. Realizacja przedsięwzięć w granicach obszaru rewitalizacji, zarówno w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, w tym obiekty budowlane, tereny gminnej przestrzeni publicznej, jak i społecznej, prowadzącej do zwiększenia aktywności społecznej oraz adresowanie działań do grup społecznych zagrożonych wykluczeniem powoduje, że oczekiwane jest kompleksowe oddziaływanie na obszar rewitalizacji. Zakłada się, że wyprowadzenie obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego doprowadzi w dłuższej perspektywie czasowej do przenoszenia pozytywnych wzorców na inne obszary Gminy.

Zaplanowane w ramach projektów działania obejmują między innymi poprawę zdolności do zatrudnienia osób nieaktywnych zawodowo i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, integrację społeczną mieszkańców przez wspólne działanie, przestrzeń użytkowo-kulturalna w centrum Orchowa, zagospodarowanie terenów wokół Jeziora Skubarczewskiego, budowa świetlicy wiejskiej w Różannie, wsparcie działania świetlicy w szkole w Różannie, zagospodarowanie i budowa sfery rekreacyjno-społecznej na działce gminnej naprzeciwko świetlicy w Skubarczewie, utworzenie skwerków i zieleńców na terenach rewitalizowanych w Różannie.

Ponadto zaplanowano szereg komplementarnych projektów, których celem jest dopełnienie osiągnięcia zamierzonej wizji rewitalizacji. Zasięg oddziaływania projektów dotyczących szeroko pojętej integracji społecznej oraz aktywizacji zawodowej mieszkańców może wykraczać poza obszar rewitalizacji, obejmując swym zakresem także osoby wykluczone, zamieszkujące poza wyznaczonym obszarem.

Obszar rewitalizacji - Orchowo

Legenda

- Granica Gminy Orchowo
- Obszar rewitalizacji

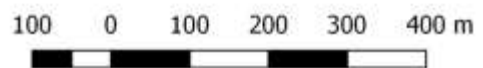
Rysunek 13 Projekty rewitalizacyjne realizowane w miejscowości Orchowo

Obszar rewitalizacji - Różanna

Legenda

- Granica Gminy Orchowo
- Obszar rewitalizacji

Rysunek 14 Projekty rewitalizacyjne realizowane w miejscowości Różanna

Rysunek 15 Projekty rewitalizacyjne realizowane w miejscowości Skubarczewo

Komplementarność problemowa

Celem zapewnienia komplementarności problemowej jest przeciwdziałanie fragmentaryzacji działań, przy jednoczesnej koncentracji na całościowym spojrzeniu na przyczyny występowania kryzysu na danym obszarze. Konieczne jest więc określenie pożądanego stanu realizacji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz ich parametryzacja, ułatwiająca dobór mierników osiągnięcia celów *Programu*. Skuteczna komplementarność problemowa prowadzi do powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach działania, co skutkuje lepszą koordynacją tematyczną i organizacyjną działań jednostki samorządu terytorialnego.

Wszystkie zaplanowane działania w ramach *Programu* zostały zaplanowane w taki sposób, aby się wzajemnie dopełniały tematycznie. Projekty rewitalizacyjne stanowią odpowiedź na problemy zdiagnozowane w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, które przyczyniły się do powstania obszarów zdegradowanych na terenie gminy. Całościowe spojrzenie na przyczyny wystąpienia sytuacji kryzysowej prowadzi do kompleksowej realizacji projektów przewidzianych w ramach *Programu*.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne, ujęte w *Programie* charakteryzują się komplementarnością problemową. Zgłoszone projekty stanowią połączenie działań ze sfery przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej z działaniami społecznymi, co zostało szczegółowo wykazane w charakterystyce planowanych przedsięwzięć. Warta podkreślenia jest komplementarność problemowa pomiędzy realizowanymi projektami tj. poprawa jakości życia oraz kapitału społecznego gminy, poprawa

infrastruktury i zagospodarowania przestrzeni publicznej oraz wykorzystanie potencjału środowiska naturalnego. Wymienione projekty wykazują ścisły związek z przedsięwzięciami w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

W celu zapewnienia komplementarności proceduralno-instytucjonalnej konieczne jest umiejscowienie systemu zarządzania *Programem* rewitalizacji w przyjętym w Gminie systemie zarządzania procesami.

Projekty, które zostały zaplanowane do realizacji w ramach Programu Rewitalizacji dla Gminy Orchowo będą finansowane z różnych źródeł: EFRR, EFS, środki publiczne oraz środki prywatne, które wzajemnie się uzupełniają i łączą. Taki sposób finansowania gwarantuje możliwie najkorzystniejsze uzyskanie efektów dla obszarów rewitalizacji. Ponadto projekty zapisane w dokumencie dają także możliwość stymulowania endogennych (lokalnych) źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, szczególnie przy założeniu lokalnej przedsiębiorczości oraz organizacji społecznych. Dzięki zapewnieniu komplementarności z zakresu źródeł finansowania, uzyskane zostaną korzystniejsze efekty dla obszaru podlegającemu rewitalizacji.

W zakresie komplementarności proceduralno-instytucjonalnej należy podkreślić ważną rolę wszystkich interesariuszy na etapie opracowania i wdrażania *Programu*. Procedury wdrażania *Programu* wymagają współdziałania w ramach Zespołu ds. rewitalizacji, którego trzon stanowić będą pracownicy Urzędu Gminy.

Komplementarność międzyokresowa

Zachowanie ciągłości programowej, polegającej na kontynuacji wsparcia z polityki spójności 2007-2013, ma w procesach rewitalizacji kluczowe znaczenie. Istotnym jest, aby przedsięwzięcia zrealizowane w latach poprzednich dopełnić projektami komplementarnymi, realizowanymi w ramach polityki spójności 2014-2020.

Projekty zaplanowane do realizacji w ramach *Programu* są komplementarne z dotychczas zrealizowanymi. Poniżej zestawiono najważniejsze działania o charakterze rewitalizacyjnym zrealizowane w ramach perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2007-2013 w Gminie Orchowo.

Tabela 59 Zestawienie projektów zrealizowanych przez Gminę Orchowo w latach 2007-2016 z uzyskanym dofinansowaniem

Nazwa Programu	Nazwa Projektu	Okres realizacji [lata]	Wartość Projektu [zł]	Wysokość dofinansowania [zł]
Odnowa i Rozwój Wsi PROW 2007 - 2013	Orchowo jako centrum dziedzictwa historycznego i kulturalnego gminy Orchowo – remont istniejącego Domu Kultury i Strażaka w Orchowie wraz z zagospodarowaniem terenów wokół Kościoła pw. Wszystkich Świętych w Orchowie oraz Kościoła pw. Chrystusa Dobrego Pasterza w Orchowie	2009-2010	618 003,22	329 555,00
Odnowa i Rozwój Wsi PROW 2007 - 2013	Termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Skubarczewie	2011	32 506,47	19 824,00

Nazwa Programu	Nazwa Projektu	Okres realizacji [lata]	Wartość Projektu [zł]	Wysokość dofinansowania [zł]
Odnowa i Rozwój Wsi PROW 2007 - 2013	Termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Szydłowcu	2011	89 925,69	54 838,00
Program „Moje Boisko Orlik 2012”	Budowa kompleksu boisk sportowych w ramach programu „Moje Boisko – Orlik 2012” (boisko piłkarskie oraz boisko wielofunkcyjne wraz z zapleczem sanitarno-szatniowym) w Orchowie	2012	1.012 825,97	472 000,00 333.000,00
Małe Projekty Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju PROW 2007 - 2013	Remont budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Bielsko	2011-2012	22 042,45	5776,89
Małe Projekty Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju PROW 2007 - 2013	Remont i termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Myśłatkowie	2012-2013	30131,47	19 597,70
Odnowa i Rozwój Wsi PROW 2007 - 2013	Przebudowa istniejącej świetlicy wiejskiej oraz budowa placu zabaw w Osówcu	2014	229 560,24	161 180,24
Pięknieje Wielkopolska Wieś	Najpiękniej śpiewają słowiki-rewaloryzacja parku w Słowikowie I etap	2011	5 000,00	5 000,00
Pięknieje Wielkopolska Wieś	Najpiękniej śpiewają słowiki-rewaloryzacja parku w Słowikowie II etap	2012	51 136,92	37 081,92
Pięknieje Wielkopolska Wieś	Rewaloryzacja zachodniej części parku w Myśłatkowie I etap	2010	5 500,00	5 500,00
Pięknieje Wielkopolska Wieś	Rewaloryzacja zachodniej części parku w Myśłatkowie II etap	2011	52 543,01	39 808,73
Pięknieje Wielkopolska Wieś	Budowa placu zabaw z wytyczonym miejscem na grila I etap	2010	5 000,00	5 000,00
Pięknieje Wielkopolska Wieś	Budowa placu zabaw z wytyczonym miejscem na grila II etap	2011	46 235,75	32 608,00
Pięknieje Wielkopolska Wieś	Zagospodarowanie terenu za domem strażaka i kultury w Orchowie na miejsce wypoczynku i rekreacji I etap	2010	10 000,00	10 000,00
Pięknieje Wielkopolska Wieś	Zagospodarowanie terenu za domem strażaka i kultury w Orchowie na miejsce wypoczynku i rekreacji II etap	2011	67 918,11	40 000,00
POKL	Gmina Orchowo-przyjazna szkoła	2010-2011	122 637,00	122 637,00
POKL	Przyjazne szkoły w Gminie Orchowo	2012-2013	120 000,00	120 000,00
POKL	Przedszkole dla nas	2012-2014	1 377 780,94	1 171 113,80
Norweski Mechanizm Finansowy	Budowa kanalizacji sanitarnej z przykanalikami w miejscowości Orchowo-Osowiec Gm. Orchowo	2009-2011	4 244 148,61	2 737 559,61
	Rozbudowa stacji wodociągowej w m. Orchowo	2010	966 v500,88	657 199,00

Nazwa Programu	Nazwa Projektu	Okres realizacji [lata]	Wartość Projektu [zł]	Wysokość dofinansowania [zł]
POKL	Doskonalenie Funkcjonowania JST poprzez wdrażanie systemowego podejścia do Zarządzania	2012-2014	42 330,00	42 330,00
POKL	Cyfryzacja Administracji samorządowej-elektroniczna optymalizacja	2013-2015	81 251,23	81 251,23
Poakcesyjny Program Wsparcia Obszarów Wiejskich	Projekt realizowany przez instytucje i stowarzyszenia z terenu gminy Orchowo w ramach projektu zrealizowano 30 usług integracyjno-społecznych oraz 11 szkoleń	2008-2010	217 962,58	217 962,58
Program Operacyjny Kapitał Ludzki	Szansa dla Orchowa	201-2015	449 792,86	394 172,86
Miejski Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. w Koninie – w ramach Programu „Infrastruktura i Środowisko”	Rekultywacja składowiska odpadów w m. Skubarczewo	2015	280.989,61	
PROW „Odnowa wsi”	Przebudowa świetlicy wiejskiej oraz budowa placu zabaw w m. Osówiec	2014	234.060,24	
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu – EFRR w ramach Priorytetu III „Środowisko Przyrodnicze” Działanie 3.6 „Poprawa bezpieczeństwa środowiskowego i ekologicznego” Schematu VI : WRPO 2007-2013	„Wsparcie techniczne Ochotniczej Straży Pożarnej w Orchowie poprzez zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego „Ciężkiego 4x4” ”	2015	858.600	544.000
Urząd Marszałkowski	Zagospodarowanie terenu przy świetlicy wiejskiej w m. Osówiec – z elementami małej architektury i altany ogrodowej	2016	57.927,58zł	30.000,00zł

Komplementarność źródeł finansowania

Istotna jest zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania. Koordynacja i synergia projektów rewitalizacyjnych finansowanych w szczególności w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego jest konieczna dla uzyskania korzystnych efektów dla obszarów rewitalizacji.

W związku z powyższym na liście projektów podstawowych i komplementarnych ujętych w Programie, znajdują się przedsięwzięcia dotyczące sfery społecznej i przestrzenno-funkcjonalnej, zapewniając tym samym koncentrację celów, ich wzajemne powiązanie i synergii. Należy podkreślić, że ujęte w Programie przedsięwzięcia zakładają spełnienie wymogu komplementarności źródeł finansowania tj. wykorzystanie zewnętrznych, wspólnotowych mechanizmów finansowania, tj.

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny i Fundusz Spójności, funduszy publicznych krajowych, np. Bank Gospodarstwa Krajowego S.A. ale również zaangażowanie środków własnych Gminy i funduszy prywatnych zarówno osób fizycznych, prawnych jak i organizacji pozarządowych, w tym formuły partnerstwa publiczno-prywatnego.

Tabela 60. Komplementarność projektów

Lp.	Nazwa zadania realizowanego	Powiązane dokumenty	Komplementarność projektów
1.	Modernizacja Budynku Urzędu Gminy w Orchowie	- Strategia rozwoju Gminy Orchowo na lata 2014-2020 - Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Orchowo na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 - Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Orchowo - Plan odnowy miejscowości Orchowo - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Orchowo	Projekt komplementarny – nie inwestycyjny: 1. Wsparcie dla funkcjonowania Urzędu Gminy Orchowo 2. Wspieranie działań na rzecz poprawy jakości powietrza poprzez termomodernizację
2.	Modernizacja budynku Domu Kultury i Strażaka w Orchowie	- Strategia rozwoju Gminy Orchowo na lata 2014-2020 - Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Orchowo na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 - Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Orchowo - Plan odnowy miejscowości Orchowo; - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Orchowo	Projekt komplementarny – nie inwestycyjny: 1. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób z terenu wsi Orchowo 2. Promocja kultury Gminy Orchowo 3. Aktywna integracja osób nieaktywnych zawodowo oraz innych grup zagrożonych wykluczeniem 4. Wspieranie działań na rzecz poprawy jakości powietrza poprzez termomodernizację
3.	Modernizacja Przedszkola Gminnego w Orchowie	- Strategia rozwoju Gminy Orchowo na lata 2014-2020 - Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Orchowo na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 - Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Orchowo Plan odnowy miejscowości Orchowo; - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Orchowo	Projekt komplementarny – nie inwestycyjny: 1. Wsparcie dla funkcjonowania przedszkola w m. Orchowo 2. Wspieranie działań na rzecz poprawy jakości powietrza poprzez termomodernizację
4.	Modernizacja budynku byłego ośrodka zdrowia w Orchowie	- Strategia rozwoju Gminy Orchowo na lata 2014-2020 - Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Orchowo na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 - Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Orchowo - Plan odnowy miejscowości Orchowo; - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Orchowo	Projekt komplementarny – nie inwestycyjny: 1. Aktywizacja społeczna osób starszych z terenu m. Orchowo 2. Aktywna integracja osób nieaktywnych zawodowo oraz innych grup zagrożonych wykluczeniem 3. Wspieranie działań na rzecz poprawy jakości powietrza poprzez termomodernizację

Lp.	Nazwa zadania realizowanego	Powiązane dokumenty	Komplementarność projektów
5.	Ścieżka dydaktyczno-edukacyjna w Skubarczewie	- Strategia rozwoju Gminy Orchowo na lata 2014-2020 - Plan odnowy miejscowości Skubarczewo i Kinno - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Orchowo	Projekt komplementarny – nie inwestycyjny: - Aktywna integracja osób nieaktywnych zawodowo oraz innych grup zagrożonych wykluczeniem - Aktywizacja społeczna i zawodowa osób z terenu wsi Orchowo - Promocja lokalnej kultury i przyrody
6.	Modernizacja Świetlicy wiejskiej w Skubarczewie	- Strategia rozwoju Gminy Orchowo na lata 2014-2020 - Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Orchowo - Plan odnowy miejscowości Skubarczewo i Kinno - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Orchowo	Projekt komplementarny – nie inwestycyjny: - Promocja lokalnej kultury - Aktywna integracja osób nieaktywnych zawodowo oraz innych grup zagrożonych wykluczeniem - Aktywizacja społeczna i zawodowa osób z terenu wsi Skubarczewo
7.	Zagospodarowanie i budowa sfery rekreacyjno-społecznej na działce gminnej naprzeciwko świetlicy w Skubarczewie	- Strategia rozwoju Gminy Orchowo na lata 2014-2020 - Plan odnowy miejscowości Skubarczewo i Kinno - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Orchowo	Projekt komplementarny – nie inwestycyjny: - Promocja sportu - Aktywna integracja osób nieaktywnych zawodowo oraz innych grup zagrożonych wykluczeniem - Aktywizacja społeczna i zawodowa osób z terenu wsi Skubarczewo
8.	Budowa Świetlicy wiejskiej w Różannie	- Strategia rozwoju Gminy Orchowo na lata 2014-2020 - Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Orchowo - Plan odnowy miejscowości Różanna i Siedluchno - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Orchowo - Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości Różanna	Projekt komplementarny – nie inwestycyjny: - Aktywizacja społeczna osób z terenu wsi Różanna - Aktywna integracja osób nieaktywnych zawodowo oraz innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym - Wspieranie działań na rzecz poprawy jakości powietrza poprzez termomodernizację
9.	Zagospodarowanie terenu wokół szkoły w Różannie na cele rekreacyjno-sportowe	- Strategia rozwoju Gminy Orchowo na lata 2014-2020 - Plan odnowy miejscowości Różanna i Siedluchno - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Orchowo - Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości Różanna	Projekt komplementarny – nie inwestycyjny: - Aktywizacja społeczna osób z terenu wsi Różanna - Promocja sportu
10.	Budowa placu zabaw z siłownią w Różannie	- Strategia rozwoju Gminy Orchowo na lata 2014-2020 - Plan odnowy miejscowości Różanna i Siedluchno - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Orchowo - Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości Różanna	Projekt komplementarny – nie inwestycyjny: - Aktywizacja społeczna osób z terenu wsi Różanna - Promocja sportu
11.	Utworzenie skwerków i	Strategia rozwoju Gminy Orchowo na lata 2014-2020	Projekt komplementarny – nie inwestycyjny:

Lp.	Nazwa zadania realizowanego	Powiązane dokumenty	Komplementarność projektów
	zieleńców na terenach rewitalizowanych w Różannie	- Plan odnowy miejscowości Różanna i Siedluchno - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Orchowo - Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości Różanna	- Aktywizacja społeczna osób z terenu wsi Różanna - Aktywna integracja osób nieaktywnych zawodowo oraz innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym
12.	Aktywizacja rodzin, dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym w Różannie	- Strategia rozwoju Gminy Orchowo na lata 2014-2020 - Plan odnowy miejscowości Różanna i Siedluchno - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Orchowo - Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości Różanna	Projekt komplementarny – nie inwestycyjny: - Aktywizacja społeczna osób z terenu wsi Różanna - Aktywna integracja osób nieaktywnych zawodowo oraz innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym
13.	Poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez zatrudnienia w Gminie Orchowo	- Strategia rozwoju Gminy Orchowo na lata 2014-2020 - Plan odnowy miejscowości Orchowo - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Orchowo	Projekt komplementarny – nie inwestycyjny: - Aktywizacja społeczna osób z terenu wsi Różanna - Aktywna integracja osób nieaktywnych zawodowo oraz innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym
14.	Aktywizacja społeczna seniorów w Gminie Orchowo	- Strategia rozwoju Gminy Orchowo na lata 2014-2020 - Plan odnowy miejscowości Orchowo - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Orchowo	Projekt komplementarny – nie inwestycyjny: - Aktywizacja społeczna osób starszych z terenu wsi Różanna - Aktywna integracja osób nieaktywnych zawodowo oraz innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym
15.	Wsparcie dla funkcjonowania świetlicy przy szkole podstawowej w Różannie	- Strategia rozwoju Gminy Orchowo na lata 2014-2020 - Plan odnowy miejscowości Różanna i Siedluchno - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Orchowo - Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości Różanna	Projekt komplementarny – nie inwestycyjny: - Aktywizacja społeczna osób starszych i młodzieży z terenu wsi Różanna - Aktywna integracja osób nieaktywnych zawodowo oraz innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym
16.	Wsparcie i pobudzenie przedsiębiorczości lokalnej	- Strategia rozwoju Gminy Orchowo na lata 2014-2020 - Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Orchowo na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 - Plan odnowy miejscowości Orchowo; Różanna i Siedluchno; Skubarczewo i Kinno - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Orchowo	Projekt komplementarny – nie inwestycyjny: - Aktywna integracja osób nieaktywnych zawodowo oraz innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym - Propagowanie działań proekologicznych
17.	Promocja kultury Gminy Orchowo	- Strategia rozwoju Gminy Orchowo na lata 2014-2020 - Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Orchowo na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 - Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Orchowo - Plan odnowy miejscowości Orchowo; Różanna i Siedluchno; Skubarczewo i Kinno	Projekt komplementarny – nie inwestycyjny: - Aktywizacja społeczna osób z terenu wsi Różanna - Promocja kultury lokalnej - Promocja ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju - Wspieranie działań na rzecz

Lp.	Nazwa zadania realizowanego	Powiązane dokumenty	Komplementarność projektów
		Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Orchowo	poprawy jakości powietrza poprzez termomodernizację

Istotna jest zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania. Koordynacja i synergia projektów rewitalizacyjnych finansowanych w szczególności w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego jest konieczna dla uzyskania korzystnych efektów dla obszarów rewitalizacji. W związku z powyższym na liście projektów podstawowych i komplementarnych ujętych w Programie, znajdują się przedsięwzięcia dotyczące sfery społecznej i przestrzennofunkcjonalnej, zapewniając tym samym koncentrację celów, ich wzajemne powiązanie i synergię. Należy podkreślić, że ujęte w Programie przedsięwzięcia zakładają spełnienie wymogu komplementarności źródeł finansowania, tj. wykorzystanie zewnętrznych, wspólnotowych mechanizmów finansowania, tj. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny i Fundusz Spójności, funduszy publicznych krajowych, np. Bank Gospodarstwa Krajowego S.A., ale również zaangażowanie środków własnych Gminy i funduszy prywatnych zarówno osób fizycznych, prawnych, jak i organizacji pozarządowych, w tym formuły partnerstwa publiczno-prywatnego.

7.6. Oczekiwane wskaźniki realizacji programu rewitalizacji

Wskaźniki realizacji określone zostały przy przewidzianych do wykonania zadaniach kartach projektów, opisanych w podpunktach 7.1 i 7.2.

7.7. Wpływ projektów podstawowych na zniwelowanie problemów społeczno-gospodarczych w obszarze rewitalizowanym

Celem głównym Programu Rewitalizacji dla Gminy Orchowo jest poprawa warunków rozwoju i ożywienie obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturalnym, gospodarczym oraz kreowanie ich pozytywnego wizerunku. Dzięki realizacji projektów z zakresu rewitalizacji widoczne będzie zniwelowanie problemów na obszarach rewitalizowanych, ale również na obszarze całej gminy.

Realizowane projekty podstawowe przyczynią się do:

- zwiększenia dostępności do kultury oraz usług,
- umożliwienia organizacji wydarzeń kulturalnych dla lokalnej społeczności,
- umożliwienia osobom starszym spędzania (również aktywnie) czasu wolnego,
- integracji lokalnej społeczności,
- umożliwienia organizacji zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży,
- poprawy warunków do prowadzenia działań edukacyjnych,
- poprawy warunków edukacji dzieci i młodzieży,
- zwiększenia bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w trakcie zajęć szkolnych,
- poprawy estetyki i krajobrazu w rewitalizowanych miejscowościach,

- zwiększenia funkcji rekreacyjnych gminy, zapewnienie dostępu do infrastruktury rekreacyjnej,
- rozwoju turystyki na terenie gminy,
- poszerzenia wiedzy wśród mieszkańców z zakresu walorów przyrodniczych gminy,
- poprawy stanu infrastruktury okołodrogowej (chodniki),
- stworzenia nowych miejsc pracy,
- poprawy zdrowia i standardu życia mieszkańców,
- lepszej dostępności do budynków użyteczności publicznej,
- rozwoju przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy.

Aby na bieżąco kontrolować wdrażanie zaplanowanych do realizacji działań, zaproponowano zastosowanie wskaźników monitorowania dla Programu Rewitalizacji. Wskaźniki zostały przedstawione w rozdziale 10. SYSTEM MONITORINGU I OCENY ORAZ MODYFIKACJI PROJEKTU.

8. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Wyprowadzenie obszarów zdegradowanych w Gminie Orchowo z sytuacji kryzysowej jest procesem długotrwałym i wymagającym znacznych nakładów finansowych na realizację poszczególnych projektów. Gmina Orchowo planuje wykonanie wyszczególnionych w dokumencie inwestycji w oparciu m.in. o zewnętrzne środki finansowe (stawiając nacisk na bezzwrotne dotacje), jak również o środki własne. W celu zapewnienia spójności, większej synergii i efektywności realizacji projektów rewitalizacyjnych, wskazano różne możliwe źródła ich finansowania w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności (FS):

- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020, 16.12.2014 (PO IŚ 2014–2020).
- Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020, 17.12.2014 (PO WER 2014–2020).
- Program Operacyjny Polska Cyfrowa (PO PC 2014-2020).
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 (PROW 2014-2020).
- Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014 – 2020 (WRPO 2014+)

Wykaz priorytetów inwestycyjnych, w ramach których Gmina Orchowo może aplikować o fundusze na realizację zadań objętych PR opisano poniżej.

8.1. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

- 4iii Wsparcie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym,

- 4v Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu,
- 6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego,
- 6iv (6e) Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojaskowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowania
- 9a Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych działań służących zmniejszaniu hałasu

8.2. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój

- 8ii Trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych, w szczególności tych, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą, w tym ludzi młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym i ludzi młodych wywodzących się ze środowisk marginalizowanych, także poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży

8.3. Program Operacyjny Polska Cyfrowa

- 2a Poszerzanie zakresu dostępności łączy szerokopasmowych oraz wprowadzanie szybkich sieci internetowych oraz wspieranie nowych technologii i sieci dla gospodarki cyfrowej,
- 2c Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia.

W ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 możliwe jest wsparcie procesu przygotowania i wdrażania rewitalizacji w regionalnych i krajowych programach operacyjnych. Wsparcie procesu przygotowania i wdrażania rewitalizacji może mieć następujący charakter:

- a) wsparcia procesu programowania rewitalizacji poprzez wsparcie procesu przygotowania programów rewitalizacji jako podstawy prowadzenia rewitalizacji, w tym identyfikacji projektów rewitalizacyjnych, które po spełnieniu warunków nałożonych przez programy operacyjne mogą starać się o dofinansowanie lub preferencje w dofinansowaniu środkami UE;
- b) wsparcia procesu przygotowywania do realizacji niektórych projektów rewitalizacyjnych ze względu na ich znaczenie lub charakter.

8.4. Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014 – 2020 (WRPO 2014+)

Główny celem programu jest poprawa konkurencyjności i spójności województwa. Program obejmuje 9 osi priorytetowych, w ramach których realizowane będą wybrane działania i poddziałania,

mające na celu realizację określonych projektów na rzecz rozwoju województwa wielkopolskiego.

Poszczególne osie priorytetowe kształtują się jak poniżej:

1. OŚ PRIORYTETOWA 1 Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka
2. OŚ PRIORYTETOWA 2 Społeczeństwo informacyjne
3. OŚ PRIORYTETOWA 3 Energia
4. PRIORYTETOWA 4 Środowisko
5. OŚ PRIORYTETOWA 5 Transport
6. OŚ PRIORYTETOWA 6 Rynek Pracy
7. OŚ PRIORYTETOWA 7 Włączenie społeczne
8. OŚ PRIORYTETOWA 8 Edukacja
9. OŚ PRIORYTETOWA 9 Infrastruktura dla kapitału ludzkiego.

Tabela 61. Źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2014+

Numer i nazwa Osi Priorytetowej/Działania/Poddziałania	Typy projektów mogących uzyskać dofinansowanie	Projekty rewitalizacyjne, które mogą otrzymać dofinansowanie w WRPO 2014+
Oś priorytetowa 3. Energia. Działanie 3.2. Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym	Kompleksowa, głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej lub budynków zamieszkania zbiorowego³⁰ związana m.in. z: a) ociepleniem obiektu, b) wymianą okien, drzwi zewnętrznych, c) przebudową systemów grzewczych (wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła), systemów wentylacji i klimatyzacji, d) instalacją OZE w modernizowanych energetycznie budynkach, w tym z zastosowaniem kogeneracji, e) instalacją systemów chłodzących, w tym również z OZE, f) wymianą oświetlenia na energooszczędne g) systemami monitorowania i zarządzania energią h) finansowaniem opracowanych audytów energetycznych dla sektora publicznego – jako elementu kompleksowego projektu.	Modernizacja Budynku Urzędu Gminy; Modernizacja budynku Domu Kultury i Strażaka; Modernizacja Przedszkola Gminnego w Orchowie; Modernizacja budynku byłego ośrodka zdrowia; Modernizacja Świetlicy wiejskiej;
Oś priorytetowa 4. Środowisko. Działanie 4.4 Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego	Poniższe typy projektów muszą przyczyniać się do poprawy dostępu do kultury, wzmocnienia funkcji edukacyjnych i zwiększenia udziału obywateli w kulturze. 1. Rewitalizacja, rewaloryzacja, konserwacja, renowacja, restauracja, zachowanie, a także adaptacja na cele kulturalne, obiektów oraz obszarów zabytkowych. 2. Rozbudowa, przebudowa instytucji kultury oraz wyposażenie instytucji kultury. 3. Rewitalizacja, rewaloryzacja, konserwacja, renowacja, restauracja, zachowanie, a także adaptacja na cele kulturalne obiektów przemysłowych i powojennych o wartościach historycznych. 4. Ochrona, zachowanie i zabezpieczenie obiektów dziedzictwa kulturowego i obiektów zabytkowych. 5. Zakup trwałego wyposażenia oraz konserwacja i zabezpieczenie muzealiów, archiwaliów, starodruków i innych zabytków ruchomych jako integralne elementy szerszego projektu infrastrukturalnego. 6. Zabezpieczenie zabytków przed kradzieżą i zniszczeniem jako część szerszego projektu infrastrukturalnego. 7. Zagospodarowanie otoczenia obiektów o charakterze kulturalnym (wyłącznie jako element szerszego projektu infrastrukturalnego). 8. Tworzenie i rozwój systemów oznakowania obszarów i obiektów atrakcyjnych kulturowo (wyłącznie jako element projektu infrastrukturalnego). 9. Działania związane z wykorzystaniem i rozwojem aplikacji i usług teleinformatycznych, jak również rozwój kultury i turystyki związanej z treściami cyfrowymi (wyłącznie jako element projektu infrastrukturalnego).	Wsparcie dla funkcjonowania świetlicy przy szkole podstawowej w Różannie; Ścieżka dydaktyczno-edukacyjna; Modernizacja budynku Domu Kultury i Strażaka;
Oś priorytetowa 6. Rynek pracy/ Działanie 6.2/Aktywizacja zawodowa	Instrumenty i usługi rynku pracy wskazane w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.	Poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez zatrudnienia

Numer i nazwa Osi Priorytetowej/Działania/Poddziałania	Typy projektów mogących uzyskać dofinansowanie	Projekty rewitalizacyjne, które mogą otrzymać dofinansowanie w WRPO 2014+
Oś priorytetowa 6. Rynek pracy/ Działanie 6.3. Samozatrudnienie i przedsiębiorczość, dofinansowanie	Wsparcie na rzecz osób chcących założyć pozarolniczą działalność gospodarczą obejmujące: 1. diagnozę kompetencji zawodowych w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej (obowiązkowy element rekrutacji), 2. szkolenia lub doradztwo przygotowujące do rozpoczęcia działalności gospodarczej, 3. dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej; 4. wsparcie pomostowe w postaci indywidualnych usług doradczych o charakterze specjalistycznym lub pomostowe wsparcie finansowe.	Wsparcie i pobudzenie przedsiębiorczości lokalnej
Oś priorytetowa 6. Rynek pracy/ działanie 6.5. doskonalenie kompetencji osób pracujących i wsparcie procesów adaptacyjnych	Wsparcie typu outplacementowego dla osób przewidzianych do zwolnienia, zagrożonych zwolnieniem z pracy lub zwolnionych z przyczyn nie dotyczących pracownika, w szczególności poprzez: - doradztwa zawodowe połączone z przygotowaniem Indywidualnego Planu Działania lub innego dokumentu pełniącego analogiczną funkcję jako obowiązkowy element wsparcia, - pośrednictwo pracy, poradnictwo psychologiczne, - szkolenia, kursy, staże, studia podyplomowe, praktyki zawodowe, - subsydiowane zatrudnienie, - dodatek relokacyjny, - wsparcie finansowe na założenie własnej działalności gospodarczej w formie dotacji połączone z pomostowym wsparciem finansowym oraz doradczo-szkoleniowym.	-
Oś priorytetowa 7. Włączenie społeczne. Działanie 7.1. Aktywna integracja	1. Projekty z zakresu wsparcia działań, mających na celu integrację i aktywizację społeczno-zawodową osób, rodzin/grup/środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, przez wykorzystanie instrumentów aktywizacji: a) zawodowej – pomoc w podjęciu decyzji dotyczącej wyboru lub zmiany zawodu, wyposażenie w kompetencje i kwalifikacje zawodowe oraz umiejętności pożądane na rynku pracy tj. np. wsparcie usług reintegracji i rehabilitacji społeczno-zawodowej świadczonych w Centrach Integracji Społecznej, Klubach Integracji Społecznej, Zakładach Aktywności Zawodowej lub Warsztatach Terapii Zajęciowej 106, 107, zatrudnienie wspierane, zatrudnienie wspomagane, praktyki, staże, prace społecznie użyteczne, usługi asystenckodoradcze wspierające aktywizację zawodową, w tym: trener pracy, asystent pracy, doradca zawodowy, wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy na potrzeby zatrudnienia osoby z niepełnosprawnością, dostosowanie stanowiska pracy do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, kursy i szkolenia dla osób bezrobotnych i biernych zawodowo, wyposażające uczestnika w kwalifikacje lub kompetencje zawodowe, które zostaną wykorzystane do uzyskania zatrudnienia (wraz ze stypendiami), b) edukacyjnej – podniesienie poziomu wykształcenia lub dostosowanie poziomu wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy tj. np. sfinansowanie zajęć szkolnych, związanych z uzupełnieniem wykształcenia na poziomie podstawowym, gimnazjalnym, ponadgimnazjalnym lub policealnym dla osób w wieku aktywności zawodowej (wraz ze stypendiami), zajęcia w ramach kształcenia ustawicznego oraz kosztów z nimi związanych w celu zyskania zawodu lub przygotowania zawodowego sfinansowanie zajęć w ramach podnoszenia kluczowych kompetencji i umiejętności zawodowych, kursy i szkolenia umożliwiające podniesienie kwalifikacji lub kompetencji zawodowych osób pracujących (wraz ze stypendiami), organizacja i sfinansowanie usług wspierających aktywizację edukacyjną (np. brokera edukacyjnego oraz kosztów z nimi związanych),	Aktywizacja rodzin, dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym

Numer i nazwa Osi Priorytetowej/Działania/Poddziałania	Typy projektów mogących uzyskać dofinansowanie	Projekty rewitalizacyjne, które mogą otrzymać dofinansowanie w WRPO 2014+
	c) zdrowotnej – wyeliminowanie lub złagodzenie barier zdrowotnych utrudniających funkcjonowanie w społeczeństwie lub powodujących oddalenie od rynku pracy (tylko w przypadku gdy stanowi jeden z elementów projektu, w powiązaniu z innymi instrumentami aktywizacji i/lub podejmowanym zatrudnieniem), np. - finansowanie badań profilaktycznych lub specjalistycznych, - skierowanie i sfinansowanie terapii psychologicznej, rodzinnej, psychospołecznej dla osób lub rodzin, - skierowanie i sfinansowanie programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego w przypadku osób uzależnionych od alkoholu, - skierowanie i sfinansowanie programu terapeutycznego w zakładzie opieki zdrowotnej dla osób uzależnionych od narkotyków lub innych środków odurzających, - sfinansowanie części kosztów zespołów ćwiczeń fizycznych usprawniających psychoruchowo lub zajęć rehabilitacyjnych zgodnie z potrzebami osób z niepełnosprawnościami, - skierowanie i sfinansowanie programu korekcyjno - edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie oraz wsparcie dla osób dotkniętych przemocą, o których mowa w przepisach o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie d) społecznej – przywrócenie lub wzmocnienie kompetencji społecznych, zaradności, samodzielności i aktywności społecznej, np.: - organizacja i finansowanie usług wspierających osoby z niepełnosprawnościami (m.in. koszty zatrudnienia tłumacza osoby głuchoniemej, przewodnika osoby niewidomej, asystenta osoby niepełnosprawnej), - finansowanie kosztów dostępu do usług bezpłatnego poradnictwa prawnego i obywatelskiego (indywidualnego i grupowego) oraz mediacji rodzinnej i interwencji kryzysowej, - organizacja i finansowanie kosztów wolontariatu oraz kosztów zatrudnienia osoby prowadzącej klub wolontariuszy, - organizacja i finansowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych w tym kosztów zatrudnienia i działania osoby prowadzącej klub lub grupę, - organizacja i finansowanie uczestnictwa w grupach i klubach samopomocowych w tym kosztów zatrudnienia i działania osoby prowadzącej klub lub grupę, - organizacja i finansowanie usług wsparcia i aktywizacji rodzin marginalizowanych (m.in. asystent rodziny, mediator), - koszty zatrudnienia np. asystenta osoby bezdomnej, asystenta osoby opuszczającej zakład karny, - pokrycie kosztów uczestnictwa w placówkach wsparcia dziennego, świetlicach i klubach, - organizacja i finansowanie usług wspierających animację lokalną, w tym kosztów zatrudnienia animatora lokalnego, lidera klubu integracji społecznej, streetworkera), - praca socjalna. e) działania o charakterze środowiskowym (wyłącznie przy jednoczesnym zastosowaniu instrumentów aktywizacji zawodowej, społecznej lub edukacyjnej) – m.in. koszty spotkań związanych np. z realizacją programów aktywności lokalnej,	

Numer i nazwa Osi Priorytetowej/Działania/Poddziałania	Typy projektów mogących uzyskać dofinansowanie	Projekty rewitalizacyjne, które mogą otrzymać dofinansowanie w WRPO 2014+
	organizowanie i inspirowanie udziału mieszkańców w spotkaniach, w szczególności o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym; inne działania o charakterze integracyjnym wynikające np. z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, o przeciwdziałaniu narkomanii.	
Oś priorytetowa 9. Infrastruktura dla kapitału ludzkiego/ Działanie 9.1. Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną/ poddziałanie 9.1.2. Infrastruktura społeczna	Infrastruktura społeczna a) inwestycje w ramach rozwoju mieszkalnictwa wspomaganego w powiązaniu z procesem aktywizacji zawodowej i do momentu osiągnięcia samodzielności ekonomicznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (z wyłączeniem osób zależnych), b) wsparcie dla tworzenia i funkcjonowania regionalnej infrastruktury usług społecznych, powiązane z procesem aktywizacji społecznozawodowej i deinstytucjonalizacji usług - remont, przebudowa, adaptacja lokalu lub budynku, w uzasadnionych przypadkach rozbudowa, nadbudowa, budowa budynku, zakup wyposażenia, c) wsparcie inwestycji z zakresu dostosowania infrastruktury pieczy zastępczej, oraz poprawa infrastruktury pieczy zastępczej i przekształcenia placówek opiekuńczo-wychowawczych w kierunku rodzinnej pieczy zastępczej – remont, przebudowa, adaptacja lokalu lub budynku, w uzasadnionych przypadkach rozbudowa, nadbudowa, budowa budynku, zakup wyposażenia, d) wsparcie inwestycji z zakresu tworzenia i funkcjonowania podmiotów wsparcia dziennego dzieci w wieku do lat 3, (np. żłobki, kluby dziecięce) oraz działań na rzecz zwiększania liczby miejsc w istniejących instytucjach (wyposażenie, dostosowanie, adaptacja, w uzasadnionych przypadkach budowa nowych obiektów). Projekty finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego będą realizowane w ścisłym połączeniu z działaniami podejmowanymi w ramach wsparcia Europejskiego Funduszu Społecznego, który pełni funkcję wiodącą w tym obszarze interwencji.	-
Oś priorytetowa 9. Infrastruktura dla kapitału ludzkiego/ Działanie 9.2. Rewitalizacja obszarów problemowych/ poddziałanie 9.2.1. Rewitalizacja miast i ich dzielnic, terenów wiejskich i powojennych	Rewitalizacja miast i ich dzielnic, terenów wiejskich, przemysłowych i powojennych Projekty wynikające z kompleksowych Programów Rewitalizacji zdegradowanych fizycznie, społecznie i gospodarczo obszarów miast, dzielnic miast oraz terenów wiejskich, terenów powojennych i przemysłowych wymagających odnowy, czy restrukturyzacji, ze szczególnym uwzględnieniem rozwiązywania problemów społecznych: Przebudowa lub adaptacja budynków, obiektów na terenach zdegradowanych w celu przywrócenia i/lub nadania im nowych funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych lub rekreacyjnych w tym: remont lub przebudowa elewacji, fasad i dachów budynków oraz pomieszczeń w tym: remont, przebudowa instalacji: grzewczych, elektrycznych, gazowych i wodno-kanalizacyjnych w budynkach wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu (budowa, remont, przebudowa małej architektury, ogrodzeń), adaptacja, przebudowa lub remonty budynków i przestrzeni użyteczności publicznej wraz z przyległym otoczeniem na cele edukacyjne, społeczne i gospodarcze znajdujących się na terenie rewitalizowanym w tym m.in. przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły średnie i ponadgimnazjalne, szkoły wyższe, szkolne stołówki, domy dziecka, ośrodki walki z patologiami społecznymi, poradnie psychologiczne, świetlice dla dzieci i młodzieży, domy kultury, centra aktywności obywatelskiej, Warsztaty Terapii Zajęciowej oraz obiekty służące pomocą społeczną. Poprawa funkcjonalności ruchu kołowego, ruchu pieszego i estetyki przestrzeni publicznych rewitalizowanego terenu, w tym: - budowa, rozbudowa, modernizacja lub remont dróg lokalnych na rewitalizowanym terenie i ich	Modernizacja Budynku Urzędu Gminy; Modernizacja budynku Domu Kultury i Strażaka; Modernizacja Przedszkola Gminnego w Orchowie; Modernizacja budynku byłego ośrodka zdrowia Zagospodarowanie i budowa sfery rekreacyjno-społecznej na działce gminnej naprzeciwko świetlicy; Budowa Świetlicy wiejskiej w Różannie; Zagospodarowanie terenu wokół szkoły w Różannie na cele rekreacyjno- sportowe; Budowa placu zabaw z siłownią; Utworzenie skwerków i

Numer i nazwa Osi Priorytetowej/Działania/Poddziałania	Typy projektów mogących uzyskać dofinansowanie	Projekty rewitalizacyjne, które mogą otrzymać dofinansowanie w WRPO 2014+
	połączeń z siecią dróg publicznych (jedynie jako element szerszego projektu rewitalizacyjnego i wówczas gdy przyczyni się do fizycznej, gospodarczej i społecznej rewitalizacji i regeneracji obszarów miejskich lub miejskich obszarów funkcjonalnych jako element kompleksowych programów rewitalizacji), - budowa, remonty lub przebudowa chodników i przejść dla pieszych oraz wszelkiej infrastruktury pozwalającej na zwiększenie bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów (np. ścieżki rowerowe), wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia, wyburzanie budynków i uporządkowanie przestrzeni publicznej, - renowacja wspólnych części wielorodzinnych budynków mieszkalnych – tylko w przypadku, kiedy jest częścią większego projektu rewitalizacyjnego. Wsparcie inwestycyjne na rzecz podmiotów ekonomii społecznej w zakresie budowy, przebudowy, rozbudowy oraz wyposażenia obiektów ekonomii społecznej.	zieleniców na terenach rewitalizowanych;

Numer i nazwa Osi Priorytetowej/Działania/Poddziałania	Typy projektów mogących uzyskać dofinansowanie	Projekty rewitalizacyjne, które mogą otrzymać dofinansowanie w WRPO 2014+
Oś priorytetowa 9. Infrastruktura dla kapitału ludzkiego/ Działanie 9.2. Rewitalizacja obszarów problemowych/ poddziałanie 9.2.1. Rewitalizacja miast i ich dzielnic, terenów wiejskich przemysłowych i powojennych	Projekty zgodne z Mandatem Terytorialnym poszczególnych OSI Ośrodków Subregionalnych Rewitalizacja miast i ich dzielnic, terenów wiejskich, przemysłowych i powojennych Projekty wynikające z kompleksowych Programów Rewitalizacji zdegradowanych fizycznie, społecznie i gospodarczo obszarów miast, dzielnic miast oraz terenów wiejskich, terenów powojennych i przemysłowych wymagających odnowy, czy restrukturyzacji, ze szczególnym uwzględnieniem rozwiązywania problemów społecznych: Przebudowa lub adaptacja budynków, obiektów na terenach zdegradowanych w celu przywrócenia i/lub nadania im nowych funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych lub rekreacyjnych w tym: remont lub przebudowa elewacji, fasad i dachów budynków oraz pomieszczeń w tym: remont, przebudowa instalacji: grzewczych, elektrycznych, gazowych i wodno-kanalizacyjnych w budynkach wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu (budowa, remont, przebudowa małej architektury, ogrodzeń), adaptacja, przebudowa lub remonty budynków i przestrzeni użyteczności publicznej wraz z przyległym otoczeniem na cele edukacyjne, społeczne i gospodarcze znajdujących się na terenie rewitalizowanym w tym m.in. przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły średnie i ponadgimnazjalne, szkoły wyższe, szkolne stołówki, domy dziecka, ośrodki walki z patologiami społecznymi, poradnie psychologiczne, świetlice dla dzieci i młodzieży, domy kultury, centra aktywności obywatelskiej, Warsztaty Terapii Zajęciowej oraz obiekty służące pomocą społeczną. Poprawa funkcjonalności ruchu kołowego, ruchu pieszego i estetyki przestrzeni publicznych rewitalizowanego terenu, w tym: - budowa, rozbudowa, modernizacja lub remont dróg lokalnych na rewitalizowanym terenie i ich połączeń z siecią dróg publicznych (jedynie jako element szerszego projektu rewitalizacyjnego i wówczas gdy przyczyni się do fizycznej, gospodarczej i społecznej rewitalizacji i regeneracji obszarów miejskich lub miejskich obszarów funkcjonalnych jako element kompleksowych programów rewitalizacji), - budowa, remonty lub przebudowa chodników i przejść dla pieszych oraz wszelkiej infrastruktury pozwalającej na zwiększenie bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów (np. ścieżki rowerowe), wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia, wyburzanie budynków i uporządkowanie przestrzeni publicznej, - renowacja wspólnych części wielorodzinnych budynków mieszkalnych – tylko w przypadku, kiedy jest częścią większego projektu rewitalizacyjnego. Wsparcie inwestycyjne na rzecz podmiotów ekonomii społecznej w zakresie budowy, przebudowy, rozbudowy oraz wyposażenia obiektów ekonomii społecznej.	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie WRPO +201

9. SYSTEM WDRAŻANIA PROGRAMU REWITALIZACJI

9.1. Harmonogram realizacji Programu Rewitalizacji

Działania rewitalizacyjne, uwzględnione w Programie, obejmują zarówno zadania o charakterze głównym, jak i zadania uzupełniające. Realizacja ich uzależniona jest przede wszystkim od możliwości finansowych gminy oraz dostępności środków zewnętrznych i rozłożona w czasie (latach 2017 – 2026). Aproxymatywne ramy czasowe zostały przedstawione poniżej.

Tabela 62. Harmonogram czasowo - finansowy Programu Rewitalizacji na lata 2017 - 2026

NAZWA REALIZOWANEGO PROJEKTU	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA (Budżet gminy, Budżet państwa, środki prywatne, środki UE, inne)	Szacunkowe koszty [tys. zł]	LATA REALIZACJI									
			2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Modernizacja Budynku Urzędu Gminy	Budżet gminy, środki UE, Budżet państwa	1 100		X	X	X	X	X	X	X	X	
Modernizacja budynku Domu Kultury i Strażaka	Budżet gminy, środki UE, Budżet państwa	500		X	X	X	X	X	X	X	X	
Modernizacja Przedszkola Gminnego w Orchowie	Budżet gminy, środki UE, Budżet państwa	600		X	X	X	X	X	X			
Modernizacja budynku byłego ośrodka zdrowia	Budżet gminy, środki UE, Budżet państwa	250		X	X	X	X	X	X	X	X	
Ścieżka dydaktyczno-edukacyjna	Budżet gminy, środki UE, Budżet państwa, inne	150			X	X	X	X	X	X	X	
Modernizacja Świetlicy wiejskiej	Budżet gminy, Budżet państwa, środki UE	60		X	X	X	X	X	X	X	X	
Zagospodarowanie i budowa sfery rekreacyjno-społecznej na działce gminnej naprzeciwko świetlicy,	Budżet gminy, Budżet państwa, środki UE	30		X	X	X	X	X	X	X	X	
Budowa Świetlicy wiejskiej w Różannie	Budżet gminy, środki UE, inne	400						X	X	X	X	
Zagospodarowanie terenu wokół szkoły w Różannie na cele rekreacyjno-sportowe	Budżet gminy, Budżet państwa, środki UE, inne	30		X	X	X	X					
Budowa placu zabaw z siłownią	Budżet gminy, środki UE,	40		X	X	X	X					

NAZWA REALIZOWANEGO PROJEKTU	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA (Budżet gminy, Budżet państwa, środki prywatne, środki UE, inne)	Szacunkowe koszty [tys. zł]	LATA REALIZACJI									
			2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Utworzenie skwerków i zieleńców na terenach rewitalizowanych	Budżet gminy, inne, środki prywatne	40			X	X	X	X	X	X	X	
Aktywizacja rodzin, dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym	Budżet gminy, środki UE	10	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez zatrudnienia	Budżet gminy, Budżet państwa, środki UE	10	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Aktywizacja społeczna seniorów	Budżet gminy, środki UE, inne	10	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Wsparcie dla funkcjonowania świetlicy przy szkole podstawowej w Różannie	Budżet gminy, środki UE, inne	10	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Wsparcie i pobudzenie przedsiębiorczości lokalnej	Budżet gminy, środki UE, Budżet państwa, inne, środki prywatne	10	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Promocja kultury Gminy Orchowó	Budżet gminy, środki UE, inne, środki prywatne	45	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

9.2. Indykatywne ramy finansowe

Finansowania działań w dziedzinie rewitalizacji obszarów gminy związane jest z wykorzystywaniem i łączeniem dostępnych środków pomocowych funduszy europejskich ze środkami przewidzianymi w ramach polityk sektorowych i instrumentów krajowych. Zaangażowane powinny zostać również środki publiczne pochodzące z budżetu państwa, budżetu gminy, a także środki pozostałych interesariuszy Programu. Koordynacja wszystkich działań finansowych na cele rewitalizacji powinna być wykonana dokładnie i należyście zgodnie z zachowaniem wszelkich zasad. Potencjalne źródła oraz ramy finansowania projektów rewitalizacji zostały przedstawione w poniższej tabeli. Zarówno lista projektów jak i ich finansowanie ma charakter indykatywny. Dopuszcza się, zatem możliwości zmian w projektach oraz modyfikacje źródeł finansowania.

Tabela 63. Indykatywne ramy finansowe

Lp.	Nazwa realizowanego projektu	Szacowana wartość projektu [tys. zł]	Potencjalne źródło finansowania
1.	Modernizacja Budynku Urzędu Gminy	1 100	WRPO 2014+ działanie 3.2. Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym, dofinansowanie 85% EFRR, 15% środki własne WRPO 2014+ działanie 9.2. Rewitalizacja miast i ich dzielnic, terenów wiejskich, przemysłowych i powojennych, dofinansowanie 85% EFRR, 15% środki własne PROW 2014-2020 działanie M10 - Działanie rolno środowiskowo-klimatyczne, Dofinansowanie: a. 100% stawki podstawowej – za powierzchnię od 0,10 ha do 50 ha, b. 75% stawki podstawowej - za powierzchnię powyżej 50 ha do 100 ha, c. 60% stawki podstawowej - za powierzchnię powyżej 100 ha Fundusz Termomodernizacji i Remontów Banku Gospodarstwa Krajowego, wysokość premii termomodernizacyjnej wynosi 20% kwoty kredytu wykorzystanego na realizację przedsięwzięcia termomodernizacyjnego.
2.	Modernizacja budynku Domu Kultury i Strażaka	500	WRPO 2014+ działanie 3.2. Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym, dofinansowanie 85% EFRR, 15% środki własne WRPO 2014+ działanie 4.4. Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego, dofinansowanie 85% EFRR, 15% środki własne WRPO 2014+ działanie 9.2. Rewitalizacja miast i ich dzielnic, terenów wiejskich, przemysłowych i powojennych, dofinansowanie 85% EFRR, 15% środki własne PROW 2014-2020 działanie M10 - Działanie rolno środowiskowo-klimatyczne, Dofinansowanie: a. 100% stawki podstawowej – za powierzchnię od 0,10 ha do 50 ha, b. 75% stawki podstawowej - za powierzchnię powyżej 50 ha do 100 ha, c. 60% stawki podstawowej - za powierzchnię powyżej 100 ha Fundusz Termomodernizacji i Remontów Banku Gospodarstwa Krajowego, wysokość premii termomodernizacyjnej wynosi 20% kwoty kredytu wykorzystanego na realizację przedsięwzięcia termomodernizacyjnego.
3.	Modernizacja Przedszkola Gminnego w Orchowie	600	WRPO 2014+ działanie 3.2. Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym, dofinansowanie 85% EFRR, 15% środki własne WRPO 2014+ działanie 9.2. Rewitalizacja miast i ich dzielnic, terenów wiejskich, przemysłowych i powojennych, dofinansowanie 85% EFRR, 15% środki własne PROW 2014-2020 działanie M10 - Działanie rolno środowiskowo-klimatyczne, Dofinansowanie: a. 100% stawki podstawowej – za powierzchnię od 0,10 ha do 50 ha, b. 75% stawki podstawowej - za powierzchnię powyżej 50 ha do 100 ha, c. 60% stawki podstawowej - za powierzchnię powyżej 100 ha

Lp.	Nazwa realizowanego projektu	Szacowana wartość projektu [tys. zł]	Potencjalne źródło finansowania
4.	Modernizacja budynku byłego ośrodka zdrowia	250	WRPO 2014+ działanie 3.2. Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym, dofinansowanie 85% EFRR, 15% środki własne WRPO 2014+ działanie 9.2. Rewitalizacja miast i ich dzielnic, terenów wiejskich, przemysłowych i powojennych, dofinansowanie 85% EFRR, 15% środki własne PROW 2014-2020 działanie M10 - Działanie rolno środowiskowo-klimatyczne, Dofinansowanie: a. 100% stawki podstawowej – za powierzchnię od 0,10 ha do 50 ha, b. 75% stawki podstawowej - za powierzchnię powyżej 50 ha do 100 ha, c. 60% stawki podstawowej - za powierzchnię powyżej 100 ha PROW 2014-2020 działanie M07 - Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, poddziałanie 3. Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury, dofinansowanie 63,63% EFFROW, 36,37% wkład własny
5.	Ścieżka dydaktyczno-edukacyjna	150	PO IiŚ 2014-2020 działanie 5.1. Wspieranie kompleksowych projektów z zakresu ochrony siedlisk przyrodniczych (ekosystemów) na obszarach chronionych oraz zachowanie różnorodności gatunkowej PROW 2014-2020 działanie M07 - Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, poddziałanie, 2. Badania i inwestycje związane z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym dotyczące powiązanych aspektów społeczno-gospodarczych oraz środków w zakresie świadomości środowiskowej, dofinansowanie 63,63% EFFROW, 36,37% wkład własny PROW 2014-2020 działanie M07 - Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, poddziałanie 3. Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury, dofinansowanie 63,63% EFFROW, 36,37% wkład własny WRPO 2014+ działanie 4.4. Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego, dofinansowanie 85% EFRR, 15% środki własne WFOŚiGW 2017-2020 Priorytet IV: Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów Priorytet V: Edukacja ekologiczna
6.	Modernizacja Świetlicy wiejskiej	60	WRPO 2014+ działanie 3.2. Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym, dofinansowanie 85% EFRR, 15% środki własne PROW 2014-2020 działanie M10 - Działanie rolno środowiskowo-klimatyczne, Dofinansowanie: a. 100% stawki podstawowej – za powierzchnię od 0,10 ha do 50 ha, b. 75% stawki podstawowej - za powierzchnię powyżej 50 ha do 100 ha, c. 60% stawki podstawowej - za powierzchnię powyżej 100 ha PROW 2014-2020 działanie M07 - Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, poddziałanie 3. Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w

Lp.	Nazwa realizowanego projektu	Szacowana wartość projektu [tys. zł]	Potencjalne źródło finansowania
			tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury, dofinansowanie 63,63% EFFROW, 36,37% wkład własny
7.	Zagospodarowanie i budowa sfery rekreacyjno-społecznej na działce gminnej naprzeciwko świetlicy,	30	PROW 2014-2020 działanie M07 - Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, poddziałanie 3. Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury, dofinansowanie 63,63% EFFROW, 36,37% wkład własny WRPO 2014+ działanie 9.2. Rewitalizacja miast i ich dzielnic, terenów wiejskich, przemysłowych i powojennych, dofinansowanie 85% EFRR, 15% środki własne
8.	Budowa Świetlicy wiejskiej w Różannie	400	PROW 2014-2020 działanie M07 - Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, poddziałanie 3. Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury, dofinansowanie 63,63% EFFROW, 36,37% wkład własny WRPO 2014+ działanie 9.2. Rewitalizacja miast i ich dzielnic, terenów wiejskich, przemysłowych i powojennych, dofinansowanie 85% EFRR, 15% środki własne
9.	Zagospodarowanie terenu wokół szkoły w Różannie na cele rekreacyjno-sportowe	30	WRPO 2014+ działanie 9.2. Rewitalizacja miast i ich dzielnic, terenów wiejskich, przemysłowych i powojennych, dofinansowanie 85% EFRR, 15% środki własne PROW 2014-2020 działanie M07 - Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, poddziałanie 3. Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury, dofinansowanie 63,63% EFFROW, 36,37% wkład własny
10.	Budowa placu zabaw z siłownią	40	WRPO 2014+ działanie 9.2. Rewitalizacja miast i ich dzielnic, terenów wiejskich, przemysłowych i powojennych, dofinansowanie 85% EFRR, 15% środki własne PROW 2014-2020 działanie M07 - Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, poddziałanie 3. Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury, dofinansowanie 63,63% EFFROW, 36,37% wkład własny
11.	Utworzenie skwerków i zieleńców na terenach rewitalizowanych	40	WRPO 2014+ działanie 9.2. Rewitalizacja miast i ich dzielnic, terenów wiejskich, przemysłowych i powojennych, dofinansowanie 85% EFRR, 15% środki własne Środki własne gminy, fundusz sołecki
12.	Aktywizacja rodzin, dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym	10	Program Wiedza Edukacja Rozwój Działanie 2.5 Skuteczna pomoc społeczna, dofinansowanie 97%, pozostałe 3% wkład własny Program Wiedza Edukacja Rozwój Działanie 2.7 Zwiększenie szans na zatrudnienie osób szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym, dofinansowanie 97%, pozostałe 3% wkład własny WRPO 2014+ działanie 7.1. Aktywna integracja, dofinansowanie 95%, z tego 80% EFS, 15% Budżet państwa, pozostałe 5% wkład własny

Lp.	Nazwa realizowanego projektu	Szacowana wartość projektu [tys. zł]	Potencjalne źródło finansowania
13.	Poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez zatrudnienia	10	WRPO 2014+ działanie 6.1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i poszukujących pracy, dofinansowanie 85% + 15% (środki Funduszu Pracy będące w dyspozycji samorządu powiatu) WRPO 2014+ działanie 6.2 Aktywizacja zawodowa, dofinansowanie 95%, z tego 80% EFS, 15% Budżet państwa, pozostałe 5% wkład własny Program Wiedza Edukacja Rozwój Działanie 1.2 Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy, dofinansowanie 95%, z tego 80% EFS, 15% Budżet państwa, pozostałe 5% wkład własny
14.	Aktywizacja społeczna seniorów	10	PROW 2014-2020 działanie M19 – Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER (RLKS – rozwój lokalny kierowany przez społeczność), intensywność pomocy wynosi do 100% kosztów kwalifikowalnych operacji, w zależności od kategorii beneficjenta, rodzaju operacji oraz zapisów LSR Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Edukacja kulturalna”, maksymalny % poziom dotacji w budżecie zadania wynosi 50% lub 80%
15.	Wsparcie dla funkcjonowania świetlicy przy szkole podstawowej w Różannie	10	Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Edukacja kulturalna”, maksymalny % poziom dotacji w budżecie zadania wynosi 50% lub 80% PROW 2014-2020 działanie M07 - Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, poddziałanie 3. Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury, dofinansowanie 63,63% EFFROW, 36,37% wkład własny WRPO 2014+ działanie 4.4. Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego, dofinansowanie 85% EFRR, 15% środki własne
16.	Wsparcie i pobudzenie przedsiębiorczości lokalnej	10	PROW 2014-2020 działanie M06 - Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej, dofinansowanie 63,63% EFFROW, 36,37% wkład własny WRPO 2014+ Działanie 6.3. Samozatrudnienie i przedsiębiorczość, dofinansowanie 85% EFRR, 15% środki własne
17.	Promocja kultury Gminy Orchowo	45	PROW 2014-2020 działanie M19 – Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER (RLKS – rozwój lokalny kierowany przez społeczność), intensywność pomocy wynosi do 100% kosztów kwalifikowalnych operacji, w zależności od kategorii beneficjenta, rodzaju operacji oraz zapisów LSR Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Edukacja kulturalna”, maksymalny % poziom dotacji w budżecie zadania wynosi 50% lub 80% WRPO 2014+ działanie 4.4. Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego, dofinansowanie 85% EFRR, 15% środki własne

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z założeniami gminy szacunkowe koszty projektów inwestycyjnych wyniosą łącznie 3 200 000 zł, a prawdopodobne nakłady finansowe związane z projektami miękkimi wyniosą 95 000 zł. Gmina zakłada iż ogólne koszty projektów wyniosą 3 295 000 zł, z czego ponad połowa tej sumy zostanie pozyskana z funduszy unijnych zgodnie z założeniami zawartymi w powyższej tabeli. Pozostałe fundusze stanowią będą wkład własny gminy.

9.3. System wdrażania programu

Za zarządzanie Programem Rewitalizacji, jako ramą operacyjną dla przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji oraz wszystkich innych działań, które merytorycznie wchodzi w zakres rewitalizacji, odpowiada Zespół ds. Rewitalizacji. Jest on powoływany przez wójta gminy i w skład Zespołu ds. Rewitalizacji wejdą delegowani przedstawiciele wszystkich grup interesariuszy m.in. przedstawiciele urzędu gminy, zajmujący się problematyką gospodarki komunalnej, edukacji, kultury, planowania przestrzennego, ochrony środowiska, zamówień publicznych oraz finansów, a także przedstawiciele jednostek organizacyjnych, które mają wpływ na realizację zadań własnych Gminy oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorców i mieszkańców.

Głównym zadaniem Zespołu będzie zapewnienie dostępu do niezbędnych danych, koordynacja współpracy z jednostkami administracji publicznej w ramach programu, pomoc przy organizacji konsultacji społecznych. Ponadto do zadań zespołu należeć będzie:

- Bieżąca obsługa organizacyjna i administracyjna Programu Rewitalizacji,
- Koordynowanie realizacji Programu Rewitalizacji zgodnie z przeznaczonym budżetem i harmonogramem,
- Sprawowanie nadzoru nad finansami-zapewnienie obsługi finansowo-księgowej Programu Rewitalizacji,
- Kontakt z lokalnymi partnerami z sektorów: publicznych, społecznych, gospodarczych,
- Promocja oraz bieżąca informacja-prowadzenie konsultacji społecznych,
- Koordynowanie wdrażania przewidzianych projektów zawartych w PR,
- Opracowywanie i składanie wniosków o dofinansowanie dla projektów rewitalizacyjnych,
- Realizacja projektów z zakresu rewitalizacji obszarów będących w gestii gminy,
- Prowadzenie monitoringu oraz ewaluacji wdrażania Programu Rewitalizacji oraz pomiar efektywności i aktualizacja zapisów planu rewitalizacji, co dwa lata.

Wszystkie projekty będą zarządzane według wspólnego schematu. Metodyka ta, wykorzystuje i opiera się na szczegółowym i indywidualnym podejściu do poszczególnych projektów na każdym z etapów ich realizacji, począwszy od etapu planowania i przygotowania projektu po etap realizacji i monitorowania.

W sprawach istotnych, mając na uwadze całościowy system realizacji procesu rewitalizacji, Zespół ds. rewitalizacji zobligowany jest do komunikowania się z interesariuszami (m.in. mieszkańcy gminy, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, jednostki organizacyjne). Funkcjonowanie Zespołu jest oparte na partycypacyjnym modelu współpracy, zapewniony zostanie zatem osobisty kontakt w celu omawiania bieżących spraw i podejmowania decyzji oraz reagowanie na wystąpienie ewentualnych nieprawidłowości. Proces podejmowania decyzji uwzględni będzie opinie wszystkich członków zespołu i zostanie oparty na zasadzie konsensusu. Funkcję kontrolną wobec zespołu pełnił będzie Wójt Gminy, który ponadto uczestniczyć będzie w istotnych spotkaniach i podejmowaniu ważnych decyzji.

System wdrażania Programu Rewitalizacji obejmuje m.in.:

- Przekazanie Programu Rewitalizacji do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w celu jego analizy i zgłoszenia ewentualnych zastrzeżeń,
- Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
- Podjęcie uchwały przez Radę Gminy o przyjęciu Programu Rewitalizacji,
- Opracowanie dokumentacji technicznej dla projektów wpisanych do PR, kosztorysów, uzyskanie wszelkich niezbędnych pozwoleń,
- Opracowanie wniosków aplikacyjnych, studiów wykonalności, rozliczania projektów oraz niezbędnych załączników do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Wielkopolskiego na lata 2014-2020,
- Realizacja projektów wpisanych do PR zgodnie z terminarzem i harmonogramem,
- Wsparcie beneficjentów w działaniach rewitalizacyjnych,
- Monitoring i ewaluacja planu rewitalizacji, według harmonogramów opracowania, składania, realizacji i rozliczenia poszczególnych projektów z uwzględnieniem ich specyfiki,
- Pomiar efektywności programu w oparciu o przewidziane wskaźniki,
- Aktualizacja PR o nowe projekty zgłaszane przez instytucje, organizacje, firmy działające na obszarze zdegradowanym,
- Promocja oraz udzielanie informacji na temat Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Realizacja założeń PR leży w gestii władz samorządowych i związana jest ściśle z uspołecznieniem procesów związanych z jego realizacją.

Pozwoli to społeczności lokalnej na aktywny udział w kształtowaniu przestrzeni wokół siebie, a także działanie na rzecz własnych interesów. Ponadto społeczność lokalna jest w stanie dostarczyć istotnych i rzetelnych informacji nt. potrzeb i problemów na obszarze, które są trudne lub wręcz niemożliwe do wychwycenia podczas przeprowadzania wstępnych analiz. Należy zatem umożliwić wymianę informacji i dyskusję o tym, jaki kształt powinna przybrać rewitalizacja. W dialogu powinno uczestniczyć jak najwięcej podmiotów zainteresowanych udziałem w Programie: organizacje pożytku publicznego, stowarzyszenia, przedsiębiorcy, spółdzielnie, mieszkańcy Gminy Orchowo. Instrumentami służącymi do promowania działań rewitalizacyjnych będą m. in.:

- zebrania w poszczególnych miejscowościach, zwłaszcza z mieszkańcami obszaru rewitalizowanego,
- informacje o realizowanych bądź zakończonych projektach rewitalizacyjnych przekazywane za pośrednictwem tablic ogłoszeń oraz strony internetowej Gminy Orchowo,
- spotkania, warsztaty, konsultacje projektów z potencjalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi,
- informatory, ulotki, informacje w prasie,
- poczta elektroniczna,
- współpraca z kościołami i związkami wyznaniowymi.

Głównym celem działalności promocyjnej Programu Rewitalizacji jest poinformowanie możliwie szerokiej grupy beneficjentów pośrednich (mieszkańców, turystów) o projektach rewitalizacyjnych,

a także budowanie platformy współpracy dla przedsiębiorców lokalnych i regionalnych oraz organizacji pozarządowych odnośnie partnerstwa na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców i wzmocnienia potencjału Gminy Orchowo. Partycypacja społeczna powinna być zatem ukierunkowana na:

- wzmocnianie potencjału społeczności lokalnej i organizacji pozarządowych poprzez skoordynowanie działań w ramach jednego, spójnego projektu akceptowanego i wspieranego przez wszystkich uczestników,
- optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji Gminy Orchowo, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców,
- wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, wyrażające się zastosowaniem nowego spojrzenia na problemy związane z rozwojem lokalnym.

9.4. Partycypacja społeczna w ramach programu rewitalizacji

Obowiązkowość partycypacji społecznej w Programie Rewitalizacji wynika z Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020”.

Udział społeczeństwa w procesie rewitalizacji zdegradowanych obszarów Gminy Orchowo, stanowił jeden z najważniejszych czynników przy opracowywaniu niniejszego programu. Udział społeczeństwa przewidziano na różnych etapach przedmiotowego programu m.in. identyfikacja problemów, planowanie, realizacja, monitorowanie i ewaluacja.

Podczas prac nad dokumentem, a w ramach konsultacji społecznych mających na celu zdiagnozowanie obecnej sytuacji na terenie gminy i zbudowanie założeń programowych, przeprowadzone zostało badanie ankietowe oraz konsultacje społeczne prowadzone w formie spotkań z lokalną społecznością.

Pierwszą formą partycypacji społecznej było poinformowanie wszystkich interesariuszy o przystąpieniu do realizacji Programu Rewitalizacji. Mieszkańcy oraz przedsiębiorcy i inni zainteresowani informowani byli za pomocą ogłoszeń umieszczanych na stronie internetowej i tablicach ogłoszeń oraz ulotek informacyjnych rozdysponowanych w sołectwach oraz dostępnych w Urzędzie Gminy.

Kolejnym etapem było przeprowadzenie ankietyzacji wśród mieszkańców gminy. Miała ona na celu określenie obszarów problemowych w Gminie oraz wyznaczenie kierunków rewitalizacji. Ankiety umieszczono na stronie internetowej gminy, rozdano w sołectwach oraz wyłożono w Urzędzie Gminy. Ankiety wypełniane przez mieszkańców przesyłane były zwrotnie do Urzędu Gminy. Ankieta została załączona do niniejszego Programu (Załącznik nr ...).

Łącznie w badaniu ankietowym wzięły udział 24 osoby w wieku od 20 do 67 lat, głównie mieszkańcy wsi Orchowo, ale także Różanny, Skubarczewa i Rękawczynka. Według załączonej ankiety ludność odpowiadała następująco:

- 1) W przypadku wyboru obszaru rewitalizacji - większość opowiedziała się za wytypowanym przez władze Gminy i mieszkańców niewielkim obszarem w każdej z miejscowości Gminy gdzie występują problemy społeczne, techniczne i gospodarcze;
- 2) Jako najpoważniejsze problemy związane z jakością życia na terenie Gminy Orchowo wskazano głównie niską estetykę otoczenia oraz słabo rozwiniętą bazę turystyczną i rekreacyjno-wypoczynkową, zły stan infrastruktury otaczającej budynki i zanieczyszczenie środowiska naturalnego;

- 3) Jako najpoważniejszy problem w strefie społecznej wskazano odpływ ludzi młodych i wykształconych, słabą integrację wśród lokalnej społeczności oraz bezrobocie;
- 4) Najpoważniejsze problemy ekonomiczne według mieszkańców gminy Orchowo to: brak lub zła jakość terenów inwestycyjnych, brak wystarczającej liczby miejsc pracy, niewykorzystanie potencjału turystycznego i słaba promocja Gminy.

Przeprowadzono również trzy spotkania konsultacyjne: w miejscowościach: Różanna, Skubarczewo oraz Orchowo. O spotkaniach wcześniej poinformowano wszystkich zainteresowanych poprzez zaproszenia rozwieszone w Urzędzie Gminy a także na tablicach ogłoszeń w sołectwach.

Na spotkaniach pojawili się mieszkańcy poszczególnych wsi, w tym sołtysi i radni gminy oraz urzędnicy zaangażowani w projekt rewitalizacji. Spotkania organizowane były w świetlicy wiejskiej (Skubarczewo), Domu Strażaka (Orchowo) oraz szkole podstawowej (Różanna).

Na spotkaniach konsultacyjnych przedstawiono zamysł projektu Programu Rewitalizacji oraz wspólnie z mieszkańcami i urzędnikami dyskutowano o potrzebach rewitalizacyjnych gminy, celach, kierunkach działań oraz proponowanych do realizacji zadaniach. Mieszkańcom zostały rozdane również materiały informacyjne (ulotki, broszury).

Mieszkańcy gminy za najważniejsze problemy zgodnie wskazywali słabą integrację społeczeństwa, słabe zagospodarowanie turystyczne gminy czy potrzeby poprawy infrastruktury oraz stanu technicznego budynków i terenów wokół nich. Potrzeby o jakich mówili mieszkańcy pokrywały się z tymi, wytypowanymi wcześniej przez Urząd Gminy oraz z wcześniejszą ankietyzacją. Za rozwiązania problemów mieszkańcy typowali przede wszystkim stworzenie miejsc integracji lokalnej społeczności, modernizację budynków, inwestycje dotyczące zagospodarowania rekreacyjno-turystycznego gminy oraz poprawę spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież w wieku szkolnym. Do harmonogramu realizacji Programu wpisano wszystkie wytypowane, możliwe do realizacji projekty.

Udział społeczeństwa musi być również uwzględniony w procesie wdrażania, monitorowania oraz ocenie oddziaływania. Mieszkańcy Gminy Orchowo będą w sposób aktywny i bierny uczestniczyć w tych etapach.

Projekt Programu rewitalizacji został również poddany konsultacjom społecznym na ustawowy okres 21 dni. Podczas tego okresu wpłynęły uwagi, które zostały uwzględnione w projekcie Programu. Uwagi dotyczyły historii gminy Orchowo.

10. SYSTEM MONITORINGU I OCENY ORAZ MODYFIKACJI PROGRAMU

10.1. Ewaluacja i monitorowanie Programu Rewitalizacji

W celu zapewnienia prawidłowości realizacji Programu Rewitalizacji konieczne jest zastosowanie systemu monitorowania postępów. Monitorowanie polegać będzie na systematycznym pozyskiwaniu i analizowaniu danych dotyczących realizacji poszczególnych projektów. Analiza danych ilościowych i jakościowych umożliwi odpowiednio wczesne wykrywanie niezgodności, a także umożliwi prewencję możliwych do przewidzenia komplikacji. Zgodnie z zasadami programowania i wsparcia rewitalizacji w ramach WRPO 2014+ zastosowane będą różne formy monitoringu:

a. monitorowania podstawowych parametrów PR na etapie przyjęcia programu oraz późniejszych jego aktualizacji (m.in. ludność, powierzchnia, lista projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zapisanych w programie),

b. monitorowania stopnia realizacji celów określonych w PR (z częstotliwością co najmniej raz na dwa lata),

c. monitorowania skutków realizacji PR, poprzez analizę poziomu wskaźników na terenie gminy oraz obszaru rewitalizacji, dokonywanego cyklicznie co najmniej raz na dwa lata od momentu przyjęcia dokumentu do końca okresu obowiązywania, w odniesieniu do wartości analogicznych wskaźników (wyjściowych) obliczonych na etapie wyznaczania w/w obszarów,

d. bieżącego monitorowania poziomu wdrażania PR – aktualizowana na bieżąco lista przyjętych w programie przedsięwzięć podstawowych i uzupełniających ze statusem: „zakładane do realizacji”, „w trakcie realizacji” lub „zrealizowane”, w zależności od aktualnego postępu rzeczowego, wraz z podaniem poniesionych kosztów, stworzonego montażu finansowego, a także ewentualnych rezultatów ich wdrożenia – efekty rzeczowe

Monitorowanie będzie się odbywać zarówno na podstawie danych przekazanych przez komórki, jednostki i podmioty realizujące poszczególne zadania, ale również uwzględniając inne dane kontekstowe odnoszące się do wskaźników, przy czym wskaźnikowane będą produkty i rezultaty, a dla całego Programu również oddziaływania.

Monitorowanie osiąganych wskaźników będzie się odbywało na podstawie danych, udostępnionych m.in. przez jednostki organizacyjne Gminy Orchowo, w tym:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Powiatowy Urząd Pracy w Słupcy,
- Posterunek Policji w Orchowie,
- innych interesariuszy, którzy będą zaangażowani w realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Wszystkie wskaźniki mierzone będą cyklicznie. Proponowane wskaźniki, zestawiono zostały w tabeli poniżej, uwzględniają możliwość pozyskania wiarygodnych i możliwie najaktualniejszych danych, które są niezbędne do rzetelnego oceny realizacji Programu Rewitalizacji.

Tabela 64. Wskaźniki monitorowania realizacji Programu rewitalizacji

Lp.	Wskaźniki monitorowania	Źródło danych	Oczekiwana wartość docelowa
1.	Liczba obiektów objęta termomodernizacją [szt.]	Urząd Gminy Orchowo, GOPS, Posterunek Policji, Powiatowy Urząd Pracy, podmioty zaangażowane, inne	Wzrost
2.	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych [szt.]		Wzrost
3.	Liczba osób korzystająca z usług urzędu i jednostek samorządowych [szt.]		Wzrost
4.	Powierzchnia użytkowa [m ²]		Wzrost
5.	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie aktywizacji społeczno-zawodowej [os.]		Spadek
6.	Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu aktywizacji społeczno-zawodowej [os.]		Spadek
7.	Liczba zorganizowanych szkoleń dla osób pozostających bez pracy [szt.]		Wzrost
8.	Liczba założonych działalności		Wzrost

Lp.	Wskaźniki monitorowania	Źródło danych	Oczekiwana wartość docelowa
	gospodarczych [szt.]		
9.	Liczba dzieci uczęszczających na dodatkowe zajęcia [os.]		Wzrost
10.	Liczba zorganizowanych spotkań dla mieszkańców [szt.]		Wzrost
11.	Liczba uczestników imprez o charakterze społeczno-kulturalnym [os.]		Wzrost
12.	Powierzchnia obszaru aktywności i rekreacji [ha]		Wzrost
13.	Liczba osób korzystających ze wspólnych miejsc spędzania wolnego czasu [os.]		Wzrost

Dodatkowo, zaleca się organizację spotkań z mieszkańcami, na których możliwe będzie przeprowadzenie otwartej debaty na temat przebiegu prowadzonych przedsięwzięć. Pozwoli to na bezpośrednie włączenie lokalnej społeczności w proces monitoringu PR.

Zaproponowany monitoring łączy w sobie kluczowe elementy powtarzalności, transparentności danych oraz komplementarność.

Poszczególne inwestycje będą objęte jednakowym systemem ewaluacji. Odpowiedzialny za to będzie Komitet Rewitalizacji. Będzie on dokonywał ewaluacji poszczególnych projektów, a także corocznej ewaluacji realizacji założeń Programu Rewitalizacji. W roku 2026 zostanie przeprowadzona kompleksowa ocena efektów realizacji, porównanie osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu z prognozowanymi, a także zostaną podjęte kroki w celu wyznaczenie kierunków rewitalizacji na następne lata. Komitet Rewitalizacji wykona wzór karty oceny projektów, która będzie wypełniana przez poszczególne podmioty wykonawcze po zakończeniu realizacji projektu. Umożliwi to skwantyfikowanie wskaźników produktu i rezultatu z perspektywy pojedynczej inwestycji, co z kolei umożliwi opisanie i porównanie efektów w sposób jednoznaczny i przejrzysty. Mając do dyspozycji karty projektów zrealizowanych już inwestycji, ocenić będzie można ich skuteczność, oszacować zagrożenia i szanse inwestycji o zbliżonym charakterze. Stanowić to będzie punkt odniesienia w następnych latach procesu rewitalizacji i pozwoli nadać mu pożądany kierunek oraz uniknąć błędów dotychczas popełnionych.

Prowadzony monitoring oraz czas obowiązywania dokumentu (2017-2026) może wpływać na konieczność aktualizacji Programu Rewitalizacji, dlatego PR będzie posiadać formułę *otwartą*. W przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawiania się nowych problemów, zmian w otoczeniu oraz potrzeby utworzenia nowych projektów – będzie on aktualizowany.

10.2. System wprowadzania zmian w programie rewitalizacji /procedury uaktualniania

Program Rewitalizacji podlegać będzie ocenie aktualności i stopnia realizacji dokonywanej przez Wójta, co najmniej raz na dwa lata. Przedmiotowa ocena podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej Gminy w Biuletynie Informacji Publicznej. W przypadku stwierdzenia, że PR wymaga zmiany, Wójt występuje do Rady Gminy z prośbą o jego zmianę. Do wniosku załączona zostaje w/w opinia. Zmiana Programu Rewitalizacji następuje w trybie, w jakim on jest uchwalany, tj.:

- Przeprowadzenie konsultacji społecznych proponowanych zmian w Programie Rewitalizacji,
- Złożenie przez Wójta wniosku do Rady Gminy o zmiany w PR z opisem zmian, i uzasadnieniem,

- Podjęcie uchwały Rady Gminy o przystąpieniu do sporządzenia aktualizacji Programu Rewitalizacji,
- Dokonanie aktualizacji dokumentu,
- Konsultacje społeczne projektu zaktualizowanego Programu Rewitalizacji,
- Wniosek Wójta o zaopiniowanie projektu zaktualizowanego programu rewitalizacji do odpowiednich organów i instytucji,
- Wprowadzenie zmian w aktualizacji Programu Rewitalizacji pochodzących z konsultacji społecznych i uzyskanych opinii,
- Przedłożenie Radzie Gminy przez Wójta projektu zaktualizowanego Programu Rewitalizacji.

Zmiany sytuacji gospodarczo-społecznej gminy, potrzeby mieszkańców obszarów zdegradowanych, możliwości budżetu gminy oraz dostępność środków zewnętrznych będą determinować nowych odbiorców i zakres nowych projektów. Informacje o stanie realizacji PR oraz ewentualnych zamierzeniach aktualizujących dokument jak i same zmiany będą publicznie udostępniane.

11. OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU REWITALIZACJI

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 ze zm.) projekt niniejszego dokumentu został przedłożony Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu celem uzgodnienia konieczności przeprowadzenia procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz określenia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko w przypadku konieczności jej opracowania.

Pismem z dnia 31.05.2017 roku znak DN-NS.9012.805.2017 Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny uzgodnił pozytywnie możliwość odstąpienia od procedury przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Programu Rewitalizacji dla Gminy Orchowo na lata 2017-2026.

Pismem z dnia 5.07.2017 roku znak WOO-III.410.384.2017.PW.2 Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu poinformował, iż projekt Programu Rewitalizacji dla Gminy Orchowo na lata 2017-2026 nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.